

Ocena programowa
Profil ogólnoakademicki
Raport Samooceny

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej
ul. Szczęśliwicka 40, 02-353 Warszawa

Nazwa ocenianego kierunku studiów: **socjologia**

1. Poziom studiów: studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia
2. Formy studiów: stacjonarne
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek: nauki socjologiczne

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Efekty uczenia się dla kierunku socjologia określone zostały w programie studiów obowiązującym od roku akademickiego 2019/2020 i przyjęte Uchwałą nr 163/2019 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 16 maja 2019 roku w sprawie programu studiów na kierunku socjologia profil ogólnoakademicki.

EFEKTY UCZENIA SIĘ studia pierwszego stopnia

Odniesienie do uniwersalnej charakterystyki poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji		
Absolwent kierunku socjologia studia pierwszego stopnia		Symbol efektu z PRK
zna i rozumie:	w zaawansowanym stopniu – fakty, teorie, metody oraz złożone zależności między nimi, różnorodne, złożone uwarunkowania prowadzonej działalności w zakresie socjologii;	P6U_W
potrafi:	innowacyjnie wykonywać zadania oraz rozwiązywać złożone i nietypowe problemy w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach, samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie, komunikować się z otoczeniem, uzasadniać swoje stanowisko;	P6U_U
jest gotów do:	kultywowania i upowszechniania wzorów właściwego postępowania w środowisku pracy i poza nim, samodzielnego podejmowania decyzji, krytycznej oceny działań własnych, działań zespołów, którymi kieruje, i organizacji, w których uczestniczy, przyjmowania odpowiedzialności za skutki tych działań.	P6U_K

Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia		
Symbol efektu kierunkowego	EFEKTY KIERUNKOWE	Symbol efektu z charakterystyk drugiego stopnia
	Absolwent kierunku socjologia studia pierwszego stopnia	
WIEDZA		
K_W01	ma podstawową wiedzę o miejscu i znaczeniu socjologii w systemie nauk społecznych, jej powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi oraz specyfice przedmiotowej i metodologicznej;	P6S_WG

K_W02	ma podstawową wiedzę o głównych kierunkach rozwoju i najważniejszych osiągnięciach socjologii;	P6S_WG
K_W03	ma wiedzę o zmieniających się ideach, koncepcjach i wyobrażeniach na temat instytucji społecznych;	P6S_WG
K_W04	ma zaawansowaną wiedzę o różnych strukturach, instytucjach i organizacjach społecznych (kulturowych, politycznych, prawnych, ekonomicznych i medycznych) funkcjonujących w wymiarze regionu i w skali lokalnej;	P6S_WG
K_W05	zna metody i narzędzia stosowane w socjologii, w tym techniki pozyskiwania danych pozwalające na prowadzenie badań empirycznych;	P6S_WG
K_W06	zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego;	P6S_WK
K_W07	zna podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form indywidualnej aktywności i przedsiębiorczości;	P6S_WK
UMIEJĘTNOŚCI		
K_U01	potrafi wykorzystać wiedzę z zakresu socjologii oraz pozyskane z wiarygodnych źródeł dane do: identyfikowania i krytycznego analizowania procesów i zjawisk społecznych (kulturowych, politycznych, prawnych, gospodarczych) oraz rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów w warunkach nie w pełni przewidywalnych;	P6S_UW
K_U02	potrafi prognozować procesy i zjawiska społeczne z wykorzystaniem standardowych metod i narzędzi stosowanych w socjologii oraz zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych;	P6S_UW
K_U03	posiada umiejętność przygotowania, zgodnie z przyjętymi w socjologii standardami, wystąpień ustnych i prac pisemnych;	P6S_UW
K_U04	potrafi komunikować się z otoczeniem z użyciem specjalistycznej terminologii; umie merytorycznie argumentować i formułować wnioski w debacie;	P6S_UK
K_U05	posługuje się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego;	P6S_UK
K_U06	potrafi planować i organizować pracę indywidualną i w zespole; umie współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych (także o charakterze interdyscyplinarnym) oraz pracować w grupie przyjmując w niej różne role;	P6S_UO
K_U07	umie samodzielnie planować i realizować własne uczenie się;	P6S_UU

KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści; uznaje znaczenie wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych; odczuwa potrzebę zasięgnięcia opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu; rozumie potrzebę ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego oraz uczenia się przez całe życie;	P6S_KK
K_K02	jest gotów do podejmowania wyzwań zawodowych i osobistych, wykazuje aktywność i przedsiębiorczość oraz angażuje się we współpracę na rzecz środowiska społecznego;	P6S_KO
K_K03	czuje się odpowiedzialny za zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy;	P6S_KO
K_K04	dostrzega i rozwiązuje dylematy związane z wykonywaniem zawodu socjologa;	P6S_KR
K_K05	respektuje zasady etyki zawodowej socjologa oraz normy i reguły prawne, zawodowe i moralne.	P6S_KR

**EFEKTY UCZENIA SIĘ
studia drugiego stopnia**

Odniesienie do uniwersalnej charakterystyki poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji		
Absolwent kierunku socjologia studia drugiego stopnia		Symbol efektu z PRK
zna i rozumie:	w pogłębiony sposób wybrane fakty, teorie, metody oraz złożone zależności między nimi, także w powiązaniu z innymi dziedzinami, różnorodne, złożone uwarunkowania i aksjologiczny kontekst prowadzonej działalności w obszarze socjologii;	P7U_W
potrafi:	wykonywać zadania oraz formułować i rozwiązywać problemy, z wykorzystaniem wiedzy z zakresu socjologii, także z innych dziedzin, samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie; komunikować się ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców, odpowiednio uzasadniać stanowiska;	P7U_U
jest gotów do:	do tworzenia i rozwijania wzorów właściwego postępowania w środowisku pracy i życia, podejmowania inicjatyw, krytycznej oceny siebie oraz zespołów i organizacji, w których uczestniczy, przewodzenia grupie i ponoszenia odpowiedzialności za nią.	P7U_K

Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia		
Symbol efektu kierunkowego	EFEKTY KIERUNKOWE	Symbol efektu z charakterystyk drugiego stopnia
	Absolwent kierunku socjologia studia drugiego stopnia	
WIEDZA		
K_W01	ma pogłębioną i rozszerzoną wiedzę o miejscu i znaczeniu socjologii w systemie nauk społecznych, jej powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi oraz specyfice przedmiotowej i metodologicznej;	P7S_WG
K_W02	ma szczegółową wiedzę o współczesnych dokonaniach socjologii, ośrodkach i szkołach badawczych;	P7S_WG
K_W03	ma pogłębioną wiedzę o zmieniających się ideach, koncepcjach i wyobrażeniach na temat instytucji społecznych;	P7S_WG
K_W04	ma wiedzę o człowieku jako twórcy kultury, pogłębioną w odniesieniu do społecznych obszarów aktywności człowieka;	P7S_WG
K_W05	ma pogłębioną wiedzę o strukturach, organizacjach i instytucjach społecznych;	P7S_WG
K_W06	ma wiedzę o metodach, narzędziach oraz technikach pozyskiwania danych, pozwalających badać i opisywać struktury, organizacje i instytucje społeczne;	P7S_WG
K_W07	zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady związane z ochroną własności przemysłowej i prawa autorskiego oraz zarządzania zasobami własności intelektualnej;	P7S_WK
K_W08	zna ogólne zasady tworzenia i rozwoju form indywidualnej aktywności i przedsiębiorczości;	P7S_WK
UMIEJĘTNOŚCI		
K_U01	potrafi wykorzystać wiedzę i pozyskane z wiarygodnych źródeł dane do opisu i analizy procesów społecznych;	P7S_UW
K_U02	potrafi: formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach; prognozować złożone procesy i zjawiska społeczne (kulturowe, polityczne, prawne, ekonomiczne), formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami badawczymi dzięki wykorzystaniu zaawansowanych metod i narzędzi socjologicznych, zaawansowanych technik informacyjno-	P7S_UW

	komunikacyjnych i przystosowaniu istniejących lub opracowaniu nowych metod i narzędzi;	
K_U03	potrafi krytycznie analizować i interpretować teksty i wytwory kultury ważne z punktu widzenia socjologii;	P7S_UW
K_U04	posiada umiejętność przygotowania, zgodnie z przyjętymi w socjologii standardami, wystąpień ustnych i prac pisemnych;	P7S_UW
K_U05	ma umiejętność prowadzenia debaty: merytorycznego argumentowania, z wykorzystaniem poglądów własnych oraz innych autorów, formułowania wniosków i tworzenia syntetycznych podsumowań;	P7S_UK
K_U06	potrafi porozumiewać się z socjologami i przedstawicielami nauk pokrewnych, a także popularyzować wiedzę o socjologii, wytworach i instytucjach kultury;	P7S_UK
K_U07	posługuje się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, w tym specjalistyczną terminologią z zakresu socjologii;	P7S_UK
K_U08	potrafi pracować w grupie przyjmując różne role; umie kierować pracą zespołu oraz współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych;	P7S_UO
K_U09	umie samodzielnie uzupełniać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze oraz inicjować podobne działania u innych osób;	P7S_UU
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	uznaje znaczenie wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych w obszarze socjologii; jest gotów do krytycznej oceny odbieranych treści oraz do zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu;	P7S_KK
K_K02	jest gotów do podejmowania wyzwań zawodowych i osobistych, wykazuje aktywność i przedsiębiorczość oraz angażuje się we współpracę na rzecz środowiska społecznego;	P7S_KO
K_K03	rozumie potrzebę uczestnictwa w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy;	P7S_KO
K_K04	prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu socjologa;	P7S_KR
K_K05	respektuje zasady etyki zawodowej socjologa oraz normy i reguły prawne, zawodowe i moralne.	P7S_KR

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Agnieszka Bieńkowska	dr/adiunkt/dyrektor studiów
Jowita Bartczak	dr/adiunkt/dyrektor studiów
Danuta Duch-Krzystoszek	dr hab./profesor APS/dyrektor Instytutu Filozofii i Socjologii
Barbara Pasamonik	dr hab./profesor APS/ wicedyrektor Instytutu Filozofii i Socjologii
Wiktor Wolman	dr/adiunkt/ koordynator USOS
Anna Pokrzywa	mgr/asystent/opiekun praktyk
Jarosław Janowski	dr/adiunkt
Ewa Burska	lic./sekretarka Instytutu Filozofii i Socjologii

Spis treści

<u>Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów</u>	<u>2</u>
<u>Skład zespołu przygotowującego raport samooceny</u>	<u>7</u>
<u>Prezentacja uczelni</u>	<u>9</u>
<u>Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim</u>	<u>10</u>
<u>Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się</u>	<u>10</u>
<u>Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się</u>	<u>24</u>
<u>Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie</u>	<u>35</u>
<u>Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry</u>	<u>43</u>
<u>Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie</u>	<u>57</u>
<u>Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku</u>	<u>60</u>
<u>Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku</u>	<u>64</u>
<u>Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia</u>	<u>70</u>
<u>Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach</u>	<u>81</u>
<u>Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów</u>	<u>82</u>
<u>Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów</u>	<u>89</u>
<u>Część III. Załączniki</u>	<u>91</u>
<u>Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów</u>	
<u>Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających</u>	

Prezentacja uczelni

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie to uczelnia o prawie stuletniej tradycji, powstała z inicjatywy i dzięki staraniom Marii Grzegorzewskiej w 1922 roku, kiedy to Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podjęło decyzję o połączeniu Państwowego Seminarium Pedagogiki Specjalnej oraz Instytutu Fonetycznego im. Jana Sierzyńskiego, powołując Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej (PIPS). Misją Akademii jest przygotowanie specjalistów wykonujących zawody zaufania publicznego, w tym zawód psychologa, w duchu poszanowania godności człowieka - niezależnie od stopnia jego sprawności, z troską o przestrzeganie praw człowieka, zrozumienia i akceptacji dla odmienności, traktowania niepełnosprawności jako niezbywalnego elementu ludzkiej kondycji oraz włączania osób z niepełnosprawnościami jako równoprawnych obywateli w życie społeczeństwa. Obecnie na wszystkich kierunkach APS, na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, studiuje blisko 6000 studentów. Uczelnia prowadzi także wiele studiów podyplomowych, w tym kwalifikacyjnych. W ramach programu Erasmus+ APS utrzymuje kontakty z 48 uczelniami zagranicznymi. Jednostki Uczelni aktywnie uczestniczą w realizacji przedsięwzięć badawczych z obszarów takich jak pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, socjologia.

Intencją Akademii jest wykształcenie świątliwych i twórczych profesjonalistów, dbających zarówno o rozwijanie własnej osobowości, zamiłowań naukowych i zawodowych umiejętności praktycznych, jak i troszczących się o wszechstronny rozwój osób i środowisk, na rzecz których będą pracować.

Jako ośrodek akademicki APS ma ambicje wzbogacania swego potencjału badawczego i dydaktycznego, rozwijania nurtów badań podstawowych i aplikacyjnych oraz doskonalenia warsztatu dydaktycznego. Uczelnia pełni również służebną rolę wobec środowiska lokalnego, poszerzając systematycznie wachlarz usług edukacyjnych i terapeutycznych, oferowanych zarówno przez nauczycieli akademickich, jak i studentów – wolontariuszy. W perspektywie Akademia aspiruje do roli centrum wymiany myśli i idei w zakresie nauk społecznych, zorientowanych na profesjonalne wspieranie ludzi z różnego rodzaju trudnościami, wynikającymi ze stanu zdrowia i sytuacji społecznej.

Od roku akademickiego 2006/2007 APS ma pełne uprawnienia akademickie do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dyscyplinie pedagogika. W tym samym roku w APS uruchomiony został kierunek socjologia, a w roku 2015 ówczesny Wydział Stosowanych Nauk Społecznych uzyskał prawo do nadawania stopnia doktora w dyscyplinie socjologia. W roku akademickim 2017/2018 uruchomione zostały Interdyscyplinarne Studia w zakresie Psychologii i Socjologii, a w roku 2019/2020 rozpoczęła działalność Szkoła Doktorska. Od roku 2019 w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej działa Rada Dyscypliny Nauki Socjologiczne, która jest ciałem opiniodawczo-doradczym Rektora. Główną funkcją Rady jest wspieranie rektora w wyznaczaniu polityki naukowej i kierunku rozwoju dyscypliny.

Obecnie, na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku socjologia studiuje 256 studentów w trybie stacjonarnym. Od października 2019 roku, po zmianie struktury uczelni wynikającej z reformy Szkolnictwa Wyższego, za prowadzenie zajęć dydaktycznych na kierunku socjologia odpowiada Instytut Filozofii i Socjologii (IFiS). W IFiS zatrudnionych jest na pełnym etacie 32 pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych, w tym 20, którzy zadeklarowali dyscyplinę nauki socjologiczne. W ramach Instytutu funkcjonuje sześć katedr i zakładów: Katedra Socjologii Ogólnej i Badań Interdyscyplinarnych, Katedra Socjologii Kultury, Katedra Socjologii Zmiany Społecznej, Zakład Socjologii Mediów i Komunikacji Społecznej, Katedra Filozofii Moralności i Etyki Globalnej, Zakład Podstaw Filozofii i Filozofii Społecznej.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Związek koncepcji kształcenia z misją i głównymi celami strategicznymi uczelni

Koncepcja kształcenia na kierunku socjologia została opracowana w oparciu o Misję Uczelni i Strategię Rozwoju Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych (Instytut Filozofii i Socjologii wchodził w skład WSNS (obok Instytutu Psychologii i Instytutu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej) do 2019 roku.

Misję i strategię rozwoju APS uwzględniono zarówno w programie studiów, jak i w sylwetce absolwenta. Nadrzędnym celem realizacji programu jest kształcenie świątłych i twórczych profesjonalistów, dbających zarówno o rozwijanie własnej osobowości, zamiłowań naukowych i zawodowych umiejętności praktycznych – jak i troszczących się o wszechstronny rozwój osób i środowisk na rzecz których będą pracować, m.in. osób z różnorodnymi rodzajami niepełnosprawności narażonymi na wykluczenie społeczne, w duchu poszanowania ich ludzkich i obywatelskich praw, zrozumienia i akceptacji dla odmienności, traktowania niepełnosprawności jako niezbywalnego elementu ludzkiej kondycji oraz włączania osób z niepełnosprawnościami w życie społeczeństwa na zasadzie równoprawnych obywateli. W tym kontekście, socjologia ma pozwalać na szersze rozumienie zjawisk społecznych, różnorodnych światów społecznych, przeciwdziałać ekskluzji i wspierać inkluzję społeczną. Przedmioty nawiązujące do misji i strategii rozwoju APS to np.: „Psychospołeczne aspekty niepełnosprawności”, „Wprowadzenie do socjologii rodziny”, „Socjologia trzeciego wieku”, „Demografia społeczna” – na pierwszym stopniu studiów oraz „Prawa człowieka”, „Państwo a społeczeństwo obywatelskie”, „Socjologia rodziny”, „Społeczności lokalne” - na drugim stopniu studiów.

Koncepcja kształcenia nawiązuje także do Strategii Rozwoju Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych opracowanej na lata 2016-2020, która zakładała kształcenie według najwyższych standardów w zakresie dydaktyki, kształcenie w oparciu o najnowsze zdobycze wiedzy, kształcenie zgodne z potrzebami rynku pracy oraz podnoszenie kwalifikacji kadry akademickiej poprzez organizację różnego rodzaju szkoleń, jak również utrzymanie i rozwijanie współpracy z sektorem NGO i środowiskiem lokalnym.

W Akademii Pedagogiki Specjalnej na kierunku socjologia prowadzone są studia pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim w formie stacjonarnej. Oferowane są studentom cztery specjalności: socjologia komunikacji, socjologia kultury – badania i marketing (na studiach pierwszego stopnia) oraz socjologia zmiany społecznej i socjologia mediów (na studiach drugiego stopnia). Funkcjonująca na początku powstania kierunku - w 2007 roku - specjalność „socjologia niepełnosprawności, rodziny i wychowania”, choć tak dobrze wpisująca się w misję uczelni, nie znalazła zainteresowania wśród studentów. Dostosowano zatem ofertę edukacyjną do aktualnych potrzeb rynkowych. W dynamicznie zmieniającym się świecie rośnie zapotrzebowanie na szeroko zakrojone badania i specjalistów zdolnych do diagnozowania zmian społecznych (socjologia zmiany społecznej) - nowych wyzwań, problemów i potrzeb. Na współczesnym rynku pracy rośnie zainteresowanie specjalistami posiadającymi wiedzę i umiejętności z zakresu efektywnej i odpowiedzialnej komunikacji społecznej (socjologia komunikacji społecznej), zarządzania czasem wolnym w perspektywie postępującej rewolucji 4.0 (socjologia kultury – badania i marketing), zorientowanych w problematyce roli nowych mediów, do których stopniowo przenosi się współczesna komunikacja i uczestnictwo w kulturze (socjologia mediów). Nowe specjalności nawiązują do problemu niepełnosprawności w pośredni sposób. Temat medykalizacji cielesności i starości jest obecny na przedmiocie „Ciało i seksualność w kulturze konsumpcyjnej”, a zagadnienie niepełnosprawnej starości pojawia się w ramach „Socjologii trzeciego wieku”.

Związek kształcenia z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową

Nauczyciele akademicy realizujący kształcenie na kierunku socjologia są jednocześnie aktywnymi pracownikami naukowymi - podejmują i realizują liczne badania naukowe o zasięgu lokalnym, krajowym i międzynarodowym. Główne obszary zainteresowań badawczych to: pamięć społeczna, kapitał kulturowy, socjologia edukacji, socjologia konsumpcji, przemoc domowa, przemoc wobec osób nieheteroseksualnych, socjologia sportu, migracje, tożsamości zbiorowe, socjologia miasta, socjologia polityki i problemów społecznych. Warto zwrócić uwagę, że lata współpracy w ramach dawnego Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych zacieśniły bliską współpracę socjologów, psychologów i pracowników socjalnych, wzmacniając interdyscyplinarne podejście do badań i dydaktyki.

Projekty badawcze

Najważniejsze projekty badawcze realizowane przez socjologów w ostatnich 5 latach to:

- „Charakter ideologii narodowych kibiców piłkarskich”, Kierownik projektu dr Mateusz Grodecki, Jednostka finansująca: Narodowe Centrum Nauki, Konkurs: OPUS 16 (UMO2018/31/B/HS6/00148), czas trwania: 2019-2022.
- *"Building Capacities to Prevent and Respond to any Form of Violence against the LGBTQI+ Community in Higher Education Institutions of Europe"*, Koordynator projektu: prof. dr hab. Renata Siemieńska-Żochowska, Jednostka finansująca: Komisja Europejska, Konkurs: Erasmus+, czas trwania: 2019-2021.
- „Problem przemocy domowej wśród polskich imigrantów w Anglii w opinii brytyjskich praktyków”, Kierownik projektu: dr Iwona Zielińska, Jednostka finansująca: Narodowe Centrum Nauki, Konkurs: MINIATURA 2 (2018/02/X/HS6/02634), czas trwania: 2019-2020.
- „Od wroga ludu do świętego męczennika – analiza obchodów 100-lecia rewolucji 1917 roku i 80-lecia Wielkiego Terroru Rosji”, Kierownik projektu: dr Zuzanna Zofia Bogumił, Jednostka finansująca: Narodowe Centrum Nauki, Konkurs: OPUS 11, czas trwania: 2017-2020.
- „Rewolucja konsumpcyjna w Polsce”, Kierownik projektu: dr Joanna Marta Zalewska, Jednostka finansująca: Narodowe Centrum Nauki, Konkurs: SONATA 8, czas trwania: 2015-2019.
- *„Milieux de memoire w Europie Środkowo-Wschodniej - przykład Polski”*, Kierownik projektu: dr Zuzanna Zofia Bogumił, Jednostka finansująca: Narodowe Centrum Nauki, Konkurs: SONATA 5, czas trwania: 2014-2018.
- „Rola Kapitału kulturowego młodych mieszkańców wsi we współczesnych procesach przemian obszarów wiejskich w Polsce”, Kierownik projektu: dr Ilona Matysiak, Jednostka finansująca: Narodowe Centrum Nauki, Konkurs: SONATA 6, czas trwania: 2014-2017.
- „Inteligencja a sukcesy życiowe dwóch pokoleń. Longitudinalne badania *"Warsaw Study"* po transformacji społeczno-politycznej”, Kierownik projektu: prof. dr hab. Anna Firkowska-Mankiewicz, Jednostka finansująca: Narodowe Centrum Nauki, Konkurs: OPUS 4, czas trwania: 2013-2017.
- „Nowe męczeństwo - prawosławna interpretacja doświadczenia represji sowieckich”, Kierownik projektu: dr Zuzanna Zofia Bogumił, Jednostka finansująca: Narodowe Centrum Nauki, Konkurs: PRELUDIUM 1, czas trwania: 2011-2016.

Prowadzone badania są bezpośrednio związane z prowadzonymi zajęciami dydaktycznymi, a ich wyniki są wykorzystywane w procesie dydaktycznym. Zapewnia to studentom nie tylko dostęp do najnowszych wyników badań i ustaleń dotyczących studiowanej dyscypliny, ale i możliwość uczestniczenia w prowadzonych przez wykładowców badaniach lub śledzenia ich przebiegu, co stanowi inspirację do podejmowania własnych inicjatyw badawczych.

Studenckie projekty badawcze

Studenci mają możliwość zdobywania kompetencji badawczych i udziału w badaniach w ramach zajęć realizowanych metodą projektową. „Projekt badawczy” to zajęcia prowadzone na II (30 godzin wykładu i 30 godzin ćwiczeń) i III roku (30 godzin ćwiczeń) studiów pierwszego stopnia. W ramach

zajęć studenci zapoznają się z dotychczasowymi badaniami w zakresie realizowanego tematu, biorą udział w opracowaniu koncepcji badania, przygotowują narzędzia badawcze i materiały pomocnicze, realizują badanie w terenie, porządkują i weryfikują zebrany materiał badawczy, analizują wyniki, opracowują pisemny raport z badania i przygotowują prezentację z projektu na konferencji sprawozdawczej.

Przykładowo, w latach 2013 – 2014 studenci brali udział w projekcie badawczym na temat przemian życia codziennego pt. „Od obyczaju do mody” pod kierunkiem dr Joanny Zalewskiej z Katedry Socjologii Kultury. Dwanaście studentek, biorących udział w tym projekcie, kontynuowało i pogłębiło swoją pracę badawczą w ramach seminarium dyplomowego licencjackiego. Łącznie przeprowadzono 287 retrospektywnych wywiadów pogłębionych z mieszkańcami Warszawy i okolic. Schemat badań polegał na prowadzeniu wywiadów z przedstawicielami trzech pokoleń w obrębie badanych rodzin, aby uchwycić ciągłość i zmianę na poziomie rodziny. Pokłosiem tej pracy jest publikacja książkowa „Od obyczaju do mody. Przemiany życia codziennego” (Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2014), pod redakcją Joanny Zalewskiej i Marty Cobel-Tokarskiej.

Kolejne projekty badawcze, w które zostali włączeni studenci realizowane w latach 2014-2019 dla studentów II i III roku studiów pierwszego stopnia prowadził zespół prof. dr hab. Renaty Siemieńskiej-Żochowskiej (obecnie: Katedra Socjologii Zmiany Społecznej). Ogniskowały się one na następujących tematach: Rola kobiet i mężczyzn w budowaniu spójności społecznej w Pułtusku i Siedlcach (2014-2015), Instytucje a obywatele w społeczności lokalnej na przykładzie Płocka, Wołomina i Pułtuska (2015-2016), Reforma edukacyjna z perspektywy społeczności lokalnych: społeczności wiejskich, miejskich oraz powiatu (2018-2019). Na zakończenie każdej z edycji projektu badawczego organizowana była w APS konferencja naukowa z udziałem reprezentantów badanych społeczności lokalnych oraz władz uczelni, na której studenci prezentowali wyniki swoich badań:

- 2015 rok - Rola kobiet i mężczyzn w budowaniu spójności społecznej w Płocku i Wołominie
- 2017 rok - Instytucje i obywatele w społeczności lokalnej na przykładzie Pułtuska
- 2018 rok - System edukacji w społeczności lokalnej na przykładzie powiatu Wołomin
- 2019 rok - Edukacja, praca i życie w społeczności lokalnej na przykładzie powiatu wołomińskiego

Wyniki badań w obszarze reformy edukacyjnej zostały wykorzystane w publikacji dr Roberta Pawlaka „Przemiany edukacyjne w małym mieście” (Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2016).

Kolejnym przykładem angażowania studentów w projekty badawcze jest publikacja książkowa pod red. Marty Cobel-Tokarskiej, Anny Pokrzywy i Magdy Prokopczuk „Miasto na dyplomach. Szkoła profesor Elżbiety Tarkowskiej” (Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2017). Książka dedykowana pamięci profesor Elżbiety Tarkowskiej, jest pokłosiem projektu badawczego realizowanego w 2015 roku przez profesor Tarkowską (ówczesną dyrektorką IFiS i Kierowniczką Katedry Socjologii Kultury) pt. „Społeczny i kulturowy wymiar nowych inicjatyw miejskich na przykładzie dzielnicy Ochota”. Jednym z celów projektu była integracja środowiska akademickiego z mieszkańcami i działaczami dzielnicy. W publikacji znalazły się teksty studentów profesor Elżbiety Tarkowskiej, którzy poświęcili swoje prace dyplomowe tematyce miejskiej (np. „Warszawska plaża Poniatówka dawniej i dziś”, „Stadion Narodowy jako epicentrum kultury”, „Lemingi” z miasteczka Wilanów”, „Galeria handlowa jako instytucja kultury”). Książka była prezentowana z udziałem studentów oraz jej recenzentów w Oddziale Warszawskim PTS oraz na „Spotkaniu z książką” w APS. Pełny raport z projektu „Społeczny i kulturowy wymiar nowych inicjatyw miejskich na przykładzie dzielnicy Ochota” oraz książka zainspirowana „ochockim” projektem zostały przekazane burmistrzowi Ochoty w ramach współpracy ze środowiskiem lokalnym.

Studenci socjologii byli angażowani także w projekty badawcze pracowników IFiS. Przykładowo, dr Ilona Matysiak zatrudniła cztery osoby - studentów i studentki socjologii (II rok, studia drugiego stopnia) do realizacji swojego grantu NCN zatytułowanego „Rola kapitału kulturowego młodych mieszkańców wsi we współczesnych procesach przemian obszarów wiejskich w Polsce” (konkurs

Sonata 6, numer decyzji DEC-2013/11/D/HS6/04574), realizowanym w latach 2014-2017. Każda osoba przeprowadziła ok. 10 wywiadów z młodymi mieszkańcami wsi z wyższym wykształceniem i z liderami lokalnymi (gminy Moszczenica i Gródek nad Dunajcem).

Od semestru letniego 2019/2020 wybrani studenci socjologii (6 osób) zaangażowani są w międzyuczelniany projekt ASK WARSAW (Warszawski Akademicki Semestr Kreatywny). Jest to projekt, w którym bierze udział 6 uczelni warszawskich: Akademia Pedagogiki Specjalnej, Wojskowa Akademia Techniczna, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Politechnika Warszawska, Akademia Leona Koźmińskiego i Uniwersytet Warszawski. Celem projektu jest ukształtowanie wśród studentów umiejętności pracy zespołowej, komunikacji i współpracy między studentami z różnych dziedzin nauki oraz zapoznanie studentów z nowymi technikami pracy i rozwiązywania problemów (*Problem Based Learning* według modelu AAU oraz PDF, *Design Thinking*). Studenci w małych interdyscyplinarnych grupach, pod opieką tutorów, będą rozwiązywać problemy zlecone przez Urząd Miasta st. Warszawy i spółki miejskie. Produktem finalnym ma być propozycja rozwiązania danego problemu, stworzenie prototypu oraz raportu z pracy, które zostaną zaprezentowane na kończącej projekt gali.

Działalność naukową studentów wspiera także Koło Naukowe Socjologii 2%, które działa pod opieką Instytutu Filozofii i Socjologii od 2009 roku. Od momentu powstania Koła jego członkinie i członkowie zorganizowali 9 edycji Ogólnopolskiej Konferencji „Dni Socjologii”. W ostatnich pięciu latach odbyły się:

19-20 kwietnia 2018 roku – IX edycja Dni Socjologii pt. „Jak żyć? Style życia w świecie niepewności”

27-28 kwietnia 2017 roku – VIII edycja Dni Socjologii pt. „Miliardy samotnych – samotność w XXI wieku” (podczas konferencji odbył się panel ekspercki z udziałem wybitnych socjologów: prof. Marka Krajewskiego (UAM), prof. Tomasza Szlendaka (UMK), prof. Małgorzaty Jacyno (IS UW), dr Marty Cobel-Tokarskiej (APS) i dr Bogny Kietlińskiej (ISNS UW)

14-15 kwietnia 2016 roku – VII edycja Dni Socjologii pt. „My – Oni. Współczesne linie podziału”

16-17 kwietnia 2015 roku – VI edycja Dni Socjologii pt. „Nowy wymiar starych mediów”

10-11 kwietnia 2014 roku – V edycja Dni Socjologii pt. „Miasto w kulturze. Kultura w mieście”

Ponadto w ramach prac Koła prowadzone są badania oraz spotkania warsztatowe, podczas których studenci i studentki doskonalą swoje umiejętności metodologiczne i analityczne. Koło realizowało m.in. badanie na temat fenomenu „Warszawskich Pawilonów”, prowadziło ewaluację funkcjonowania Uczelnianych Organizacji Studenckich oraz organizowało cykl spotkań popularyzujących socjologię pt. „Co po socjologii?”.

Publikacje naukowe nauczycieli akademickich z dyscypliny nauki socjologiczne

Nauczyciele akademicki kształtujący na kierunku socjologia publikują wyniki swoich badań w czasopismach polskich i zagranicznych. Warto nadmienić, że w 2016 roku dr Joanna Zalewska otrzymała nagrodę im. Stanisława Ossowskiego za książkę: „Człowiek stary wobec zmiany kulturowej. Perspektywa teorii praktyk społecznych” (Warszawa: Scholar, 2015).

Główne pola zainteresowań badawczych pracowników IFiS to: socjologia edukacji, pamięć społeczna, socjologia starości, tożsamości zbiorowe, socjologia migracji, socjologia kultury, socjologia ubóstwa, socjologia wsi, socjologia miasta, socjologia mediów, socjologia polityki, polityka społeczna, socjologia sportu i *gender study*.

Poniżej zamieszczona została lista najważniejszych publikacji (książek, książek redagowanych i artykułów), jakie ukazały się w okresie ostatnich 5 lat (2015-2019).

- Bartczak Jowita: Aspiracje edukacyjne młodzieży - perspektywa socjologiczna, w: Krótkie wykłady z socjologii edukacji / Szymański Mirosław Józef (red.), 2019, Wolters Kluwer Polska, ISBN 978-83-8160-736-0, ss. 368 – 395

- Bartczak Jowita: Tożsamość lokalna młodzieży gimnazjalnej na przykładzie gminy Wołomin, w: Pamięć. Historia. Tożsamość. Edukacja i polityka historyczna w procesie konstruowania narracji naszej wspólnoty / Nowak-Dziemianowicz Mirosława, Konopnicki Adam (red.), 2019, Oficyna Wydawnicza Impuls, ISBN 978-83-8095-797-8, ss. 253-263
- Bogumił Zuzanna: Gulag Memories: The Rediscovery and Commemoration of Russia's Repressive Past, 2018, Berghahn Books, ISBN 978-1-78533-927, 238 s.
- Bogumił Zuzanna, Głowacka-Grajper Małgorzata: Milieux de mémoire in Late Modernity: Local Community, Religion and Historical Politics, 2019, Peter Lang Publishing Group, ISBN 978-631-67300-3, 298 s.
- Bogumił Zuzanna, Szpociński Andrzej: (red.) Stare i nowe tendencje w obszarze pamięci społecznej, Współczesne Społeczeństwo Polskie Wobec Przeszłości, vol. 9, 2018, Wydawnictwo Naukowe Scholar, ISBN 978-83-7383-913-7, 393 s.
- Bogumił Zuzanna, Wawrzyniak Joanna, Buchen Tim, Ganzer Christian, Senina Maria: The Enemy on Display: The Second World War in Eastern European Museums, 2015, Berghahn Books, ISBN 9781782382171, 190 s.
- Buczkowski Adam : Zjawisko starości kobiet w perspektywie płci kulturowej, w: Inkluzja czy ekskluzja? Człowiek stary w społeczeństwie / Synowiec-Piłat Małgorzata, Kwiatkowska Barbara, Boryśłowski Krzysztof (red.), 2015, Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, ISBN 978-83-7374-092-1, ss. 137-156
- Buczkowski Adam : Seksualność osób starych w dyskursie eksperckim, w: Społeczeństwo i Edukacja, Instytut Studiów Międzynarodowych i Edukacji Humanum, vol. 16, nr 1, 2015, ss. 131-144
- Cobel-Tokarska Marta: Desert Island, Burrow, Grave. Wartime Hiding Places of Jews in Occupied Poland, Studies in Jewish History and Memory, vol. 11, 2018, Peter Lang Publishing Group, ISBN 978-3-631-67438-3, 304 s. DOI:10.3726/978-3-653-06881-8
- Cobel-Tokarska Marta, Dębicki Marcin: Słowo i terytorium. Eseje o Europie Środkowej, 2017, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, ISBN 978-83-64953-77-4, 273 s.
- Cobel-Tokarska Marta, Zalewska Joanna Marta: Rationalization of Pleasure and Emotions: The Analysis of the Blogs of Polish Minimalists, w: Polish Sociological Review, vol. 4, nr 196, 2016, ss. 495-512
- Cobel-Tokarska Marta: Writing about Central Europe on the turn of century: the Case of Poland, w: Social Sciences and Humanities Journal, OASP Journals, vol. 10, nr 9, 2015, ss. 51-75
- Firkowska-Mankiewicz Anna: Predictors of success and quality of life in people with borderline intelligence: the Special school label, personal and social resources, w: Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities, nr 31, 2018, ss. 1021-1031
- Firkowska-Mankiewicz Anna (2015). Osoba z niepełnosprawnością intelektualną wobec choroby terminalnej i śmierci – zaniedbany obszar pracy socjalnej, w: Praca socjalna w poszukiwaniu tożsamości / Krzyszkowski J. (red.), Wydawnictwo APS, ISBN 978-83-64953-23-1
- Firkowska-Mankiewicz Anna, Zakrzewska Monika, Wołowicz-Ruszkowska Agnieszka: Zatrudnienie a jakość życia osób z niepełnosprawnością intelektualną, w: Zatrudnienie wspomagane szansą na samodzielność osób z niepełnosprawnością / Trochimiak Barbara, Wolan-Nowakowska Mariola (red.), 2017, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, ISBN 978-83-64953-66-8, ss. 175-191
- Frieske Kazimierz: Neoliberalna rekonstrukcja państwa opiekuńczego: prawa socjalne i efektywność, w: Warunkowość i kontraktualizm w pomocy społecznej / Poławski Paweł (red.), 2018, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, ISBN 9788364581212, ss. 22-47
- Frieske Kazimierz: Polityki publiczne: iluzje uniwersalnej racjonalności, w: Nauki o polityce publicznej / Kwaśniewski Jerzy (red.), vol. 1, 2017, Uniwersytet Warszawski, ISBN 978-83-60260-60-9, ss. 7-22
- Grodecki Mateusz, Radosław Kossakowski: Trzy drogi odbudowy klubów piłkarskich przez kibiców, w: Modern Futbol a świat kibiców 4. Interdyscyplinarne studia na kulturą futbolu / Ostrowski Andrzej (red.), vol. 4, 2019, Oficyna Wydawnicza Atut, Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, ISBN 978-83-7977-419-7, ss. 165-180

- Kanasz Tatiana: Sieci wsparcia kobiet-immigrantek w Polsce: roczna obserwacja mediów społecznościowych, w: Pomoc społeczna i praca socjalna w dobie dynamicznych przemian społecznych / Grudziwska Ewa, Mikołajczyk Marta, Zozula Jolanta (red.), 2019, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, ISBN 978-83-66010-28-4, ss. 265-276
- Kanasz Tatiana: Buying Food for a Hungry Person in Poland: A Case of an Internet Discussion, w: Studies in Global Ethics and Global Education, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, vol. 6, nr 1, 2016, ss. 54-67
- Kanasz Tatiana: Pomoc osobom doświadczającym ubóstwa w świetle socjologii emocji, w: Praca Socjalna, nr 4, 2016, ss. 49-65
- Matysiak Ilona: Młodzi i wykształceni w procesie przemian polskiej wsi, 2019, Wydawnictwo Naukowe Scholar, ISBN 9788365390196, 312 s.
- Matysiak Ilona: Between tradition and modernity: the case of rural women's organizations in Poland, w: Civil society revisited. Lessons from Poland / Jacobsson Kerstin, Korolczuk Elżbieta (red.), 2017, Berghahn Books, ISBN 9781785335525, ss. 231-256
- Matysiak Ilona: Gender Desegregation among Village Representatives in Poland: Towards Breaking the Male Domination in Local Politics?, w: Gender and Rural Globalization. International Perspectives on Gender and Rural Development / Bock Bettina, Shortall Sally (red.), 2017, CAB International, ISBN 9781780646251, ss. 222-244
- Matysiak Ilona: 'Starzy' aktorzy w 'nowych' rolach? Sołtysi i sołtyski we współczesnych społecznościach wiejskich w Polsce, w: Nowi sprawcy zmian społecznych na wsi / Podedworna Hanna, Pilichowski Andrzej, Knieć Wojciech (red.), 2015, Wydawnictwo SGGW, ISBN 978-83-7583-612-7, ss. 148-164
- Mica Adriana, Wyrzykowska Katarzyna M., Wiśniewski Rafał, Zielińska Iwona: (red.) Sociology of the Invisible Hand, 2018, Peter Lang Publishing Group, ISBN 978-3-631-67232, 429 s. DOI:10.3726/978-3-653-06772-9
- Pasamonik Barbara, Markowska-Manista Urszula: (red.) Kryzys migracyjny. Perspektywa społeczno-kulturowa, vol. 1, 2017, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, ISBN 978-83-64953-82-8
- Pasamonik Barbara, Duch-Krzyszczek Danuta: Kultura czy gospodarka? Obawy Polaków przed imigracją i imigrantami na tle innych społeczeństw europejskich, w: Polityka Społeczna, 2018, nr 11-12, ss. 2-9
- Pasamonik Barbara: Cultural Barbarism in Relation to Women? Huntington's Theory and the German Case of Mass Sexual Assaults on New Year's Eve 2015, w: The Review of Faith & International Affairs, 2019, Vol. 17, issue 1, ss. 89-103
- Pasamonik Barbara: Transnational and Transcultural Identities of the Muslim Diaspora, w: Atomization or Integration? Transborder Aspects of Multipedagogy / Szerłaż A., Pilarska J., Urbanek A. (red.), 2016, Cambridge Scholars Publishing, ISBN 978-1-4438-9451-7, ss. 176-189
- Pokrzywa Anna: E-sąsiedztwo. Lokalne grupy wirtualne i ich wpływ na kształt miasta, w: Oblicza dużego miasta: instytucje, organizacje, procesy / Cieślińska Barbara (red.), 2019, Uniwersytet w Białymstoku, ISBN 978-83-7431-579-1, ss. 161-175
- Prokopczuk Magda, Pokrzywa Anna, Cobel-Tokarska Marta: (red.) Miasto na dyplomach. Szkoła Elżbiety Tarkowskiej, 2017, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, ISBN 978-83-64953-811, 348 s.
- Prokopczuk Magda, Pokrzywa Anna: E-sąsiedztwo. Media społecznościowe w procesie kształtowania wspólnot lokalnych, w: Przestrzeń społeczna w badaniach naukowych / Kinal Jarosław, Kawalec Hubert (red.), 2017, Stowarzyszenie Naukowe Przestrzeń Społeczna i Środowisko, ISBN 978-83-64879-03-6, ss. 143-157
- Prokopczuk Magda: Zjawisko mobilnych biur. Identyfikacja nowych przestrzeni pracy, w: Kultura i edukacja, nr 1, 2017, ss. 254-265
- Radzik Ryszard: Rosyjski imperializm wspólnotowy. Trójjedyny naród ruski w badaniach socjologicznych, 2016, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, ISBN 978-83-7784-845-6, 216 s.

- Radzik Ryszard: Rosyjska wizja narodu ogólnoruskiego, w: *Studia Białorusenistyczne*, vol. 10, 2016, ss. 55-76
- Siemieńska-Żochowska Renata: (red.) *Kariery akademickie kobiet i mężczyzn. Różne czy podobne?*, 2019, Wydawnictwo Naukowe Scholar, ISBN 978-83-7383-867-3, 400 s.
- Siemieńska Renata: *Building Women's and Men's Representation in Post-Communist European Countries*, w: *Gender and power / Vianello M., Hawkesworth M. (red.)*, 2015, Macmillan, ISBN 97811375114158, ss. 82-102
- Siemieńska Renata: *Woman as Owners and Senior Managers of Enterprises in Postcommunist European Countries*, w: *Women's Voices in Management. Identifying Innovative and Responsible Solutions / Desivilya H., Costea C.-e. (red.)*, 2015, Macmillan, ISBN 9781337432131, ss. 143-161
- Siemieńska Renata: *Civic education: controversies surrounding socialization factors and mechanisms*, w: *Civic and uncivic values in Poland: value transformation, education, and culture / Ramet Sabrina P, Ringdal Kristina, Dośpiał-Borysiak Katarzyna (red.)*, 2019, Central European University Press, ISBN 978-963-386-220-9, ss. 197-218
- Toczyski Piotr: *Post-war and post-communist Poland and European knightly myths of loyalty and betrayal: Pasikowski's *acquis mythologique communautaire**, w: *Traitors, collaborators and deserters in contemporary European politics of Memory: formulas of betrayal / Grinchenko Gelinada, Eleonora Narvselius (red.)*, 2018, Palgrave Macmillan, ISBN 978-3-319-66495-8, ss. 383-402, DOI:10.1007/978-3-319-66496-5_16
- Toczyski Piotr: *(Nie)czytelnictwo akademickie w perspektywie „wygody użytkownika” – wgląd z zakresu socjologii literatury i multimediów*, w: *Teksty Drugie*, nr 3, 2015, ss. 395-410
- Walczak Dominika: *Nauczyciel widziany oczami różnych aktorów życia szkoły*, w: *Zrozumieć edukację w Europie. 20 lat EURYDICE w Polsce / Górowska-Fells Magdalena (red.)*, 2017, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, ISBN 978-83-65591-21-0, ss. 71-91
- Walczak Dominika: *Prestiż zawodu nauczyciela a klimat szkoły*, w: *Kompetencje interpersonalne w pracy współczesnego nauczyciela / Kwiatkowski Stefan Tomasz, Walczak Dominika (red.)*, 2017, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, ISBN 978-83-64953-76-7, ss. 74-101
- Walczak Dominika, Siemieńska-Żochowska Renata: *Szkolnictwo wyższe w Polsce: od systemu państwowego do rynkowego, od elitarności do masowości*, w: *Uniwersytety, naukowcy i studenci w zglobalizowanym świecie. Wybrane zagadnienia / Siemieńska-Żochowska Renata (red.)*, 2017, Wydawnictwo Naukowe Scholar, ISBN 978-83-7383-502-3, ss. 30-53
- Zalewska Joanna Marta: *Practice Theory Revisited: How Flexible Meta-habit Complements Habitus*, w: *Polish Sociological Review*, vol. 205, nr 1, 2019, ss. 65-84, DOI:10.26412/psr20505
- Zalewska Joanna Marta: *Człowiek stary wobec zmiany kulturowej. Perspektywa teorii praktyk społecznych*, 2015, Wydawnictwo Naukowe Scholar, ISBN 978-83-7383-746-1, s. 263
- Zalewska Joanna Marta: *Consumer revolution in People's Poland: Technologies in everyday life and the negotiation between custom and fashion (1945–1980)*, w: *Journal of Consumer Culture*, Sage Publications, nr August, 2015, ss. 11-33, DOI:10.1177/1469540515595125
- Zielińska Iwona: *Seniorzy w wirtualnym świecie - możliwości i bariery. Na podstawie testów aplikacji Go-myLife*, w: *Seniorzy w pryzmacie koncepcji „Społeczeństwo dla wszystkich grup wiekowych” / Leszczyńska-Rejchert Anna, Domańska Lidia, Subocz Elżbieta (red.)*, 2015, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, ISBN 987-83-7299-955-9, ss. 121-137
- Zielińska Iwona: *The Influence of Social Media on Science Communication: Strategies of GMO Opponents on Facebook [English version]*, w: *Adeptus*, nr 10, 2017, ss. 1-13

W prezentowanych powyżej przykładach dorobku naukowego pracowników Instytutu Filozofii i Socjologii można łatwo odnaleźć tematykę obecną na zajęciach przewidzianych programem, takich jak: „Socjologia miasta”, „Społeczne aspekty migracji”, „Różnice międzykulturowe”, „Kultury sąsiadów”, „Gender study”, „Psychospołeczne aspekty niepełnosprawności”, „Socjologia polityki”, „Tożsamości zbiorowe w dobie globalizacji i wielokulturowości”. Opublikowane wyniki badań pracowników są na bieżąco włączane jako uzupełnienie przekazywanych treści programowych.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Kontakty z interesariuszami zewnętrznymi (instytucje, w których studenci socjologii odbywają praktyki), wpływają na modyfikacje programów studiów i tworzenie specjalności, które w większym stopniu przyczynią się do zdobycia pożądaných przez studentów umiejętności i kompetencji oraz zwiększenia ich atrakcyjności na rynku pracy. Nowy program studiów z modyfikacją specjalności na studiach pierwszego i drugiego stopnia został wprowadzony w roku akademickim 2019/2020.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia najwyraźniej uwidacznia się w związku z realizacją zawodowych praktyk studenckich. W Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej od roku akademickiego 2019/2020 działa wspólna dla wszystkich kierunków Sekcja Praktyk Biura Spraw Studenckich. Obecnie podejmowane są tam działania zmierzające do zawierania umów ze specjalistycznymi instytucjami, z których mogliby w szerszym stopniu korzystać studenci socjologii. Dotychczas zawierane były z placówkami porozumienia indywidualne, a nie instytucjonalne.

W ramach praktyk studenci studiów stopnia na kierunku socjologia w swoim programie studiów mają obowiązkowe praktyki asystenckie w formie hospitacji oraz praktyki specjalistyczne: w formie realizacji projektu badawczego i w formie stażu.

Praktyki asystenckie realizowane w formie hospitacji realizowane są w placówkach zatrudniających socjologów. Są to zarówno organizacje pozarządowe (Instytut Spraw Publicznych, Stowarzyszenie Młodych Dziennikarzy POLIS czy Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej), firmy badawcze (KANTAR, Indicator, GFK Polonia), instytucje kulturalne (Bemowskie Centrum Kultury czy Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN), jak i lokalne instytucje samorządowe (Urząd Dzielnicy Ochota, Biuro Marketingu Miasta przy Urzędzie m. st. Warszawy).

Na II roku studiów pierwszego stopnia na kierunku socjologia studenci odbywają obowiązkowe praktyki specjalistyczne związane z realizacją projektu badawczego. Od kilku lat praktyki studenckie związane są z badaniami społeczności lokalnych (m. in. powiat wołomiński, pułtuski) pod kątem: tożsamości lokalnych, aspiracji edukacyjnych młodzieży, sytuacji osób starszych, polityki NGO-sów, działania władz lokalnych czy funkcjonowania szkolnictwa zawodowego/branżowego. Studenci przeprowadzali badania m.in. w urzędach administracji lokalnej, mediach lokalnych, szkołach, domach kultury, bibliotekach, muzeach, Uniwersytetach Trzeciego Wieku czy klubach seniora.

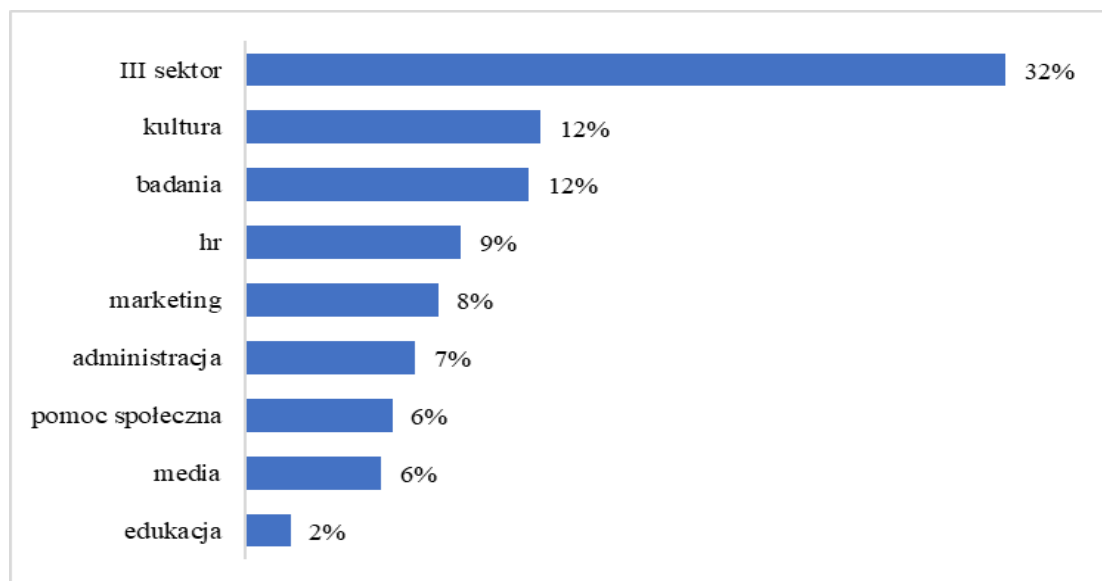
Studentów III roku na kierunku socjologia obowiązuje praktyka specjalistyczna w formie stażu w wybranych przez siebie instytucjach. Studenci samodzielnie wyszukują miejsce stażu, wybór konsultują z opiekunem praktyk z ramienia Uczelni. Na miejsce praktyk studenci (32% studentów od roku akademickiego 2014/2015) wybierają placówki, które można zaliczyć do szeroko pojętego III sektora, prowadzących działalność głównie pomocową, wspierającą różne grupy, ukierunkowaną na przeciwdziałanie problemom społecznym. Studenci często realizują staże w tzw. centrach aktywności lokalnej, w organizacjach pozarządowych, gdzie studenci angażowani są do prowadzenia prostych badań (np. dotyczących satysfakcji beneficjentów z aktywności danej instytucji). Przykładem stałej współpracy może być tutaj współpraca IFIS z Fundacją Zwalczyć Nudę, gdzie kilkusobowe zespoły studentów socjologii już dwukrotnie (rok akademicki 2017/2018 i 2018/2019) były angażowane do prowadzenia badania odbioru wydarzenia Warszawski Piknik Rodzinny przez uczestników i wystawców. Wynikiem każdego badania była profesjonalna prezentacja przedstawiana przed zarządem Fundacji.

Na drugim miejscu, jeśli chodzi o częstość wyboru miejsca stażu, są placówki związane z kulturą. Są to domy kultury (również te lokalne, w miejscach pochodzenia studentów), biblioteki, teatry, galerie sztuki czy muzea. Warto tu wspomnieć współpracę z Bemowskim Centrum Kultury, gdzie w roku akademickim 2014/2015 studenci socjologii zostali włączeni do projektu badawczego związanego z historią Osiedla Przyjaźń (na którym mieszczą się domy studenckie APS).

Na trzecim miejscu plasują się instytucje badawcze. Praktyki badawcze odbywają się głównie w Centrum Badań Opinii Społecznej, w GUSie, w prywatnych firmach badawczych lub nawet w

prywatnych czy publicznych instytucjach, gdzie studenci zajmują się głównie zleconym projektem badawczym. Przykładem takiej współpracy było zaangażowanie przez pracowniczkę Urzędu m.st. Warszawy, Biura Organizacji Urzędu czworga studentów roku akademickiego 2017/2018 do projektu mającego na celu zbadanie użyteczności i oceny platformy 19115. Pozostałe branże, gdzie studenci odbywali staże to *human resources*, marketing, administracja (państwowa czy samorządowa, również w miejscach pochodzenia studentów), pomoc społeczna, media czy edukacja.

Na wykresie poniżej zaprezentowano częstość wyborów przez studentów placówek prowadzących działalność w różnych dziedzinach.

Wykres 1. Staże – dziedziny działalności placówek. N=211

Warto zaznaczyć również, że współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym nawiązywana jest również podczas realizacji przez pracowników IFiS projektów badawczych. Problematyka projektów nawiązuje do przedmiotów znajdujących się w programie studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku socjologia, co dodatkowo stwarza okazję do dzielenia się ze studentami wynikami przeprowadzonych badań.

[G]localLab (koordynator: dr Marta Cobel-Tokarska)

[G]localLab to inicjatywa zespołu pracowników naukowych IFiS APS, której celem jest wzbogacenie wiedzy na temat socjologii miasta, społeczności lokalnej, tożsamości i pamięci. [G]localLab współpracuje z miastem stołecznym Warszawa, burmistrzami podwarszawskich miasteczek oraz sołtysami i sołtyskami gmin wiejskich. Prowadzi dialog z otoczeniem społecznym APS a także partnerami z kraju i zagranicy.

W ramach [G]localLab prowadzi się badania nad lokalnością zarówno wielkomiejską, małomiasteczkową, jak i wiejską, starając się ją zrozumieć poprzez odniesienie do globalnych procesów i problemów. Prowadzone badania wykorzystywane są do działań na rzecz miast i wsi. Zainteresowania badawcze zespołu koncentrują się wokół:

- społecznego wymiaru miasta i wsi, wzajemnych relacji i przenikania się tych obszarów, aktywności obywatelskiej w tych miejscach, przepływów różnego typu zasobów, jakości życia różnych grup wiekowych i społecznych;

- tożsamości i pamięci zapisanej w kulturowym krajobrazie miasta i wsi (w szczególności społecznej historii XX wieku) - prowadzone są badania nad śladami drugiej wojny światowej i okresu PRL-u w przestrzeni miasta i wsi, mające na celu ustalenie jaki mają one wpływ na współczesność mieszkańców tych miejsc;
- wizualności i wielozmysłowości miasta - dotychczasowe badania pokazują, że zapachy, dźwięki oraz obrazy kreują przestrzeń publiczną miast i wsi;
- etycznego wymiaru przestrzeni.

W ramach [G]localLabu zrealizowano następujące projekty:

- W latach 2014 - 2018 dr Zuzanna Bogumił koordynowała grant NCN (SONATA 2013/09/D/H/S6/02630): „*Milieux de mémoire* w Europie Środkowo-Wschodniej – przykład Polski”. Projekt zakładał przeprowadzenie refleksji teoretycznej i operacjonalizację koncepcji Pierre Nora *milieu de mémoire* na użytek badań sposobu upamiętniania przeszłości przez wspólnoty lokalne zamieszkujące wsie, małe miejscowości, jak i miasta. W ramach projektu powstały dwie monografie poświęcone lokalnym sposobom upamiętniania: „*Milieux de Mémoire in Late Modernity: Local Community, Religion and Historical Politics*” (Peter Lang 2019) oraz Z. Bogumił, A. Szpociński (red.). „Stare i nowe tendencje w obszarze pamięci społecznej” (Warszawa: Wydawnictwo Scholar, 2018).
- W 2015 prof. Elżbieta Tarkowska koordynowała projekt finansowany ze środków grantu wewnątrzuczelnianego zatytułowany „Społeczny i kulturowy wymiar nowych inicjatyw miejskich na przykładzie dzielnicy Ochota: problemy społeczne, aktywność, kultura”. W ramach grantu badano najbliższe sąsiedztwo uczelni. Badanie miało charakter pilotażowego rozpoznania najważniejszych problemów i zagadnień w dzielnicy: ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności; dawnych i nowych form aktywności społecznej i oddolnej samoorganizacji, sąsiedztwa i więzi społecznych; inicjatyw i instytucji kulturalnych, form uczestnictwa w kulturze. W skład zespołu wchodziły również mgr Anna Pokrzywa i mgr Magdą Prokopczuk. Fragmenty raportu końcowego (pod tym samym tytułem) opublikowano w specjalnym numerze „Kultury i Społeczeństwa” (4/2016).
- Od 2020 roku realizowany jest projekt „Rany pamięci”, we współpracy z Urzędem m. st. Warszawy - Biurem Stołecznego Konserwatora Zabytków (KZ) oraz Wydziałem Badań, Edukacji i Dokumentacji (KZ-BED). Katalogowane przez konserwatorów zabytków „rany pamięci” to ślady po pociskach na elewacjach budynków, a także napisy wykonane podczas wojny i tuż po wyzwoleniu. Projekt sytuuje się w obrębie socjologii pamięci i zakłada zbadanie postrzegania i nadawania znaczeń śladom zniszczeń z okresu II wojny światowej, zachowanym na miejskich budynkach (kamienicach, szkołach itd.) przez mieszkańców Warszawy.

Najważniejsze publikacje [G]localLabu to:

- Pokrzywa A. 2019. *E-sąsiedztwo. Lokalne grupy wirtualne i ich wpływ na kształt miasta*. W: Cieślińska B. (red.) *Oblicza dużego miasta: instytucje, organizacje, procesy*. Białystok: WUWB.
- Cobel-Tokarska M., A. Pokrzywa, M. Prokopczuk. 2018. *Perspektywa miejska w socjologii Elżbiety Tarkowskiej*, „Przegląd Socjologiczny” nr 4.
- Bogumił Z., A. Szpociński (red.) 2018. *Stare i nowe tendencje w obszarze pamięci społecznej*. Warszawa: Wydawnictwo Scholar.
- Cobel-Tokarska M. 2018. *Cultural landscape of Central Europe during transformation period*. W: Diadko I., M. Isaienkova (red.) *Slavonic and East European Studies: Traditions and Transformations*. Warszawa: IRF Press.
- Pokrzywa A., Prokopczuk M. 2017. *E-sąsiedztwo. Media społecznościowe w procesie kształtowania wspólnot lokalnych*. W: Kinal J., H. Kawalec (red.) *Przestrzeń społeczna w badaniach naukowych*. Rzeszów: Stowarzyszenie Naukowe Przestrzeń Społeczna i Środowisko.
- Cobel-Tokarska M., A. Pokrzywa, M. Prokopczuk (red.) 2017. *Miasto na dyplomach. Szkoła profesora Elżbiety Tarkowskiej*. Warszawa: APS.

- Cobel-Tokarska M. 2012. *Śnieg w przestrzeni miasta. Dyskurs prasowy i internetowy o warszawskiej „Zimie Stulecia”*. „Studia Regionalne i Lokalne” nr 1.
- Cobel-Tokarska M. 2011. *Przestrzeń społeczna: świat – dom – miasto*. W: Firkowska-Mankiewicz A., T. Kanash, E. Tarkowska (red.) *Krótkie wykłady z socjologii*. Warszawa: APS.

Wyniki działalności [G]localLabu wykorzystywanej następnie w pracy dydaktycznej ze studentami na przedmiotach: „Socjologia miasta”, „Socjologia miasta i ruchów miejskich”, „Społeczności lokalne”, na fakultetach oraz w projektach badawczych połączonych z praktykami studenckimi.

Projekt Europejski Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych (koordynator: dr Piotr Toczyski)

W latach 2018/19 i 2019/2020 w Instytucie Filozofii i Socjologii APS, w Pracowni Komunikacji i Mediów zrealizowany został program łączący socjologię z internetoznawstwem. Pracownia jest miejscem koordynacji dwóch specjalności dla studentów APS: socjologii komunikacji społecznej (studia pierwszego stopnia) i socjologia mediów (studia drugiego stopnia).

Projekt jest efektem współpracy Pracowni Komunikacji i Mediów APS z operatorem ogólouropejskiego programu Facebook Inc. na rzecz rozwijania kultury cyfrowej. W Warszawie administratorem programu jest społeczność *Geek Girls Carrots*. Warsztaty zorganizowane przez trenerów edukacji medialnej w kooperacji APS i GGC były pierwszymi w Polsce szkoleniami Facebooka z kultury cyfrowej. Ich format został następnie w uogólnionej wersji udostępniony innym odbiorcom w Warszawie, a później uczestnikom w innych miastach Polski i kilku krajów Europy. Dzięki uruchomieniu współpracy, 130 studentów wzięło udział w jednym z pięciu całodniowych warsztatów rozwijania kompetencji cyfrowych w szkoleniowej przestrzeni Facebooka. Uczestnicy uzyskali umiejętności składające się na międzynarodowy certyfikat kompetencji cyfrowych od Facebooka, dobrze widziany przez pracodawców na całym świecie.

Sylwetka absolwenta

Absolwent studiów na kierunku socjologia studia pierwszego stopnia ma orientację w teoretycznym i metodologicznym dorobku dyscypliny, posiada podstawową wiedzę o miejscu i znaczeniu socjologii w systemie nauk społecznych, jej powiązaniach z naukami pokrewnymi oraz jej specyfice przedmiotowej i metodologicznej, ma uporządkowaną wiedzę ogólną (obejmującą terminologię, teorie i metodologię) z zakresu socjologii i nauk pokrewnych oraz uporządkowaną wiedzę szczegółową w niektórych obszarach socjologii i nauk pokrewnych; ma podstawową wiedzę o głównych kierunkach rozwoju i najważniejszych nowych osiągnięciach w socjologii i naukach pokrewnych. Zna i rozumie podstawowe metody analizy i interpretacji zjawisk społecznych i kulturowych, właściwe dla wybranych tradycji, teorii lub szkół naukowych w obrębie socjologii i nauk pokrewnych. Zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z zakresu prawa autorskiego. Posiada wiedzę o różnych strukturach, instytucjach i organizacjach społecznych (kulturowych, politycznych i innych) w wymiarze regionu lub skali lokalnej oraz o relacjach między nimi w skali krajowej, międzynarodowej i międzykulturowej. Ma podstawową wiedzę o człowieku, relacjach między ludźmi i więziach społecznych, ich rodzajach i o rządzących nimi prawidłowościach. Ma wiedzę o normach, regułach i o rządzących nimi prawidłowościach oraz o mechanizmach ich zmian. Zna metody, narzędzia, techniki pozyskiwania danych w socjologii, pozwalające na prowadzenie badań empirycznych. Absolwent posiada umiejętności w zakresie projektowania, przeprowadzania i analizowania badań socjologicznych – zwłaszcza służących rozwiązywaniu współczesnych problemów społecznych; umiejętność łączenia teorii socjologicznej z praktyką badawczą i kompetencjami praktycznymi; umiejętność samodzielnego myślenia i kreatywnego rozwiązywania problemów zawodowych - głównie w zakresie diagnozowania i wspierania osób i grup społecznych potrzebujących pomocy. Potrafi prawidłowo interpretować zjawiska społeczne i kulturowe, analizować przyczyny i przebieg konkretnych procesów i zjawisk, potrafi wykorzystać podstawową wiedzę teoretyczną i pozyskiwać dane do analizowania konkretnych procesów i zjawisk w zakresie socjologii. Potrafi prognozować procesy i zjawiska społeczne wykorzystując standardowe metody i narzędzia w zakresie socjologii. Potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę do rozstrzygnięcia dylematów

pojawiających się w pracy zawodowej. Zna i posługuje się zasadami etyki zawodowej socjologa. Posiada umiejętność przygotowania spełniających uznane standardy prac pisemnych w języku polskim, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, a także różnych źródeł. Posiada umiejętność przygotowania spełniających uznane standardy wystąpień ustnych w języku polskim, w zakresie socjologii. Umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze. Posiada umiejętność merytorycznego argumentowania oraz formułowania wniosków. Absolwent rozumie potrzebę uczenia się, potrafi uzupełniać i doskonalić nabytą wiedzę i umiejętności. Potrafi uczestniczyć w przygotowaniu projektów społecznych, prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu.

Absolwent studiów na kierunku socjologia studia drugiego stopnia ma orientację w teoretycznym i metodologicznym dorobku dyscypliny. Ma uporządkowaną wiedzę podstawową (obejmującą terminologię, teorie i metodologię) z zakresu socjologii i nauk pokrewnych oraz uporządkowaną wiedzę szczegółową w niektórych obszarach socjologii i nauk pokrewnych. Zna i rozumie zaawansowane metody analizy i interpretacji zjawisk społecznych i kulturowych, właściwe dla wybranych tradycji, teorii lub szkół naukowych w obrębie socjologii i nauk pokrewnych. Ma pogłębioną wiedzę o człowieku, relacjach między ludźmi i więziach społecznych. Ma szczegółową wiedzę o normach, regułach i o rządzących nimi prawidłowościach oraz o mechanizmach ich zmian. Zna zaawansowane metody, narzędzia, techniki pozyskiwania danych w socjologii, pozwalające na prowadzenie badań empirycznych. Potrafi prawidłowo interpretować zjawiska społeczne i kulturowe, analizować przyczyny i przebieg konkretnych procesów i zjawisk, potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną i pozyskiwać dane do analizowania konkretnych procesów i zjawisk w zakresie socjologii. Potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę do rozstrzygania dylematów pojawiających się w pracy zawodowej. Zna i posługuje się zasadami etyki zawodowej socjologa. Absolwent potrafi uczestniczyć w przygotowaniu zaawansowanych projektów społecznych, prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu.

Cechy wyróżniające koncepcję kształcenia

Wiedza teoretyczna w połączeniu z kompetencjami praktycznymi umożliwi absolwentom socjologii elastyczne przystosowywanie się do wymagań zmieniającego się rynku pracy. Kształtowanie, a następnie realizacja programu kształcenia ukierunkowane są na ułatwienie absolwentom efektywnego wejścia na rynek pracy. W procesie kształcenia studentów wykorzystywane są informacje zwrotne od potencjalnych pracodawców. Ich uwagi i sugestie odnotowywane są w dokumentacji praktyk studenckich: „Kartach praktykanta APS” i „Sprawozdaniach z praktyk” (przygotowywanych przez opiekunów praktyk).

Absolwenci z tytułem licencjata będą mogli podjąć pracę w rządowych, pozarządowych i prywatnych instytucjach życia społecznego w charakterze specjalistów, menadżerów i animatorów – m.in. w organach administracji samorządowej, domach kultury i ośrodkach młodzieżowych, ośrodkach animacji społeczno-kulturowej, organizacjach pozarządowych, w regionalnych ośrodkach polityki społecznej, urzędach pracy, ośrodkach interwencji kryzysowej, ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych, a także w prywatnych agencjach badań marketingowych i agencjach reklamowych.

Absolwenci studiów socjologicznych pierwszego stopnia otrzymawszy tytuł licencjata mogą kontynuować naukę na studiach drugiego stopnia na kierunku socjologia (lub innym), jak również na studiach podyplomowych. Absolwenci z tytułem magistra będą mogli podjąć pracę w mediach i innych instytucjach komunikacji społecznej oraz w działach public relations instytucji publicznych, politycznych, w sektorze prywatnym i w organizacjach pozarządowych; urzędach, samorządach, instytucjach państwowych (np. szkołach, urzędach pracy), partiach politycznych, organizacjach pozarządowych, instytucjach prywatnych jako analitycy zjawisk i problemów społecznych, zasobów i trendów na rynku pracy oraz specjaliści w zakresie stosunków i komunikacji interpersonalnej; w zakładach pracy jako specjaliści w zakresie socjologii organizacji, socjologii pracy, kształcenia ustawicznego itp.; w różnych formach doradztwa personalnego, w instytucjach zajmujących się

kryzysami społecznymi lub wymagających organizacji zbiorowości ludzkich w warunkach ekstremalnych jako mediator i twórca strategii naprawczych i profilaktycznych, w instytucjach tzw. trzeciego sektora jako specjalista do tworzenia i wdrażania programów społecznych. Zdobyte umiejętności w czasie studiów uczynią absolwentów tej specjalności pracownikami potrzebnymi w instytucjach obsługujących implementację programów Unii Europejskiej.

Absolwenci studiów socjologicznych drugiego stopnia otrzymawszy tytuł magistra mogą kontynuować edukację na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich), jak również na studiach podyplomowych.

Kształcenie studentów na kierunku socjologia w APS z pewnością wyróżnia oferta specjalności do wyboru. Od 2019/2020 roku studenci I roku po wykładzie „Wprowadzenie do specjalności” wybierają jedną z dwóch specjalności – na studiach pierwszego stopnia: „Socjologię komunikacji społecznej” lub „Socjologię kultury – badania i marketing” (do 2018/2019 roku wybierano pomiędzy: „Socjologią kultury” a „Socjologią komunikacji i problemów społecznych”), a na studiach drugiego stopnia: „Socjologię mediów” lub „Socjologię zmiany społecznej” (do 2018/2019 roku wybierano pomiędzy: „Socjologią mediów” a „Socjologią polityki i problemów społecznych”). Zmiana nazw i programów specjalności od roku akademickiego 2019/2020 roku była podyktowana zmniejszającym się zainteresowaniem dotychczasową ofertą specjalności oraz wynikami badania opinii studentów w dotyczącego poszukiwanych kompetencji zawodowych.

Poniżej znajduje się szczegółowy opis aktualnych specjalności na studiach pierwszego i drugiego stopnia.

Studia pierwszego stopnia

1. Socjologia komunikacji społecznej

Specjalność ta stanowi odpowiedź na współczesne zapotrzebowania rynku pracy oraz na zmiany w procesie komunikowania się generowane przez np. wzrastającą rolę komunikacji internetowej i nowe technologie. Duża część zajęć poświęcona jest zagadnieniom społeczeństwa sieci, jego zagrożeniom, możliwościom i specyfice komunikowania online. Studenci zapoznają się z podstawami wiedzy na temat komunikacji masowej, międzykulturowej, interpersonalnej oraz związanych z nimi barier i możliwości ich pokonywania. Nauczą się odróżniania perswazji od manipulacji, *fake news* od obiektywnego przekazu, konstruktywnego rozwiązywania konfliktów od dysfunkcyjnych komunikatów. Poznają socjologiczne teorie komunikowania oraz metody badania różnych stylów komunikowania – międzyludzkich, medialnych oraz mediów społecznościowych. W trakcie zajęć warsztatowych studenci będą mogli poćwiczyć umiejętności negocjacji i mediacji, asertywnej komunikacji, wystąpień publicznych oraz dowiedzą się, jakie relacje panują między komunikacją a kulturą, organizacją i mediami. Zajęcia specjalnościowe pozwolą studentom poznać od strony teoretycznej i praktycznej rolę komunikacji w pracy, w zarządzaniu ludźmi w firmach oraz w codziennych sytuacjach z bliskimi i nieznanymi osobami.

2. Socjologia kultury – badania i marketing

Specjalność ta odpowiada na rosnące znaczenie w życiu społecznym zjawisk i procesów o charakterze kulturowym. Jest skierowana do osób zainteresowanych kulturowym wymiarem życia społecznego – zmiennymi sposobami myślenia i działania przedstawicieli różnych grup społecznych, kultur i subkultur. Podczas zajęć specjalnościowych studenci będą nabywać wiedzę na temat przemian kultury współczesnej, metod jej badania, marketingu w kulturze, jak również będą zdobywać umiejętności praktyczne biorąc udział w różnych mini-projektach i spotkaniach z ekspertami. Absolwenci tej specjalności mogą szukać zatrudnienia w instytucjach i organizacjach rządowych, samorządowych i pozarządowych (NGO) działających w sferze kultury, kontaktów międzykulturowych i mediów, w placówkach upowszechniania kultury i sztuki, w instytucjach organizacji czasu wolnego i turystyki, agencjach marketingowych i eventowych oraz w instytucjach

badawczych typu CBOS lub Kantar TNS badając przykładowo dominujące postawy i zachowania konsumenckie, trendy mody, style życia i wartości.

Studia drugiego stopnia

1. Socjologia mediów

Studenci tej specjalności zdobędą wiedzę o roli mediów w życiu człowieka współczesnego, mechanizmach funkcjonowania mediów, ich wpływie na życie społeczne i zmiany kulturowe. Poznają konsekwencje niespotykanej w dziejach ekspansji mediów i problemy etyczne związane z tym zjawiskiem. Będą mieli okazję zgłębiać zagadnienia związane z warsztatem pracy dziennikarza, tworzeniem wizerunku publicznego oraz elementy *public relations*. W ramach specjalności studenci poznają najczęściej stosowane metody badania mediów i ich oddziaływania, w tym metody socjologii wizualnej, a także zdobędą umiejętność badania odbioru mediów, docierania z określonym przekazem do potencjalnych odbiorców i oddziaływania przekazu medialnego.

2. Socjologia zmiany społecznej

Celem specjalności jest zapoznanie studentów ze zjawiskami społecznymi istniejącymi we współczesnym świecie niepewności i ciągłej zmiany. Analizowane problemy będą dotyczyły: nierówności społecznych, uwarunkowań sukcesu w życiu, czynników wpływających na nasze aspiracje i możliwość ich realizacji. Student dowie się, jak współczesne rynki pracy wpływają na życie jednostek, miejskich i wiejskich społeczności lokalnych, regionów. Zapozna się z zyskami i kosztami emigracji oraz wpływem Internetu na nasze życie rodzinne i czas wolny. Dowie się, jak „przeciętny obywatel” może wpływać na decyzje rządzących, a jak rządzący na jego zachowania i potrzeby. Jaka jest rola instytucji i obywateli. Absolwenci znajdują zatrudnienie w administracji, organizacjach pozarządowych, ośrodkach badawczych, firmach zajmujących się reklamą (zwłaszcza społeczną), działach HR, jako specjaliści we wdrażaniu programów społecznych (np. Unii Europejskiej).

Kluczowe kierunkowe efekty uczenia się

Efekty uczenia się obowiązujące obecnie na kierunku psychologia zostały określone w programie studiów obowiązującym od roku akademickiego 2019/2020 i przyjęte Uchwałą nr 163/2019 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 16 maja 2019 roku w sprawie programu studiów na kierunku socjologia profil ogólnoakademicki. Kluczowe efekty uczenia się są w całości związane z dyscypliną nauki socjologiczne. Dotyczą one:

- nabycia wiedzy dotyczącej dziedzin i obszarów zainteresowań socjologii,
- nabycia wiedzy z zjawiskach społecznych zachodzących we współczesnym świecie,
- zasad etycznych związanych z wykonywaniem zawodu socjologa,
- umiejętności prowadzenia badań naukowych,
- umiejętności językowych na poziomie co najmniej B2+.

Efekty kierunkowe realizowane na studiach pierwszego stopnia związane są z nabyciem wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na poziomie podstawowym, a na studiach drugiego stopnia na poziomie poszerzonym i pogłębionym.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Dobór treści kształcenia i powiązanie ich z kierunkowymi efektami uczenia i dyscypliną: nauki socjologiczne

Program studiów został zatwierdzony Uchwałą nr 163/2019 Senatu APS z dnia 16 maja 2019 roku w sprawie programu studiów na kierunku socjologia profil ogólnoakademicki. Modyfikacje programu studiów (związane z uzupełnieniem kodów przedmiotów w planach studiów) zatwierdzone zostały Uchwałą nr 199/2019 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 24 września 2019 roku w sprawie zmiany niektórych uchwał Senatu APS dotyczących programów studiów na kierunkach: interdyscyplinarne studia nad dzieciństwem i prawami dziecka, psychologia profil ogólnoakademicki, praca socjalna profil praktyczny, socjologia profil ogólnoakademicki, interdyscyplinarne studia nad niepełnosprawnością profil ogólnoakademicki, pedagogika specjalna o profilu ogólnoakademickim, pedagogika o profilu ogólnoakademickim, edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych o profilu ogólnoakademickim, pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna o profilu ogólnoakademickim. na studiach stacjonarnych i obowiązuje od roku akademickiego 2019/2020. Program ten umożliwi studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów uczenia się określonych w Polskiej Ramie Kwalifikacji – poziom 6 (dla studiów pierwszego stopnia) i 7 (dla studiów drugiego stopnia).

Podstawowym i zamierzonym celem realizowanego programu jest dostarczenie wiedzy, umiejętności i kompetencji możliwie wszechstronnych, nieograniczających sposobu myślenia studentów i pozwalających funkcjonować w roli zawodowej w różnych miejscach pracy, niezależnie od wybranej specjalności. To oznacza, że absolwent kierunku będzie umiał w pogłębiony sposób analizować rzeczywistość społeczną, będzie miał wypracowany warsztat badawczy i będzie mógł komunikować się we właściwy sposób z otoczeniem.

Duża część zajęć z programu studiów dla pierwszego i drugiego stopnia jest silnie powiązana z działalnością naukową pracowników badawczo-naukowych pracujących w Instytucie Filozofii i Socjologii i prowadzących badania w dyscyplinie nauki socjologiczne. Należą do nich:

- na studiach pierwszego stopnia: „Historia myśli społecznej i socjologicznej”, „Metodologia nauk społecznych”, „Współczesne problemy społeczne w Polsce”, „Antropologia kulturowa”, „III sektor”, „Socjologia mikrostruktur społecznych”, „Socjologia makrostruktur społecznych”, „Wprowadzenie do socjologii rodziny”, „Etyka zawodu”, „Różnice międzykulturowe”, „Kultury sąsiadów”, „Współczesne teorie socjologiczne”, „Socjologia trzeciego wieku”, „Demografia społeczna”, „Społeczeństwo sieci”, „Antropologia i komunikacja międzykulturowa”, „Wprowadzenie do socjologii mediów”, „Teorie i badania komunikacji”, „Społeczne aspekty migracji”, „Współczesne kanały komunikacji”, „Sport, kibice i media”, „Socjologia kultury”, „Tożsamości w supermarkecie kultury”, „Antropologia i socjologia życia codziennego”, „Ciało i seksualność w kulturze konsumpcyjnej”, „Socjologia moralności i obyczajów”, „Socjologia konsumpcji”, „Moduł poszerzający wiedzę z socjologii kultury”;
- na studiach drugiego stopnia: „Procedury badań ewaluacyjnych”, „Etyka badań naukowych”, „Zróżnicowania społeczne”, „Globalne procesy społeczne”, „Socjologia rodziny”, „Socjologia polityki”, „Zagadnienia współczesnej socjologii”, „Metodologie badań społecznych”, „Socjologia kultury dla zaawansowanych”, „Metody badania mediów”, „Socjologia miasta”, „Sztuka w świecie współczesnym”, „Socjologia mediów”, „Socjolog wobec przekazów prasowych. Czytelnia”, „Socjologia wizualna”, „Społeczności lokalne”, „Migracje i ich konsekwencje”, „Państwo a społeczeństwo obywatelskie”, „Socjologia edukacji”, „Socjologia miasta i ruchów miejskich”, „Dynamika współczesnych rynków pracy”.

Wymienione wyżej zajęcia prowadzą nauczyciele akademicy, którzy w swoich badaniach naukowych poruszają omawianą na nich problematykę:

- Przedmioty z obszaru socjologii kultury: prof. dr hab. Ryszard Radzik, dr hab. prof. APS, Barbara Pasamonik, dr hab. Joanna Zalewska, dr Marta Cobel-Tokarska, dr Adam Buczkowski, mgr Magdalena Prokopczuk.
- Przedmioty z zakresu metodologii badań społecznych, demografii społecznej i socjologii rodziny: dr hab. Danuta Duch-Krzystoszek, prof. APS; mgr Anna Pokrzywa.
- Przedmioty z zakresu socjologii polityki, polityki społecznej, migracji i rynku pracy: prof. dr hab. Renata Siemieńska-Żochowska; dr hab. Kazimierz Frieske, prof. APS; dr Ilona Matysiak.
- Przedmioty z zakresu teorii socjologicznych: dr hab. Bronisław Treger, prof. APS; dr hab. Kazimierz Freske, prof. APS; dr Tatiana Kanasz; dr hab. Joanna Zalewska.
- Przedmioty z zakresu socjologii społeczności lokalnych: dr Ilona Matysiak, dr Dominika Walczak, dr Jowita Bartczak.
- Przedmioty z zakresu socjologii mediów i sportu: dr Piotr Toczyski, dr Mateusz Grodecki.
- Przedmioty z zakresu socjologii komunikacji: dr Iwona Zielińska, Dr Piotr Toczyski, dr Mateusz Grodecki.
- Przedmioty z zakresu socjologii edukacji: prof. dr hab. Renata Siemieńska-Żochowska, dr Dominika Walczak, dr Jowita Bartczak.
- Przedmioty z zakresu etyki: dr hab. Helena Ciążela, prof. APS; dr Piotr Rosół; dr Mateusz Kucz.

Harmonogram realizacji programu studiów, formy zajęć

Studia pierwszego stopnia

Studia pierwszego stopnia na kierunku socjologia trwają sześć semestrów (3 lata). Program studiów obejmuje przedmioty fundamentalne realizowane przez wszystkich studentów w kolejnych latach nauki, przedmioty specjalnościowe realizowane od drugiego semestru I roku studiów oraz praktyki: realizowane w formie hospitacji na I roku (9 godzin), w formie realizacji projektu badawczego na II roku (80 godzin), w formie stażu na III (120 godzin). Program studiów uwzględnia także blok zajęć fakultatywnych (łącznie 180 godzin) wybieranych przez studentów z corocznie przedstawianej oferty.

Przedmioty fundamentalne (na studiach stacjonarnych - 1397 godzin, 118 punktów ECTS) obejmują treści pozwalające uzyskać efekty kształcenia odnoszące się do zdobywania wiedzy i umiejętności w zakresie socjologii (np. „Metodologia badań”, „Statystyka”, „Metody i techniki badań społecznych”, „Komputerowe wspomaganie badań”, „Współczesne problemy społeczne w Polsce”, „Antropologia kulturowa”, „III sektor”, „Socjologia mikrostruktur społecznych”, „Socjologia makrostruktur społecznych”, „Dzieje PRL”, „Wprowadzenie do socjologii rodziny”, „Różnice międzykulturowe”, „Współczesne teorie socjologiczne”, „Socjologia trzeciego wieku”, „Demografia społeczna”) i powiązanych nauk humanistycznych i społecznych („Filozofia z elementami logiki”, „Etyka zawodu”, „Psychologia społeczna”, „Ekonomia”).

Do przedmiotów fundamentalnych zaliczono również grupę zajęć ogólnych, nie związanych ściśle z dyscypliną socjologii. Zaliczają się do nich np.: „Wychowanie fizyczne”, „Technologia informacyjna”, „Podstawy przedsiębiorczości” czy „Bezpieczeństwo i higiena pracy”. Wszystkich studentów obowiązują praktyczne zajęcia z „Pierwszej pomocy przedmedycznej”.

Kompetencje językowe studentów są rozwijane w trakcie lektoratów obejmujących 4 semestry nauki. Lektoraty pogłębiają znajomości struktur gramatycznych, wzbogacają słownictwo, a przede wszystkim wprowadzają w terminologię obcojęzyczną z zakresu dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia. Prowadzą do osiągnięcia kompetencji językowych na poziomie B2.

Przedmioty specjalnościowe (na studiach stacjonarnych - 420 godzin, 53 punkty ECTS) pozwalają studentom zdobyć zaawansowaną wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne w zakresie wybranej przez siebie specjalności (socjologia komunikacji społecznej, socjologia kultury – badania i marketing). Oznacza to między innymi zarówno uzyskanie wiedzy specjalistycznej stanowiącej podstawę teoretyczną wybranej specjalności jak i umiejętności i kompetencji właściwych każdej

specjalności. I tak, w ramach specjalności socjologia komunikacji społecznej proponowane są takie przedmioty jak: „Socjologia komunikacji”, „Społeczeństwo sieci”, „Antropologia i komunikacja międzykulturowa”, „Teorie i badania komunikacji”, „Współczesne kanały komunikacji”, „Socjologia konfliktów i negocjacji”. W ramach specjalności socjologia kultury – badania i marketing proponuje się takie przedmioty jak: „Socjologia kultury”, „Tożsamości w supermarkecie kultury”, „Antropologia i socjologia życia codziennego”, „Warsztat badacza uczestnictwa w kulturze”, „Socjologia konsumpcji”, „Socjologia moralności i obyczajów”, „Marketing w kulturze”, „Badania marketingowe”. W końcu, praktyki zawodowe tj. hospitacje na I roku, badania w terenie na II roku i staże na III roku pomagają sprawdzić nabytą wiedzę teoretyczną w konkretnych sytuacjach zawodowych oraz kształtować specyficzne umiejętności i kompetencje społeczne wymagane w danej specjalności.

Zajęcia fakultatywne (na studiach stacjonarnych - 180 godzin, 12 punktów ECTS) stwarzają możliwość uzupełnienia, poszerzenia lub uzyskania wiedzy z zakresu wybranych przez studenta zagadnień, które mogą łączyć się z psychologią lub dotyczyć innych nauk społecznych i humanistycznych (psychologia, pedagogika, filozofia, prawo).

Studia drugiego stopnia

Studia drugiego stopnia na kierunku socjologia trwają cztery semestry (dwa lata). Program studiów na kierunku socjologia drugiego stopnia obejmuje przedmioty fundamentalne realizowane przez wszystkich studentów podczas dwóch lat nauki, przedmioty specjalnościowe realizowane od drugiego semestru I roku studiów oraz zajęcia fakultatywne (łącznie 180 godzin) wybierane przez studentów z corocznie przedstawianej oferty.

Przedmioty fundamentalne (na studiach stacjonarnych - 634 godziny, 74 punkty ECTS) obejmują treści pozwalające uzyskać pogłębioną wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne z zakresu socjologii (np. „Zróżnicowania społeczne”, „Globalne procesy społeczne”, „Socjologia rodziny”, „Socjologia polityki”, „Socjologia badań opinii publicznej”) oraz powiązanych nauk humanistycznych i społecznych („Współczesne nurty filozofii”, „Etyka badań naukowych”, „Przedsiębiorczość”).

Studenci, którzy ukończyli studia pierwszego stopnia na kierunku socjologia mają przedmioty fundamentalne bardziej zaawansowane („Historia socjologii polskiej”, „Zagadnienia współczesnej socjologii”, „Metodologie badań społecznych”, „Socjologia kultury dla zaawansowanych” oraz „Zaawansowane techniki komputerowe analizy danych”), te same przedmioty, ale na poziomie podstawowym mają studenci, którzy nie posiadają licencjatu z socjologii („Wprowadzenie do historii myśli społecznej”, „Metodologia i metody nauk społecznych”, „Socjologia kultury”, „Techniki komputerowe analizy danych”).

Przedmioty specjalnościowe (na studiach stacjonarnych – 405 godzin, 44 punkty ECTS) pozwalają studentom zdobyć zaawansowaną wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne w zakresie wybranej przez siebie specjalności (socjologia mediów, socjologia zmiany społecznej). Oznacza to między innymi zarówno uzyskanie wiedzy specjalistycznej stanowiącej podstawę teoretyczną wybranej specjalności, jak i umiejętności i kompetencji właściwych każdej specjalności. I tak, w ramach specjalności socjologia mediów proponowane są takie przedmioty jak: „Metody badania mediów”, „Socjologia miasta”, „Socjologia mediów”, „Socjolog wobec przekazów prasowych. Czytelnia”, „Socjologia wizualna”, „Sztuka w świecie współczesnym”, „Praktyki w mediach”. W ramach specjalności socjologia zmiany społecznej proponuje się takie przedmioty jak: „Metody badań zachowań politycznych”, „Społeczności lokalne”, „Państwo a społeczeństwo obywatelskie”, „Socjologia edukacji”, „Socjologia miasta i ruchów miejskich”, „Dynamika współczesnych rynków pracy”. Moduły badawcze adresowane do obu specjalności pozwalają studentom zapoznać się z problematyką badawczą z zakresu ich specjalności.

Zajęcia fakultatywne (na studiach stacjonarnych – 30 godzin, 4 punkty ECTS) związane są z wyborem przedmiotu prowadzonego w języku obcym, co umożliwi opanowanie języka obcego na poziomie B2+. Co roku studenci wybierają z propozycji fakultetów prowadzonych głównie przez pracowników

IFiS (m.in. „*Emotions and Media*”, „*Devils and Angels. Introduction to the Sociology of Norm and Deviance*”, „*Welcome to the New Sexuality? Sexuality in Consumer Culture, Future Societies*”).

Większość zajęć na studiach pierwszego stopnia wymaga bezpośredniego kontaktu studenta z nauczycielem akademickim. Z tego wymogu wyłączony jest przedmiot: „Bezpieczeństwo i Higiena Pracy” realizowany na platformie e-learningowej.

Przedmioty na obu poziomach studiów realizowane są w następujących formach: wykłady, ćwiczenia i – co zostało wprowadzone w nowym programie studiów – konwersatoria i warsztaty. Sugestie studentów wskazywały na konieczność wprowadzenia większej liczby godzin interakcyjnych.

W nowym programie studiów dobór form zajęć wygląda następująco:

Poziom studiów	Rok studiów	Wykłady SKS/SBM	Ćwiczenia SKS/SBM	Seminarium dyplomowe	Konwersatoria/warsztaty SKS/SBM
pierwszego stopnia	I	273	390	-	45
pierwszego stopnia	II	150/120	285/260	30	60/120
pierwszego stopnia	III	165/ 180	180/ 195	60	0/30
		SOM/SZS	SOM/SZS		SOM/SZS
drugiego stopnia	I	214	210/180	60	-/-
drugiego stopnia	II	135/75	255/195	60	30/150

SKS – Socjologia komunikacji społecznej

SBM – Socjologia kultury – badania i marketing

SOM – Socjologia mediów

SZS – Socjologia zmiany społecznej

Poszczególne przedmioty dydaktyczne mają charakter wykładów i ćwiczeń (ocenianych łącznie), bądź tylko wykładów, lub tylko ćwiczeń, konwersatoriów, warsztatów. Wykłady służą przekazywaniu wiedzy, prowadzone są przez samodzielnych pracowników naukowych, adiunktów lub starszych wykładowców. Przeznaczone są dla grup od kilkunastu osób (wykłady specjalnościowe) do grup ponad 70 osobowych (wykłady dla całego rocznika). Ćwiczenia i warsztaty, oprócz przekazywania wiedzy, mają na celu kształtowanie umiejętności oraz kompetencji praktycznych i społecznych. Niektóre z nich są oceniane, inne zaliczane bez oceny. Kwestie liczebności grup reguluje Zarządzenie nr 250/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku. Grupy ćwiczeniowe liczą co najmniej 16 i nie więcej niż 30 osób, grupy warsztatowe – co najmniej 10 osób, konwersatoria – co najmniej 10 osób, lektoraty - co najmniej 14 i nie więcej niż 20 osób, seminaria dyplomowe – co najmniej 8 i nie więcej niż 12 osób, zajęcia prowadzone w języku obcym – co najmniej 10 osób.

Szczegółowy plan studiów z wykazem przedmiotów, formy realizacji, zaliczenia i punktów ECTS dla obu poziomów studiów, znajduje się na stronie internetowej APS w zakładce Studenci.

Dobór metod kształcenia i ich cechy wyróżniające

Metody kształcenia są powiązane z efektami uczenia i tak dobierane, żeby maksymalizować szanse na pełną realizację treści kształcenia. Zwraca się też uwagę, aby stosowane metody kształcenia sprzyjały właściwej organizacji treści i uwzględniały szerszy kontekst, związany nie tylko z wiedzą i praktyką socjologiczną ale także innymi naukami społecznymi.

Akademicki profil studiów nakłada dodatkowe zobowiązania dydaktyczne. W programie studiów uwzględnia się metody, które rozwijają kompetencje badawcze. Studenci są przygotowywani stopniowo do prowadzenia własnych badań naukowych, które niejednokrotnie znajdują swój finał w pracy dyplomowej.

Poniżej w tabeli znajdują się przedmioty przygotowujące studentów do pracy badacza:

Poziom studiów	Przedmiot/rok studiów	Forma realizacji
pierwszego stopnia	Metodologia nauk społecznych/I	30 godzin wykładu
pierwszego stopnia	Statystyka/I	60 godzin ćwiczeń
pierwszego stopnia	Komputerowe wspomaganie badań/II	30 godzin ćwiczeń
pierwszego stopnia	Technologia informacyjna/II	30 godzin warsztatów
pierwszego stopnia	Metody i techniki badań społecznych/II	30 godzin wykładów i 60 godzin ćwiczeń
pierwszego stopnia	Projekt badawczy/II i III	30 godzin wykładów i 60 godzin ćwiczeń
pierwszego stopnia	Seminarium dyplomowe/II i III	90 godzin seminarium
drugiego stopnia	Procedury badań ewaluacyjnych/I	30 godzin ćwiczeń
drugiego stopnia	Etyka badań naukowych/I	15 godzin ćwiczeń
drugiego stopnia	Metodologie badań społecznych/I	30 godzin wykładu i 30 godzin ćwiczeń
drugiego stopnia	Metody badania mediów/I	60 godzin ćwiczeń
drugiego stopnia	Moduł badawczy/II	15 godzin wykładu i 15 godzin ćwiczeń
drugiego stopnia	Metody badań politycznych/I	30 godzin ćwiczeń

Najczęstsze metody dydaktyczne stosowane w celu osiągnięcia założonych efektów uczenia się:

- wiedza: wykład (monograficzny, konwersatoryjny, problemowy), rozmowa kierowana, panel dyskusyjny, prezentacje multimedialne przygotowane przez studentów, sesje plakatowe, quizy;
- umiejętności: analiza i interpretacja tekstów źródłowych, praca z tekstem (lekturą), prace pisemne, eseje, dyskusja, dialog, prezentacja multimedialna, sesja plakatowa, ćwiczenia warsztatowe, mini eksperymenty, burza mózgów, metoda projektu, wywiad socjologiczny, odgrywanie ról, raporty z wyników badań, analizy studium przypadku;
- kompetencje społeczne: praktyki, dyskusja, dialog, projekt.

Zajęcia dla studentów prowadzone są głównie przez pracowników etatowych APS, socjologów ze stopniami naukowymi i tytułami naukowymi. Wysokość pensum dydaktycznego jest określona w Regulaminie pracy w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej wprowadzonym Zarządzeniem nr 231/2019 z dnia 16 września 2019 roku, zmodyfikowanym Zarządzeniem nr 298/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 13 grudnia 2019 roku. Pensum wynosi: 240 godzin dydaktycznych – dla pracowników badawczo-dydaktycznych zatrudnionych na stanowiskach: asystenta i adiunkta; 210 godzin dydaktycznych – dla pracowników badawczo-dydaktycznych zatrudnionych na stanowisku profesora uczelni; 180 godzin dydaktycznych – dla pracowników badawczo-dydaktycznych zatrudnionych na stanowisku profesora; 360 godzin dydaktycznych – dla pracowników dydaktycznych.

Niewielką część zajęć prowadzą, w trybie godzin zleconych, socjologowie z odpowiednim doświadczeniem zawodowym (naukowym i dydaktycznym), współpracujący z Instytutem Filozofii i Socjologii od wielu lat. Systematyczne hospitacje ich zajęć pozwalają zweryfikować, czy prowadzone są one na odpowiednim poziomie nauczania.

Dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów

Indywidualna Organizacja Studiów (IOS)

Według Regulaminu Studiów, student może ubiegać się o indywidualną organizację studiów. Przyznaje się go studentowi, który nie może realizować zajęć według obowiązującego planu z powodu: realizacji różnic programowych, powtarzania przedmiotów, studiowania drugiego kierunku lub na innej uczelni, powtarzania przedmiotów, ważnych wydarzeń życiowych. Dostaje wówczas pozwolenie na realizację przedmiotów wymaganych programem studiów według indywidualnego planu (najczęściej w różnych grupach).

Indywidualny Program Studiów (IPS)

Studiowanie według IPS polega na rozszerzeniu efektów uczenia się w ramach studiowanego kierunku bądź w wyniku udziału studenta w projektach badawczych. Jest to możliwość skierowana do studentów o wysokiej średniej, chcących w sposób indywidualny, pod opieką samodzielnego pracownika naukowego realizować program studiów.

Rozwiązania dodatkowe, skierowane do studentów z niepełnosprawnością

Szczególną opieką w procesie kształcenia objęci zostali studenci z niepełnosprawnością. Zapisy dotyczące osób niepełnosprawnych uwzględnione są w paragrafie 25 obowiązującego w APS Regulaminu studiów w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej (stanowiącego załącznik do Uchwały nr 200/2019 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 24 września 2019 roku). Studenci z niepełnosprawnościami mają możliwość ubiegania się o indywidualne rozwiązania problemów związanych z ich kształceniem. Wśród różnych udogodnień warto wymienić: a) dostosowanie do potrzeb i możliwości studenta formy zaliczenia zajęć (np. zmiana formy zaliczenia z pisemnej na ustną, z grupowej na indywidualną, z testowej na problemową itp.), b) zgodę na zwiększenie liczby absencji (ze względu na chorobę, leczenie lub logistyczne problemy w docieraniu na zajęcia), c) zgodę na obecność osób trzecich podczas zajęć (np. tłumaczy języka migowego lub asystentów osoby niepełnosprawnej), d) zgodę na używanie specjalistycznych urządzeń technicznych podczas wykładów i ćwiczeń. Studenci z niepełnosprawnościami mają możliwość uzyskania szczegółowych informacji na temat swojej sytuacji od Pełnomocnika Rektora ds. Osób z Niepełnosprawnościami - dr Wojciecha Polaka.

Równolegle wykładowcy zostali uwrażliwieni na metodykę pracy dydaktycznej z osobami z niepełnosprawnością. Już w 2009 roku zostały przygotowane przez studentów z Samorządu Studenckiego dokumenty ze wskazówkami dla nauczycieli akademickich jak prowadzić zajęcia z

osobami z niepełnosprawnością mowy, ze studentami niesłyszącymi i niedosłyszącymi oraz niewidomymi oraz słabowidzącymi.

Praktyki studenckie

Kwestie związane z odbywaniem praktyk przez studentów kierunku socjologia precyzuje Zarządzenie nr 245/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu Praktyk Studenckich.

Studenci I stopnia na kierunku socjologia w swoim programie studiów zaliczają obowiązkowo praktyki asystenckie w formie hospitacji (na I roku – 9 godzin) oraz praktyki specjalistyczne w formie realizacji projektu badawczego (na II roku – 80 godzin) i w formie stażu (na III roku – 120 godzin).

Hospitacje

Praktyki asystenckie realizowane w formie hospitacji realizowane są z myślą o różnych zainteresowaniach, planach i aspiracjach zawodowych studentów socjologii. Co roku studenci udają się do placówki, w której mają okazję rozmawiać z przedstawicielami tej instytucji i przekonać się, w jaki sposób wiedza i umiejętności socjologiczne wykorzystywane są w praktyce.

Poniżej zestawiono listę instytucji, w których studenci pierwszego roku socjologii studiów pierwszego stopnia odbywali hospitacje w ostatnich 6 latach, z którymi zostały zawarte stosowne porozumienia.

	Instytucja/rok akademicki	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019
1	Archiwum Społeczne Osiedla Przyjaźń				X		
2	Bemowskie Centrum Kultury ArtBem		X	X	X	X	X
3	Biuro Marketingu Miasta				X	X	X
4	Centrum Badań Marketingowych Indicator					X	X
5	Centrum Cyfrowe	X					
6	Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej			X	X		
7	Federacja Inicjatyw Oświatowych	X					
9	Forum Odpowiedzialnego Biznesu	X	X	X		X	
10	Fundacja Centrum Praw Kobiet		X				
11	Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych		X	X			
12	Fundacja Rozwoju Systemów Edukacyjnych			X			
13	Fundacja Zwalcz Nudę						X
14	GFK Polonia			X			
15	Instytut Pracy i Spraw Socjalnych	X					
16	Instytut Spraw Publicznych		X	X	X	X	X
17	KANTAR TNS	X	X	X	X		
18	Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN					X	X
19	The New Answer			X	X	X	
20	Nowoczesna Polska			X			
21	STOCZNIA Pracownia Badań i Innowacji Społecznych	X					
22	Stowarzyszenie Młodych Dziennikarzy POLIS				X	X	X
23	Urząd dzielnicy Ochota m. st. Warszawy						X

Realizacja projektu badawczego

Na II roku studiów pierwszego stopnia studenci mają praktyki w wymiarze 80 godzin. Praktyki te realizowane są w ramach przedmiotu Projekt badawczy, który odbywa się w wymiarze 90 godzin. W semestrze letnim II roku studenci uczestniczą w 30-godzinnych wykładach, na których wprowadzani są w problematykę praktyk, a w trakcie kolejnych 30 godzin ćwiczeń, podzieleni na grupy, pod opieką wykładowców przygotowują narzędzie badawcze (ankiety, scenariusze IDI, arkusze obserwacji) i jeżdżą na rekonesans do badanych miejscowości. Tak przygotowani wyruszają w teren, aby w ramach praktyk przeprowadzić badania. W semestrze zimowym III roku, na 30-godzinnych ćwiczenia z „Projekt badawczego”, dokonują analizy zebranych materiałów, na podstawie których przygotowują raporty i wystąpienia na podsumowującej projekt badawczy konferencji. Od kilku lat praktyki studenckie związane są z badaniami społeczności lokalnych (m.in. powiatu wołomińskiego i pułtuskiego) pod kątem: tożsamości lokalnych, aspiracji edukacyjnych młodzieży, sytuacji osób starszych, polityki NGO-sów, działania władz lokalnych czy funkcjonowania szkolnictwa zawodowego/branżowego. Studenci przeprowadzali badania min. w urzędach administracji lokalnej, mediach lokalnych, szkołach, domach kultury, bibliotekach, muzeach, Uniwersytetach Trzeciego Wieku czy klubach seniora.

Staż

Studentów III roku obowiązuje praktyka specjalistyczna w formie stażu. Oznacza to obowiązek odbycia 120 godzin stażu w wybranych studentów instytucjach. Studenci samodzielnie wyszukują miejsce stażu, wybór konsultują z opiekunem praktyk i przystępują do jego realizacji. Po jego zakończeniu następuje złożenie odpowiedniej dokumentacji i rozmowa o odbytej praktyce, po czym następuje zaliczenie.

Poniżej znajduje się szczegółowe zestawienie instytucji/organizacji/firm, w których studenci w ostatnich latach realizowali praktyki specjalistyczne. Aby przybliżyć charakter stażu, miejsca poniżej przedstawiono tabelę, w której zaprezentowano informację o placówkach i branżach, z jakimi są one związane. Zestawienie obejmuje ostatnie trzy lata: rok akademicki 2018/2019, 2017/2018 oraz 2016/2017.

2018/2019

Adecco Poland	<i>human resources</i>
Centrum Kultury Wilanów	kultura
Centrum Usług Wspólnych	kultura
Centrum Wielokulturowe w Warszawie	III sektor
Costa Coffee Polska S.A.	<i>human resources</i>
Ed Red	marketing
eML Trans	spedycja
Eurozet	media
Fundacja im. Leśława Pagi	III sektor
Fundacja Zwalcz Nudę	III sektor
Główny Urząd Statystyczny	badania
Gremi Media S.A.	media
Heliograf	marketing
ISS Facility Services	marketing
Jawor Music	kultura

Klub Myśli Społecznej INICJATYWY	III sektor
Komenda Powiatowa Policji w Stalowej Woli	administracja
Massing Master verkstan	marketing
Ministerstwo Sprawiedliwości	administracja
Nowa Era	marketing
PGE Polska Grupa Energetyczna	promocja
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	pomoc społeczna
Pralnia "So fresh"	III sektor
Randstad Polska	<i>human resources</i>
Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Szpital Zachodni	administracja
Saturn Home Appliances	<i>human resources</i>
Służewski Dom Kultury Dzielnicy Mokotów m. st. Warszawy	kultura
Stowarzyszenie Niepełnosprawni dla Środowiska EKON	III sektor
Uczniowski Klub Sportowy Młodzik 18	sport
Urząd Dzielnicy Śródmieście m. st. Warszawy, Wydział Kultury	administracja
Urząd Gminy Krasnosielc	administracja

2017/2018

Bemowskie Centrum Kultury	kultura
Calabarzon Sp. z o.o.	marketing
Centrum Badań Opinii Społecznej	badania
Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej	III sektor
Coaching Doradztwo Szkolenia	<i>human resources</i>
Decathlon, dział HR	<i>human resources</i>
Dom Kultury „Kolorowa” Ursus	kultura
Fundacja Miejsce Kreatywne	III sektor
Fundacja „Niebo”	III sektor
Fundacja „Rak'n'Roll”	III sektor
Fundacja SUEZ Jesteśmy z Tobą	III sektor
Fundacja Zwalcz Nudę	III sektor
Hufiec Pracy Radom	pomoc społeczna
Inni Dominik Kowalczyk	III sektor
Instytut Spraw Publicznych	III sektor, badania
Ju'Sto Polska	marketing
Komitet Ochrony Praw Dziecka	III sektor
MRTec, firma badawcza	badania
Muzeum Azji i Pacyfiku	kultura
Ośrodek Sportu i Rekreacji gminy Grodzisk Mazowiecki	sport
PGB Human Resources	<i>human resources</i>
Radio Leliwa	media
Regionalny Ośrodek Kultury w Łomży	kultura
Sharpeo	<i>human resources</i>

Stowarzyszenie Akademia Kultury w Ciechanowie	III sektor
Stowarzyszenie OPTA	III sektor
Stowarzyszenie „Ponury Dom”	III sektor
Teatr Rampa	kultura
Towarzystwo Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa”	III sektor
Urząd Gminy Orońsko	administracja
Urząd Gminy Sienno	administracja
Urząd Miasta Kobylka	administracja
Urząd Miasta Stołecznego Biuro Organizacji Urzędu	badania
Video Brothers	media

2016/2017

Adecco Poland	<i>human resources</i>
Biuro podróży Alibaba	podróże
Brokowski Klub Karate KYOKUSHINKAI	III sektor
CBRE CORPORATE OUTSOURCING	<i>human resources</i>
Centrum Badań Marketingowych Indicator	badania
Centrum Zdrowia Psychicznego	III sektor
Daymaker	badania
DENALI Sp. z o.o.	<i>human resources</i>
Dom Kultury „Świt”	kultura
Fundacja „Drobny Gest”	III sektor
Fundacja „Family for Family”	III sektor
Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych	III sektor
Fundacja „Rak and Roll”	III sektor
Fundacja Ośrodek „Karta”	III sektor
Green Way	III sektor
Grupa Metropolis	marketing
IMPEL Business Solutions	<i>human resources</i>
Komenda Powiatowa Policji w Mińsku Mazowieckim	administracja
MEDYKTIM	marketing
MMS Reklama	media
MoveMedia Sp.z o.o.	media
Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN	kultura
Nextbike Polska	marketing
Otwockie Centrum Kultury	kultura
Randstad Holding	<i>human resources</i>
RedHorses	media
Społem Lubartów	promocja
Stowarzyszenie Centrum Integracji Międzykulturowej	III sektor
Stowarzyszenie Kobiet Ziemi Piaseczyńskiej	III sektor
Światowe Centrum Słuchu Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu Kajetany	medycyna

TRUMPH Huettinger	<i>human resources</i>
4p Research Mix	badania

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Rekrutacja i przyjęcie na studia

Tryb i zasady rekrutacji na studia w Akademii Pedagogiki Specjalnej zostały wprowadzone Uchwałą nr 123/2018 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 19 grudnia 2018 roku w sprawie warunków, trybu oraz terminów rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na studia w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej na rok akademicki 2019/2020, a następnie zmodyfikowane (w związku ze zmianą oferty edukacyjnej wynikającą z wprowadzenia w życie nowej Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce) Uchwałą nr 175/2019 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 26 czerwca 2019 roku w sprawie zmiany uchwały Senatu nr 123/2018 z dnia 19 grudnia 2018 roku dotyczącej warunków, trybu oraz terminów rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na studia w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej na rok akademicki 2019/2020. Kandydaci na studia mogą się z nimi zapoznać na stronie internetowej APS. Rekrutacja odbywa się poprzez elektroniczny system rejestracji kandydatów na studia (IRK). Postępowanie rekrutacyjne ma charakter konkursowy.

Warunkiem wstępnym rekrutacji jest posiadanie świadectwa dojrzałości (nowa lub stara matura) lub dokumentu z nim równoważnego. Przyjęcie kandydatów na studia odbywa się na podstawie rankingu średniej ocen. Wyniki uzyskane w postępowaniu kwalifikacyjnym wyrażone są w punktach. Zasady przeliczania wyników ze świadectwa dojrzałości ustalone są w wyżej wymienionej uchwale. Zasady przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad określa Uchwała nr 124/2018 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 19 grudnia 2018 roku. Rekrutację prowadzi uczelniana Komisja Rekrutacyjna, przewidziany jest tryb odwoławczy poprzez Odwoławczą Komisję Rekrutacyjną. Wyniki postępowania kwalifikacyjnego na wszystkich etapach są jawne.

Od roku akademickiego 2017/2018 rekrutacja prowadzona jest dla następujących limitów: 80 miejsc na socjologii I stopnia w trybie stacjonarnym oraz 50 miejsc na socjologii II stopnia w trybie stacjonarnym. Od roku 2015/2016, z powodu zbyt małej liczby kandydatów, nie prowadzona jest rekrutacja na studia w trybie niestacjonarnym na studia pierwszego i drugiego stopnia.

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej oraz zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów

Zgodnie z Regulaminem studiów w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej możliwe jest uznawanie efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni. Decyzję o uznaniu i przeniesieniu zajęć podejmuje Dyrektor studiów, uwzględniając efekty uczenia się uzyskane na innym kierunku lub profilu na innej uczelni, w tym uczelni zagranicznej, w wyniku realizacji zajęć i praktyk odpowiadających zajęciom i praktykom określonym w programie studiów na kierunku, na którym student studiuje.

Kwestie dotyczące potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów szczegółowo opisane są w Uchwale nr 198/2019 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 24 września 2019 roku w sprawie określenia sposobu potwierdzania efektów uczenia się w APS. Dokument określa szczegółowo warunki, jakie musi spełnić wnioskodawca, procedurę postępowania w tej sprawie (w tym wymagane dokumenty), jak również skutki uznawalności i wysokość opłat związanych z postępowaniem. Postępowanie rozpoczyna się złożeniem wniosku (wraz z dokumentami, którymi kandydat dysponuje, wskazującymi na możliwość uzyskania efektów uczenia się). Wniosek składany jest do Pełnomocnika Rektora ds. potwierdzenia efektów uczenia się. W celu potwierdzenia wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych uzyskanych przez wnioskodawcę Pełnomocnik powołuje Komisję ds. potwierdzenia efektów uczenia się. W wyniku przeprowadzonego postępowania komisja potwierdza zbieżność uzyskanych efektów

uczenia się z efektami uczenia się określonymi w programie danego kierunku, poziomu i profilu oraz czy kandydat uzyskał te efekty w stopniu umożliwiającym zaliczenie określonych przedmiotów wraz z przypisanymi do nich punktami ECTS. Postępowanie kończy się wystawieniem oceny za każdy przedmiot podlegający potwierdzeniu, zgodnie z obowiązującymi w Uczelni kryteriami oceniania.

Zasady, warunki i tryb dyplomowania

Procedura dyplomowania na Akademii Pedagogiki Specjalnej jest uregulowana Regulaminem studiów (w najnowszej postaci przyjęty Uchwałą nr 200/2019 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej z dnia 24 września 2019 roku) oraz Regulaminem seminariów dyplomowych i uzyskiwania tytułu zawodowego w Akademii Pedagogiki Specjalnej (przyjęty Uchwałą nr 279/2020 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 29 stycznia 2020 roku).

Regulamin seminariów dyplomowych i uzyskiwania tytułu zawodowego szczegółowo opisuje warunki formalne jakie powinna zawierać poprawna praca dyplomowa oraz jasno wskazuje procedurę dyplomowania studenta. Załącznik nr 1 do Regulaminu seminariów dyplomowania wskazuje i opisuje poszczególne etapy procedury dyplomowania. Ponadto załącznik ten określa obowiązki promotora oraz studenta jakie nakłada na nich powyższa procedura.

Proces dyplomowania traktowany jest jako forma weryfikacji zakładanych kierunkowych efektów uczenia się i okazja do wykazania się przez studenta wiedzą, umiejętnościami oraz kompetencjami społecznymi uzyskanymi w trakcie studiów. Można wyróżnić następujące części owego procesu:

- udział w seminarium dyplomowym,
- napisanie i złożenie pracy dyplomowej,
- dopuszczenie do egzaminu dyplomowego,
- uzyskanie pozytywnej oceny z egzaminu dyplomowego oraz uzyskanie pozytywnej oceny końcowej ze studiów.

Udział w seminarium dyplomowym

Możliwość potwierdzenia wiedzy i umiejętności zdobytych w trakcie studiów oraz wykazania się kompetencjami personalnymi i społecznymi studenci otrzymują w trakcie realizacji seminarium dyplomowego. Jest ono traktowane jako forma weryfikacji zakładanych kierunkowych efektów uczenia się. Pisana w trakcie seminarium praca dyplomowa jest dowodem opanowania przez studenta umiejętności w zakresie pisania i redagowania prac naukowych. Student przygotowujący jest do realizacji badań naukowych w toku całych studiów.

Oferta seminariów zatwierdzana, do roku 2019/2020 przez Dziekana, zaś od roku 2019/2020 przez dyrektora studiów, przedstawiana jest studentom na stronie internetowej do roku 2019/2020 stronie internetowej Wydziału, zaś od roku 2019/2020 w na stronie głównej uczelni w dziale „Studenci/Przebieg studiów/Seminaria dyplomowe” oraz w systemie USOS. Studenci rejestrują się na seminaria dyplomowe w systemie USOS. Przed ostatecznym wyborem seminarium zaleca się bezpośredni kontakt studentów z potencjalnym promotorem. Seminaria dyplomowe umieszczane są w planie studiów na drugim i trzecim roku studiów licencjackich oraz na pierwszym i drugim roku studiów magisterskich. Seminaria prowadzone są w grupach liczących, do roku 2019/2020 od dziesięciu do szesnastu osób, zaś od roku 2019/2020 w grupach liczących od ośmiu do dwunastu osób. Tematy prac dyplomowych zatwierdzane są przez Dyrektora Instytutu.

Napisanie i złożenie pracy dyplomowej

Weryfikacja efektów uczenia się możliwa jest w procesie pisania pracy dyplomowej. Zaprezentowana praca dyplomowa potwierdza opanowanie przez studenta umiejętności w zakresie pisania i redagowania prac naukowych.

Pracę dyplomową na studiach pierwszego stopnia student wykonuje pod kierunkiem nauczyciela akademickiego posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora. Praca może mieć charakter analityczny lub projektowy. W pracy licencjackiej piszący powinien umiejętnie powiązać rozważania teoretyczne z praktyką. Tematyka pracy dyplomowej licencjackiej powinna być związana z kierunkiem studiów i nawiązywać do studiowanej specjalności. Z kolei, pracę dyplomową na studiach drugiego stopnia student wykonuje pod kierunkiem nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego. Rada Wydziału może upoważnić do kierowania pracą dyplomową także nauczyciela akademickiego posiadającego stopień doktora. Praca magisterska powinna wykazać umiejętności studenta w zakresie formułowania problemu badawczego i rozwiązania go metodami naukowymi. W pracy magisterskiej musi się znaleźć znaczący wkład własny studenta, obejmujący przeprowadzenie badań. Tematyka pracy magisterskiej powinna być związana z kierunkiem studiów i nawiązywać do realizowanej na studiach specjalności.

Studenci ostatniego roku studiów stacjonarnych zobowiązani są złożyć pracę, do roku 2019/2020 do dnia 30 maja, zaś od roku 2019/2020 do dnia 30 czerwca w wersji elektronicznej i drukowanej. Wszystkie prace dyplomowe poddawane są procedurze sprawdzenia oryginalności tekstu za pomocą Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA).

Oprócz wytycznych i wskazówek udzielanych bezpośrednio przez promotorów prac dyplomowych w trakcie seminariów dyplomowych bądź indywidualnych konsultacji, studenci studiów pierwszego i drugiego stopnia kierunku socjologia mają do dyspozycji przewodnik pt. *Standardy redakcyjne i inne informacje dotyczące pisania pracy dyplomowej licencjackiej i magisterskiej na kierunku socjologia*, dostępnej na stronie uczelni w zakładce Studenci - Seminaria dyplomowe.

Dopuszczenie do egzaminu dyplomowego

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest uzyskanie pozytywnych ocen i zaliczeń ze wszystkich przedmiotów przewidzianych w planie studiów, w tym uzyskanie zaliczenia seminarium dyplomowego oraz uzyskanie w procesie kształcenia oraz uzyskanie co najmniej 180 punktów ECTS na studiach pierwszego stopnia lub co najmniej 120 punktów ECST na studiach drugiego stopnia.

Zaliczenie przez promotora seminarium dyplomowego w systemie USOS następuje dopiero po zaakceptowaniu przez niego wyników sprawdzenia pracy dyplomowej z wykorzystaniem programu antyplagiatowego. Po zaakceptowaniu wyniku w systemie antyplagiatowym i akceptacji raportu przez promotora, praca dyplomowa podlega recenzji.

W roku akademickim 2016/2017 zaliczenie seminarium dyplomowego uzyskało odpowiednio na studiach pierwszego stopnia 62 procent uczestników seminarium, zaś na studiach drugiego stopnia 72 procent. W kolejnych latach ten współczynnik kształtował się następująco: w roku 2017/2018 – 68% na studiach pierwszego stopnia i 71% na studiach drugiego stopnia, zaś w roku 2018/2019 – 67% na studiach pierwszego stopnia i 74% na studiach drugiego stopnia. Powyższe dane dowodzą, że w trakcie seminarium dyplomowego następuje proces weryfikacji uzyskanych w trakcie studiów efektów uczenia się, związanych zarówno z seminarium jako przedmiotem w planie studiów, jak również w odniesieniu do kierunkowych efektów uczenia się.

Kolejnym warunkiem dopuszczenia do obrony jest uzyskanie pozytywnych ocen z pracy dyplomowej wystawionych przez promotora i recenzenta. Do warunków formalnych dopuszczenia do egzaminu dyplomowego zalicza się również podpisanie przez studenta oświadczenia o autorstwie pracy dyplomowej.

Uzyskanie pozytywnej oceny z egzaminu dyplomowego oraz uzyskanie pozytywnej oceny końcowej ze studiów

Szczególne znaczenie przypisuje się egzaminowi dyplomowemu, który weryfikuje znajomość i rozumienie problematyki ogólnokierunkowej i specjalnościowej. Zgodnie z Regulaminem seminariów dyplomowych student, nie licząc pytań łączących się bezpośrednio z bronioną pracą i jej tematyką,

jest obligowany do odpowiedzi na pytania z wylosowanych zagadnień zarówno z listy zagadnień kierunkowych, jak i specjalnościowych.

Ukończenie studiów następuje po złożeniu egzaminu dyplomowego z wynikiem co najmniej dostatecznym. Egzamin dyplomowy kończący studia pierwszego stopnia kończy się nadaniem tytułu zawodowego licencjata, zaś egzamin dyplomowy kończący studia drugiego stopnia kończy się nadaniem tytułu zawodowego magistra.

Podstawą obliczenia ostatecznego wyniku studiów są 1) średnia arytmetyczna ocen z egzaminów i zaliczeń przedmiotów kończących się zaliczeniem na ocenę, z uwzględnieniem ocen niedostatecznych w ciągu całego okresu studiów; 2) ocena z pracy dyplomowej, 3) ocena z egzaminu dyplomowego.

Rodzaje, tematyka i metodyka prac dyplomowych

Problematyka seminariów wiąże się z zainteresowaniami badawczymi pracownika, dzięki czemu staje się on kompetentnym przewodnikiem studenta. Tematyka prac licencjackich koncentruje się głównie na problematyce socjologii kultury i socjologii komunikacji, choć zdarzają się też prace z innych zakresów tematycznych. Studenci socjologii zachęceni są do realizowania tematów, którymi się interesują, co bardziej motywuje ich do większego zaangażowania w pisanie. Przeważającą część prac stanowią prace empiryczne. Studenci zachęceni są do projektowania i realizacji badań do swojej pracy dyplomowej, aby ćwiczyć warsztat badacza.

Na studiach drugiego stopnia seminaria prowadzą pracownicy samodzielni z tytułem doktor habilitowanego lub profesora. Podobnie jak w przypadku seminariów licencjackich, problematyka prac wiąże się z zainteresowaniami badawczymi i naukowymi promotorów. Gdy specjalistą w danym temacie jest osoba ze stopniem doktora, Dyrektor Instytutu może wyrazić zgodę na jego opiekę nad magistrantem. Tematyka prac magisterskich koncentruje się głównie wokół zagadnień związanych z socjologią mediów oraz różnych obszarów życia społecznego (polityki, edukacji, kultury).

Rodzaje, tematyka i metodyka prac etapowych, egzaminacyjnych, projektów

Prace studentów studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku socjologia mają różne formy w zależności od zajęć, na których są przygotowywane. Mogą to być prace pisemne, w formie testu z pytaniami zamkniętymi, pytaniami otwartymi czy problemowymi (np. z zajęć z „Metod i technik badań społecznych”). Formą zaliczeniową może być też przygotowanie prezentacji multimedialnej bądź zaaranżowanie projektu badawczego. Na socjologii przeprowadzane są egzaminy pisemne (pytania zamknięte i otwarte) i ustne. Zaliczenie przedmiotu „Projekt badawczy”, realizowanego na II i III roku studiów pierwszego stopnia wymaga zaliczenie przez studenta testu oraz przygotowania raportu, w którym umieszczona jest analiza wyników badań przeprowadzonych w ramach praktyk badawczych. Następnie student prezentuje wyniki swoich badań na konferencji (na podstawie przygotowanej prezentacji multimedialnej).

Tematyka prac zaliczeniowych dotyczy zagadnień realizowanych na określonym przedmiocie i umieszczonych w sylabusie przedmiotu. Forma zaliczenia przedmiotu ma na celu sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studenta.

Sprawdzanie, ocenianie oraz narzędzia monitorowania postępów studentów w osiągnięciu efektów uczenia się

W latach 2016-2018 w Instytucie Filozofii i Socjologii były przygotowywane sprawozdania z efektów kształcenia. W 2019 roku sprawozdanie nie zostało przygotowane ze względów na zmiany organizacyjne na Akademii wymuszone „Ustawą 2.0”. Analiza dotychczas sporządzanych sprawozdań oraz analiza protokołów zaliczeń i sylabusów za rok akademicki 2018/2019 pozwala na sformułowanie kilku kluczowych wniosków:

- oceny niedostateczne uzyskane w pierwszych latach studiów I i II stopnia są niemiernodajne, ponieważ nie rozgraniczają one studentów niepodchodzących do egzaminów oraz tych, którzy nie uzyskali pozytywnych ocen na egzaminie,

- przedmioty, które wiodą prym w wystawianiu ocen niedostatecznych (np. „Logika”, „Filozofia”, „Psychologia społeczna”, „Metodologia nauk społecznych”) powinny być (i są) obiektem analizy ze strony Instytutu z perspektywy metod dydaktycznych, treści programowych oraz sposobów pomiaru efektów uczenia się.

Student, który uzyskał nie więcej niż dwie oceny niedostateczne w jednym semestrze może ubiegać się o warunkowe zaliczenie tego etapu studiów, a w przypadku gdy liczba ocen niedostatecznych jest większa o powtarzanie semestru.

Zgodnie z obowiązującym Regulaminem studiów w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, Dyrektor studiów skreśla studenta z listy studentów w przypadku: niepodjęcia studiów, rezygnacji ze studiów, niezłożenia w terminie pracy dyplomowej lub egzaminu dyplomowego lub ukarania karą dyscyplinarną wydalenia z Uczelni.

Dyrektor studiów może ponadto skreślić studenta z listy studentów w przypadku: stwierdzenia braku wymaganych postępów w nauce, stwierdzenia braku udziału w obowiązkowych zajęciach, nieuzyskania zaliczenia semestru w określonym terminie lub niewniesienia opłat związanych z odbywaniem studiów. Do najczęstszych przyczyn skreślania z listy studentów należy zaliczyć: niepodjęcie studiów, nierozliczenie semestru lub roku, niezłożenie w terminie pracy dyplomowej, przeniesienie na inny kierunek studiów lub niewniesienie opłat za odbywanie studiów. Ze studentami zagrożonymi skreśleniem kontakt telefoniczny lub mailowy nawiązuje pracownik Biura Spraw Studenckich.

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się, sposoby wykorzystania analizy wyników nauczania w doskonaleniu procesu nauczania i uczenia się studentów, dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych osiągniętych przez studentów w trakcie i na zakończenie procesu kształcenia (dyplomowania), w tym metod sprawdzania efektów uczenia się osiągniętych na praktykach zawodowych

Analiza realizacji zakładanych efektów uczenia się przebiega wieloetapowo. Zaangażowane są w ten proces: osoby prowadzące przedmioty, koordynatorzy przedmiotów prowadzonych przez kilku nauczycieli, opiekunowie praktyk, promotorzy prac dyplomowych licencjackich i magisterskich, członkowie komisji na egzaminie dyplomowym.

Skupiając się na poszczególnych elementach procesu analizy realizacji zakładanych efektów uczenia się należy zacząć od najniższego poziomu, którym jest sylabus przedmiotu i określone w nim sposoby weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów. Obowiązek przygotowania i zamieszczenia sylabusu w systemie USOS nakłada na nauczyciela (koordynatora przedmiotu) Zarządzenie nr 243/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku w sprawie sylabusu obowiązującego w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, sposobu przygotowywania oraz gromadzenia i przechowywania sylabusów przedmiotów realizowanych na studiach pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia, jednolitych studiach magisterskich. Zadeklarowane w sylabusie sposoby pomiaru efektów uczenia się powinny być adekwatne do przekazywanych w ramach przedmiotu treści oraz do formy zajęć. Stosowane najczęściej sposoby weryfikacji zdobytej wiedzy i umiejętności podczas: seminariów, ćwiczeń, warsztatów to m.in. kolokwia, prace pisemne, prezentacje, referaty, analizy przypadków. W przypadku wykładu sposobem weryfikacji efektów uczenia się jest egzamin w formie pisemnej (testy z pytaniami zamkniętymi i/lub otwartymi) lub ustnej.

Metody pomiaru efektów uczenia się studentów pierwszego i drugiego stopnia socjologii są w znacznym stopniu skorelowane z metodami dydaktycznymi, te zaś są ściśle powiązane z efektami kształcenia i uczenia się studentów. W związku w przyjętym profilu studiów znaczna część zajęć dydaktycznych jest realizowana w trybie stacjonarnym. Taki model dydaktyki implikuje nacisk na realizowanie efektów uczenia się związanych z nabywaniem wiedzy i narzuca metody sprawdzania efektów uczenia się.

Wśród metod weryfikujących efekty uczenia się przeważają testy i zaliczenia pisemne. W znacznej większości są to testy skonstruowane z pytań otwartych, w których student musi wykazać się nie tylko wiedzą zdobytą na zajęciach, ale umiejętnością interpretacji poszczególnych idei, poglądów czy teorii socjologicznych. Drugą pisemną, często stosowaną, metodą weryfikacji efektów uczenia się jest referat lub praca zaliczeniowa. Prace te mają formę kilkustronicowych artykułów opisujących wybrane zagadnienia lub analizujących aktualne wydarzenia w parciu o poznane teorie socjologiczne (np. analiza wydarzenia Nocy Muzeów w kategoriach uczestnictwa w kulturze w ramach zajęć socjologia kultury). Ponadto referaty powinny spełniać wymogi jak dla prac naukowych i być poddawane procedurze antyplagiatowej.

Inną metodą weryfikacji efektów uczenia się są wystąpienia/autoprezentacje na zajęciach, w których przedstawiane są efekty badań studenta lub grupy studentów. Często przybierają one formę raportów z badań i stanowią kompilację sposobów realizacji efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji.

Trzecią grupą metod są metody werbalne, w których student prezentuje wybrane treści i zagadnienia w postaci egzaminu ustnego lub prezentacji podczas zajęć wybranych zagadnień w ramach realizowanego przedmiotu. Prezentacje studentów pozwalają ocenić umiejętność formułowania pytań badawczych, umiejętność analizy i syntezy streszczanych teorii i interpretacji cytowanych danych.

Większość metod sprawdzania i weryfikacji efektów uczenia się jest skonstruowana w taki sposób, aby nie mierzyła tylko jednego efektu lub tej samej grupy efektów, a weryfikowała kilka wzajemnie się uzupełniających efektów uczenia się.

Szczególnie ważnymi przedmiotami realizowanymi przez studentów kierunku socjologia są praktyki badawcze i staż, których sposób odbywania określa obecnie Regulamin Praktyk Studenckich przyjęty Zarządzeniem nr 245/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu Praktyk Studenckich. Weryfikacja realizacji założonych efektów uczenia się w zakresie praktyk podzielona została na trzy etapy. Pierwszy etap zakłada wypełnienie w miejscu odbywania praktyki stosownej dokumentacji, do której należy „Dziennik Praktyk”, oraz „Karta Praktykanta APS”. Drugi etap zakłada sprawdzenie przez opiekunów praktyk (pracowników Instytutu Filozofii i Socjologii), czy student zrealizował praktyki zgodnie z wytycznymi przewidzianymi dla praktyki badawczej lub stażu. Trzeci etap odnosi się do przygotowania przez opiekunów praktyk z każdej specjalności sprawozdań z przebiegu praktyk studenckich i dostarczenia ich do Dyrekcji Instytutu (do roku 2019 do Dziekana Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych).

Ostatecznym sprawdzianem realizacji efektów uczenia się na kierunku socjologia jest egzamin dyplomowy. Podczas egzaminu student odpowiada na cztery pytania: dwa dotyczące pracy dyplomowej (jedno zadane przez promotora, drugie przez recenzenta) oraz dwa wylosowane z listy 40 zagadnień (20 zagadnień kierunkowych i 20 zagadnień specjalnościowych) na egzamin dyplomowy: jedno z pytań dotyczy zagadnień kierunkowych i jedno specjalnościowych. Listy zagadnień są studentom znane. Zamieszczane są na stronie internetowej APS najpóźniej do końca listopada każdego kolejnego roku akademickiego. Wyniki egzaminów dyplomowych są przedmiotem dalszych analiz w Instytucie.

Dokumentowanie efektów uczenia się

Kwestie dotyczące dokumentowania osiągniętych przez studentów efektów kształcenia precyzuje Zarządzenie nr 255/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku.

Prace studentów, które weryfikują poziom osiągniętych efektów uczenia się, i stanowią podstawę złożenia egzaminu bądź uzyskania zaliczenia na ocenę, są przechowywane przez nauczyciela akademickiego w okresie nie krótszym niż do końca kolejnego roku akademickiego. W przypadku

weryfikacji zakładanych efektów uczenia się dla danego przedmiotu poprzez egzamin lub zaliczenie w formie ustnej, egzaminujący zobowiązany jest do sporządzenia sprawozdania dokumentującego sposób dokonywanej oceny.

Dokumentacją praktyk są „Dzienniki Praktyk” i „Karty Praktykanta APS”. „Karta Praktykanta APS” przechowywana jest w teczce akt osobowych studenta, natomiast „Dziennik Praktyk” jest przechowywany przez opiekuna praktyk (po upływie roku może zostać zwrócony studentowi).

W przypadku prac i egzaminów dyplomowych dokumentacja zawiera: pracę dyplomową w wersji papierowej oraz w formie elektronicznej w systemie APD (Archiwum Prac Dyplomowych), raport sprawdzający oryginalność pracy dyplomowej w formie papierowej oraz elektronicznej (w systemie APD), recenzję promotora oraz recenzenta w formie papierowej oraz elektronicznej (w systemie APD), a także protokół z egzaminu dyplomowego z podpisami wszystkich członków komisji.

Wyniki realizacji przez studenta efektów uczenia się w postaci uzyskanych ocen i zaliczeń wpisywane są przez nauczycieli prowadzących zajęcia do protokołów znajdujących się w systemie USOS. Podpisane, papierowe wersje zatwierdzonych protokołów składane są obecnie w Biurze Spraw Studenckich. Protokoły z egzaminów dyplomowych wraz z recenzjami promotora, recenzenta, pracą dyplomową i raportem z systemu antyplagiatowego przechowywane są w teczkach akt osobowych studentów.

Monitoring losów absolwentów

Do roku akademickiego 2017/2018 na socjologii APS obronionych zostało 725 dyplomów: 458 tytułów licencjata oraz 267 tytułów magistra.

W roku akademickim 2017/2018 Komisja do Spraw Jakości Kształcenia na Wydziale Stosowanych Nauk Społecznych Akademii Pedagogiki Specjalnej przeprowadziła badanie mające na celu określenie mocnych i słabych stron kształcenia praktycznego w APS w odniesieniu do potrzeb rynku pracy. Badaniami objęto absolwentów jak i wykładowców. Badanie absolwentów przeprowadzono metodą on-line. Do absolwentów, którzy wyrazili zgodę na kontakt mailowy w celu śledzenia dalszych losów absolwentów APS, wysyłano link do ankiety przygotowanej przez Komisję. Pytania w ankiecie dotyczyły kwestii podstawowych – chęci absolwentów do pracy w zawodzie, ich skuteczności w znajdowaniu pracy w zawodzie lub poza nim, czasu jaki poświęcili na szukanie pracy czy formy zatrudnienia. Pytano także o motywacje do podjęcia pracy w zawodzie lub poza nim (np. ekonomiczne, zainteresowania, wykształcenie). Absolwenci mogli się także wypowiedzieć odnośnie przydatności określonych treści programowych (wiedzy, umiejętności praktycznych, kompetencji społecznych) i form dydaktycznych (np. wykładów, warsztatów) w ich drodze zawodowej po studiach.

Ze względu na małą reprezentacyjność studentów socjologii biorących udział w powyższym badaniu, prowadzone były dalsze prace nad monitorowaniem losów absolwentów socjologii z wykorzystaniem kontaktów osobistych oraz serwisu społecznościowego, specjalizującego się w kontaktach zawodowo-biznesowych - LinkedIn.

Nasze badanie pokazało, że nasi absolwenci pracują z powodzeniem w mediach: w Isobar Polska, Dentsu Aegis Network czy w reklamie: Mullenlowe Mediahub. Jedną z absolwentek jest laureatką prestiżowego w branży reklamowej konkursu Young Creative Cannes 2018. Absolwenci socjologii odnajdują się także jako pracownicy marketingu, pracują w korporacjach takich jak Unilever, Oriflame, OBI czy Microsoft Polska (kariera w tej firmie jest kontynuacją studenckiego stażu studenta). Silna reprezentacja absolwentów ma miejsce także w branży *human resources* w firmach takich jak: Human Res, Diverse CG, Jeronimo Martins Polska. Część absolwentów znalazła także zatrudnienie w organizacjach pozarządowych (np. w Fundacji Zwalczyć Nudę, Stowarzyszeniu Kreatywni 55+ czy Ogólnopolskim Strajku Kobiet), należy zaznaczyć, że pełnią tam funkcje zarządcze lub koordynujące. Silna reprezentacja absolwentów socjologii APS pracuje w branży badawczej. Zatrudniają bądź zatrudniały ich firmy takie jak: KANTAR Polska, GfK Polonia, IPSOS, Izmałkowa Consulting, MR Nielsen. Jeden z absolwentów – starszy specjalista ds. badań w Cyfrowy Polsat -

regularnie od czterech lat jest zapraszany na zajęcia dydaktyczne obecnych studentów studiów magisterskich i przekazuje najświeższą wiedzę z zakresu badań marketingowych, które realizuje. Wspomnieć też należy o dwójce studentów socjologii - laureatach popularnego w branży badawczej konkursu Zbadaj.to, w którym wygrali płatne staże w Ipsos oraz TNS Polska (obecnie KANTAR). Absolwenci socjologii pracują także w administracji publicznej: w urzędach dzielnic czy urzędach miast. Kilkoro absolwentów zdecydowało się także na kontynuację kariery naukowej i pracę na uczelni. Kariery realizują zarówno w Akademii Pedagogiki Specjalnej jak i na Uniwersytecie Warszawskim.

Zaznaczyć należy, że pierwsi absolwenci socjologii APS są na rynku pracy maksymalnie 10 lat, więc ich kariery można nazwać dopiero nabierającymi rozpędu. Ich losy pokazują jednak, że kierunek daje solidne podstawy do zawodowego rozwoju w różnych branżach. Różnorodność zawodowych losów absolwentów socjologii APS pokazuje, że kierunek daje studentom nie tylko solidne podstawy do dalszego rozwoju zawodowego, ale też postawę gotowości do uczenia się przez całe życie.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Kadra i osiągnięcia dydaktyczne IFiS

W Instytucie Filozofii i Socjologii (IFiS) na stanowiskach nauczycieli akademickich są zatrudnione 34 osoby, w tym 4 osoby posiadające tytuł profesora zwyczajnego, 8 osób posiadających tytuł doktora habilitowanego, 19 osób posiadających tytuł doktora, oraz 3 osoby posiadające tytuł magistra.

Stopień naukowy	Liczba pracowników
Profesor zwyczajny	4
Doktor habilitowany	8
doktor	19
magister	3

Pracownicy IFiS w większości reprezentują dyscyplinę: nauki socjologiczne (22 osoby – w tym 1 osoba w 50%), natomiast dyscyplina filozofii jest reprezentowana przez 12 osób.

Nauki socjologiczne	Filozofia
21 osób 100%	12 osób 100%
1 osoba 50%	

Zdecydowana większość osób zatrudnionych w IFiS jest na stanowiskach badawczo-dydaktycznych, co stanowi jeden z czynników stymulujących łączenie działalności dydaktycznej z działalnością naukową oraz włączanie studentów w prowadzenie działalności naukowej poprzez zachęcanie studentów do udziału we wspólnych projektach.

Liczebność oraz kompetencje pracowników Instytutu są w pełni wystarczające do zapewnienia wysokiego poziomu procesu dydaktycznego oraz prowadzenia aktywności naukowej. Doświadczeni profesorowie dysponują bogatym dorobkiem naukowym i doświadczeniem dydaktycznym, służą swoim wsparciem przede wszystkim przy pisaniu prac dyplomowych. Osoby młodsze, koncentrują się głównie na swoim rozwoju naukowym: uzyskiwaniu stopni naukowych, pozyskiwaniu grantów zewnętrznych, publikowaniu w wysoko punktowanych czasopismach naukowych oraz wprowadzaniu w Instytucie innowacji związanych ze wspieraniem aktywności naukowej. Są jednocześnie świetnymi dydaktykami, którzy potrafią dzielić się swoją wiedzą i doświadczeniami ze studentami, o czym świadczą nagrody przyznawane przez studentów w trakcie corocznej edycji „Dni Socjologii” – w kategoriach m.in. Autorytet, Złoty Wykładowca, Wykładowca Pro-studencki czy Inspirator.

Działalność dydaktyczna pracowników Instytutu wiąże się ściśle z ich zaangażowaniem badawczym, publikacyjnym, popularyzatorskim, współpracą międzynarodową i ze środowiskiem lokalnym.

W latach 2015-2019 pracownicy Instytutu opublikowali 275 artykułów naukowe, 35 książek autorskich, 311 rozdziałów w książkach oraz zredagowali 26 książek. Wygłosili wiele referaty na konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych (*lista przykładowych publikacji w Raporcie w opisie kryterium 1*).

W latach objętych sprawozdaniem socjologowie pracujący w Instytucie byli zaangażowani w realizację aż 20 grantów, w tym 8 finansowanych ze środków NCN, 9 z funduszy strukturalnych, 2 ze środków MNiSW i 1 ze środków UE (*lista NCN i UE grantów w Raporcie w opisie kryterium 1*).

Pracownicy Instytutu Filozofii z i Socjologii przygotowali dwa podręczniki akademickie:

- Krótkie wykłady z socjologii. Przegląd problemów i metod, (red.) Anna Firkowska – Mankiewicz, Tatsiana Kanash i Elżbieta Tarkowska, Wyd. APS, Warszawa 2011
- Krótkie wykłady z socjologii. Kategorie, problemy, dyscypliny. Tom II, (red.) Anna Firkowska – Mankiewicz, Tatsiana Kanash i Elżbieta Tarkowska, Wyd. APS, Warszawa 2013

Zamieszczone w podręcznikach teksty pracowników IFiS koncentrują się wokół problematyki poruszanej na zajęciach ze studentami, min.: socjologii kultury, nierówności społecznych, przemian różnych sfer życia społecznego, warsztatu badawczego socjologa, tożsamości, edukacji, płci, konsumpcji. Teksty te są co roku wykorzystywane są na zajęciach ze studentami, nie tylko socjologii.

W publikacji: Krótkie wykłady z socjologii edukacji, (red.) Mirosław J. Szymański, Wolters Kluwer Warszawa 2019, ukazał się rozdział: *Aspiracje edukacyjne młodzieży – perspektywa socjologiczna*, autorstwa pracownicy IFiS Jowity Bartczak.

W podręczniku: Praca socjalna. 30 wykładów, (red.) K. Fryszacki PWN, Warszawa 2019, ukazał się tekst pt. *Wymiary problemowe ludzkiego życia: o dobrym życiu i dobrze urządzonym społeczeństwie*, autorstwa pracownika IFiS Kazimierza Frieske.

Pracownicy IFiS posiadają kwalifikacje językowe pozwalające im na prowadzenie zajęć w językach: angielskim, niemieckim, francuskim i rosyjskim. Dzięki temu studenci otrzymują ofertę fakultetów obcojęzycznych (głównie w języku angielskim, ponieważ tym językiem najlepiej posługują się studenci – szczegółowe dane nt. zajęć obcojęzycznych w załączniku), mogą też konsultować z wykładowcami literaturę obcojęzyczną niezbędną do pisania prac zaliczeniowych czy też dyplomowych. Przykładowo dr P. Toczyski prowadził dla studentów socjologii i studentów europejskiego programu Erasmus w APS zajęcia w języku angielskim pn. *"Digital Sociology: Technological Innovation and Entrepreneurship"* (2015-2016: 30h; 2016-2017: 30h).

Działalność popularyzatorska pracowników IFiS

Pracownicy IFiS popularyzują wyniki swoich badań w mass mediach i publikacjach o charakterze popularno-naukowych. Poniżej podajemy przykłady takiej działalności popularyzatorskiej wybranych pracowników:

dr Ilona Matysiak

- Bunda Martyna: Młodzi, wykształceni, z wiejskich ośrodków: rozmowa z dr Iloną Matysiak o młodych powracających na wieś po studiach, w: *Polityka*, Wydawnictwo Prasowe Polityka, nr 36/2019, 2019, ss. 26-28

dr Marta Cobel - Tokarska

- PolsatNews, program publicystyczny „Top Wtop” 07.01.2019
http://www.polsatnews.pl/wideo-program/top-wtop-wisla-plynie-krakow-stoi-lawka-lezy_6732258/
- 26.02. 2019. Warszawa, wykład w ramach projektu „Pomoc społeczna i praca socjalna w dobie dynamicznych przemian społecznych”, IV Seminarium „Kryzys migracyjny”, APS.
- 17.10.2018. Warszawa, wykład podczas wręczenia nagród II edycji Konkursu o Nagrodę im. prof. Elżbiety Tarkowskiej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
- 11.05.2018. Warszawa, prelekcja na spotkaniu naukowym w OW PTS: „Europa Środkowa – przestrzeń, tekst, wyzwanie” (wspólnie z Marcinem Dębickim).
- 10.05.2018. Warszawa, Seminarium Międzyzakładowej Pracowni Pamięci Społecznej IS UW: „Fenomen Europy Środkowej” (wspólnie z Marcinem Dębickim).
- 23.03.2018. Warszawa, prelekcja na spotkaniu naukowym w OW PTS: „Perspektywa miejska w socjologii Elżbiety Tarkowskiej” (wspólnie z Anną Pokrzywą i Magdą Prokopczuk).

- 15.03.2018. Katowice, prelekcja na spotkaniu Socjologicznego Klubu Dyskusyjnego Socjo-Kato (Oddział Katowicki PTS): „Europa Środkowa jako terytorium i słowo, panel socjologiczny pomiędzy swoim i obcym” (wspólnie z Marcinem Dębickim).

dr Piotr Toczyski

- Toczyski P. Edukacyjne niewybuchy. Piotr Toczyski o tym do i od czego są nauczyciele [O rutynowych zadaniach w nowoczesnej edukacji na przykładzie kanadyjskiej szkoły biznesu]. 2019.06.06 REO. Energia, Klimat, Rewolucja. reo .pl/edukacyjne-niewybuchy
- Domański P. Młodzi na arenie intelektualnego kulturkampfu [jako inicjatorzy nowych ruchów intelektualnych] 2019.12.08 IV edycja Akademii Młodego Dziennikarza (Konrad Adenauer Stiftung in Polen, Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń, Stowarzyszenie Polis). forszpan.cba .pl/2019/12/08/mlodzi-jako-inicjatorzy-nowych-ruchow-intelektualnych
- Mazurkiewicz P. Wielka Brytania walczy z rasizmem w internecie. 2019.04.11 Rzeczpospolita: Ekonomia i Rynek. A22
- Mazurkiewicz P. Internet to nie dżungla. Wielka Brytania walczy z hejtem. 2019.04.10 Rp .pl cyfrowa.rp .pl/globalne-interesy/33252-internet-to-nie-dzungla-wielka-brytania-chce-wiekszej-kontroli, <https://theworldnews.net/pl-news/internet-to-nie-dzungla-wielka-brytania-chce-wiekszej-kontroli>
- Tarkowski A. Walka z patostreamingiem wymaga wspólnej misji – po spotkaniu u Rzecznika Praw Obywatelskich. 2018.11.08 Centrum Cyfrowe, centrumcyfrowe .pl/czytelnia/walka-z-patostreamingiem-wymaga-wspolnej-misji-po-spotkaniu-u-rzecznika-praw-obywatelskich
- Kubica P. Socjolog o fenomenie "Gurala": Niedojrzały człowiek w internecie to jak neandertalczyk z karabinem. 2018.03.31 TokFM .pl tokfm. pl/Tokfm/7,130517,23215742,socjolog-o-fenomenie-gurala-niedojrzaly-czlowiek-w-internecie.html
- Dryjańska A. Wikipedyści gorszego sortu. Dlaczego nowicjusze obrywają od starych wyjadaczy. [Opracowanie radiowej dyskusji Karoliny Głowackiej, Dariusza Jemielniaka i Piotra Toczyskiego na temat mocnych i słabych stron Wikipedii]. 2018.01.21 TokFM .pl tokfm .pl/Tokfm/7,130517,22920452,wikipedysci-gorszego-sortu-dlaczego-nowicjusze-obrywaja-od.html
- Pierwsze Śniadanie w TOK-u - Piotr Maślak 06:20 Mówi dr Piotr Toczyski. Wikipedia: demokratyczna platforma wiedzy czy fabryka *fake newsów*? 2020.02.11 Tok FM.
- YouTube jako nowe środowisko socjalizacji Adrian Wojtasik 2020.01.30 Akademickie Radio Kampus. 15:50. Co mają wspólnego “Psy” Władysława Pasikowskiego i Polska okresu transformacji ustrojowej z legendą o Królu Arturze i amerykańskimi kryminałami z lat 40? I co by nam dzisiaj powiedział Franz Maurer, gdyby chciało mu się z nami gadać? Filmowi, którego reżyser - cytując Andrzeja Wajdę – „wiedział coś o publiczności” w rozmowie z Piotrem Kubicą przygląda się dr Piotr Toczyski, medioznawca z APS 2020.01.17 Audycja internetowa Tokfm.pl <https://audycje.tokfm.pl/podcast/85412,Franz-Maurer-i-rycerze-Okraglego-Stolu-Psy-Pasikowskiego-jako-bogata-w-symbole-opowiesc-o-Polsce>
- „Wiedźmin” i „Gra o tron”, czyli co nas kręci w kazirodstwie? Wątki związane z kazirodstwem zastanawiająco często zaczynają się pojawiać w produkcjach serialowych, zwłaszcza w tych z kategorii fantasy. Dlaczego akurat motyw tego tabu jest w nich tak chętnie wykorzystywany? Wieczór Radia TOK FM: Godzina Filozofów 21:00 Prowadzący: Tomasz Stawiszyński. W studio: dr Piotr Toczyski. 2020.01.14 Tok FM.
- Nocne Cz@ty - Przemysław Goławski 21:00 Chciane i niechciane prezenty [wobec niematerialnych potrzeb: miłości, duchowości, zrozumienia] Zofia Rogala, Małgorzata Wołczyńska, Aneta Zalewska, Piotr Toczyski 2019.12.15 Polskie Radio Czwórka, Redakcja Programów Katolickich Wieczór Radia TOK FM: Godzina Filozofów - Tomasz Stawiszyński 21:20 Dostęp do internetu prawem człowieka? W studio: dr Piotr Toczyski 2019.12.03 Tok FM.

- Popołudnie Radia TOK FM - Agata Kowalska 16:00 PiS chce ustawowo uregulować zawód dziennikarza. Czekają nas cenzura? W studio: Jacek Rakowiecki, dr Piotr Toczyski 2019.09.19 Tok FM.
- Pierwsze Śniadanie w TOK-u - Piotr Maślak 06:00 W przyszłym tygodniu głosowanie ws. unijnej dyrektywy ws. praw autorskich. W studio dr Piotr Toczyski 2019.03.22 Tok FM.
- Magazyn Radia TOK FM - Przemysław Iwańczyk 13:20 Get bad news. O tym, jak nie ulec pokusie tworzenia fake newsów. W studio dr Piotr Toczyski 2019.02.16 Tok FM.
- Światopogląd - Agnieszka Lichnerowicz 15:00 Google chce wejść do Chin z cenzurowaną wyszukiwarką. Dr Piotr Toczyski 2018.08.08 Tok FM.
- Magazyn Radia TOK FM - Przemysław Iwańczyk 14:00 ACTA 2: Kto chce nam sprzedawać internet jak gazety w kiosku? Dr Piotr Toczyski 2018.06.30 Tok FM.
- Magazyn Radia TOK FM - Karolina Głowacka 12:00 Patologia w sieci na porządku dziennym. Przypadek Gurala. Dr Piotr Toczyski 2018.03.31 Tok FM.
- Weekendowy Poranek - Karolina Głowacka 08:00 Wszystkie słabości i zalety Wikipedii. Prof. Dariusz Jemielniak, dr Piotr Toczyski 2018.01.14 Tok FM.
- *Die populärsten Theorien unserer Nachbarn. Verschwörungstheorien in Polen.* 2019.02.23 RBB (Rundfunk Berlin-Brandenburg): Kowalski & Schmidt. rbb-online.de/kowalskiundscheidt/archiv/20190223_1725/3.html
- Rozmowa z red. Anną Rubaj w procesie dokumentowania audycji o patostreamingu na 2018.09.10 [17 minut]. 2018.09.06 TVN: Uwaga! po Uwadze.
- Komentarz na temat zainteresowania polskich internautów tzw. publicznym rejestrem sprawców przestępstw na tle seksualnym. 2018.01.09 Pryamiy kanał (prm.ua)
- Na uwagę zasługuje fakt promowania socjologii cyfrowej poprzez wystąpienie p.o. dyrektor Biblioteki Głównej APS z referatem z pracy magisterskiej napisanej pod kierunkiem dr. Piotra Toczyskiego (z przyczyn formalnych w Collegium Civitas na specjalizacji "Nowe media") pt. Kampanie budujące świadomość na temat prawa autorskiego w Internecie. Porównanie działań Legalnej Kultury i Prawa Kultury (w 2015 roku). Referat z pracy powstałej w efekcie dialogu dwojga pracowników APS został wygłoszony przez mgr Joannę Potęgę na V Międzynarodowej Konferencji CopyCamp, poświęconej przyszłości prawa autorskiego w Europie (Warszawa 27-28.10.2016) i jest dostępny w serwisie YouTube.
- Praca licencjacka pt. „Smartfonowa aplikacja Warszawa 19115 jako narzędzie rozwiązywania problemów mieszkańców w ujęciu socjologicznym” (napisana pod kierunkiem dr. Piotra Toczyskiego w 2018 roku) została zaproszona i włączona do zasobu Naukowa Warszawa utrzymywanego przez Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy. Mogą z niej korzystać zainteresowane osoby.
- przygotowana pod kierunkiem dr. Piotra Toczyskiego praca licencjacka pt. „Hipnoza w Internecie – informacja czy dezinformacja?” (obroniona w 2015 roku) opublikowana została w otwartym dostępie, w czasopiśmie z wykazu MNiSW (Oręziak Hubert (2016). Hypnosis in the internet – information or disinformation. E-methodology, 3. 90-98. ISSN: 2353-5881).
- Dr Piotr Toczyski jako członek Komitetu Głównego I i II Olimpiady Cyfrowej odpowiedzialny za ułożenie zadań i wytycznych oceny oraz ocenę zadań zadbał o popularyzowanie zagadnień socjologicznych w zadaniach realizowanych wśród maturzystów uczestniczących w konkursie przedmiotowym o miejsce na prestiżowych kierunkach studiów z nauk społecznych. Motywem przewodnim były: kreatywne korzystanie z mediów z poszanowaniem zasad etycznych i wartości (2017-2018 Fundacja Nowoczesna Polska, Collegium Civitas dla Ministerstwa Edukacji Narodowej) oraz kompetencje cyfrowe (2016-2017 Fundacja Nowoczesna Polska, Collegium Civitas dla Ministerstwa Edukacji Narodowej). Podobną rolę dr Piotr Toczyski pełnił w jury konkursu Reisende Reporter, Deutsch-Polnischer Schülerwettbewerb (Reporterzy w Podróży. Polsko-Niemiecki Konkurs dla Uczniów) w latach 2013-2014 (organizacja: Bildungswerk Sachsen der Deutschen Gesellschaft, Leipzig, DE).

Obsada zajęć prowadzących do osiągnięcia przez studentów kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej

Studia pierwszego stopnia

PRZEDMIOT	ROK STUDIÓW	WYMIAR	OBSADA
Warsztaty krytycznego myślenia	I	30 godzin warsztatów	dr P. Rosół
Historia myśli socjologicznej i społecznej	I	15 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	dr hab. B. Treger, prof. APS
Metodologia nauk społecznych	I	30 godzin wykładu	dr hab. D. Duch-Krzystoszek, prof. APS
Współczesne problemy społeczne w Polsce	I	30 godzin ćwiczeń	dr hab. K. Frieske, prof. APS
Antropologia kulturowa	I	30 godzin wykładu + 15 godzin ćwiczeń	dr hab., B. Pasamonik, prof. APS; dr hab. J. Zalewska
Socjologia mikrostruktur społecznych	I	15 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	dr hab. Joanna Zalewska, mgr Michał Dąbrowski (absolwent/doktorant)
Komputerowe wspomaganie badań	II	30 godzin ćwiczeń	mgr K. Kuźma (doktorant, umowa – zlecenie)
Socjologia makrostruktur społecznych	II	15 godzin wykładu + 15 godzin ćwiczeń	prof. dr hab. R. Radzik; mgr M. Prokopczuk
Metody i techniki badań społecznych	II	30 godzin wykładu + 60 godzin ćwiczeń	dr hab. D. Duch-Krzystoszek, mgr A. Pokrzywa
Projekt badawczy	II/III	30 godzin wykładu + 60 godzin ćwiczeń	w zależności od projektu, w l. 2014- 2020: dr hab., D. Duch-Krzystoszek, prof. APS; dr J. Bartczak; dr I. Matysiak; dr D. Walczak
Seminarium dyplomowe	II/III	łącznie 90 godzin	<i>Szczegóły w załączniku</i>
Współczesne teorie socjologiczne	III	15 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	dr Tatiana Kanasz
Demografia społeczna	III	15 godzin wykładu + 15 godzin ćwiczeń	dr hab., D. Duch-Krzystoszek, prof. APS; mgr M. Dąbrowski (doktorant)
SOCJOLOGIA KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ			
Socjologia komunikacji	I	30 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	dr I. Zielińska
Społeczeństwo sieci	II	30 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	dr P. Toczyski
Antropologia i komunikacja międzykulturowa	II	30 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	<i>Przedmiot ruszy w przyszłym roku</i>
Teorie i badania komunikacji	III	15 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	<i>Przedmiot ruszy za 2 lata</i>
Społeczne aspekty migracji	III	15 godzin wykładu	dr I. Matysiak

		+ 15 godzin ćwiczeń	
SOCJOLOGIA KULTURY - BADANIA I MARKETING			
Socjologia kultury	I	30 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	dr hab., B. Pasamonik, prof. APS; dr M. Cobel – Tokarska, dr B. Nessel – Łukasik (umowa – zlecenie)
Tożsamości w supermarkecie kultury	II	15 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	<i>Przedmiot ruszy w przyszłym roku</i>
Antropologia i socjologia życia społecznego	II	15 godzin wykładu + 30 godzin konwersatorium	<i>Przedmiot ruszy w przyszłym roku</i>
Ciało i seksualność w kulturze konsumpcyjnej	II	15 godzin wykładu + 15 godzin ćwiczeń	dr A. Buczkowski
Warsztat badacza uczestnictwa w kulturze	II	30 godzin warsztatów	<i>Przedmiot ruszy w przyszłym roku</i>
Socjologia moralności i obyczaju	III	15 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	dr hab., B. Pasamonik, prof. APS
Socjologia konsumpcji	III	15 godzin wykładu + 15 godzin ćwiczeń	<i>Przedmiot ruszy za 2 lata</i>
Moduł poszerzający wiedzę z socjologii kultury	III	15 godzin wykładu + 15 godzin ćwiczeń	<i>Przedmiot ruszy za 2 lata</i>

Studia drugiego stopnia

PRZEDMIOT	ROK STUDIÓW	WYMIAR	OBSADA
Seminarium dyplomowe	I/II	120 godzin	<i>Szczegóły w załączniku</i>
Procedury badań ewaluacyjnych	I	30 godzin ćwiczeń	mgr M. Prokopczuk
Etyka badań naukowych	I	15 godzin ćwiczeń	dr hab. H. Ciążela, prof. APS
Zróżnicowania społeczne	I	30 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	dr D. Walczak
Globalne procesy społeczne	I	15 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	prof. T. Panecki Mgr M. Bieńkowski (Instytut Profilaktyki i Pracy Socjalnej APS)
Socjologia rodziny	I	15 godzin wykładu + 15 godzin ćwiczeń	dr hab., D. Duch – Krzystoszek, prof. APS
Socjologia polityki	I	15 godzin wykładu + 15 godzin ćwiczeń	prof. J. Bartkowski (UW) umowa – zlecenie, mgr D. Szczepańska (doktorantka)
Historia socjologii polskiej	I	15 godzin wykładu + 15 godzin ćwiczeń	dr hab., B. Treger, prof. APS
Zagadnienia współczesnej socjologii	I	30 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	dr T. Kanasz
Metodologie badań społecznych	I	30 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	dr hab., D. Duch- Krzystoszek, prof. APS, mgr A. Pokrzywa
Socjologia kultury dla	I	30 godzin wykładu	dr B. Nessel-Łukasik

zaawansowanych			(umowa – zlecenie)
Zaawansowane techniki komputerowej analizy danych	II	30 godzin ćwiczeń	mgr K. Kuźma (doktorant, umowa – zlecenie)
Wprowadzenie do historii myśli społecznej*	I	15 godzin wykładu + 15 godzin ćwiczeń	dr hab., B. Treger, prof. APS
Współczesne teorie socjologiczne*	I	30 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	dr T. Kanasz
Metodologia i metody badań społecznych*	I	30 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	dr hab., D. Duch-Krzystoszek, prof. APS, mgr M. Prokopczuk
Socjologia kultury*	I	30 godzin wykładu	dr M. Cobel - Tokarska
Techniki komputerowej analizy danych*	II	30 godzin ćwiczeń	mgr K. Kuźma (doktorant, umowa – zlecenie)
SOCJOLOGIA ZMIANY SPOŁECZNEJ			
Spółeczności lokalne	II	15 godzin wykładu + 30 godzin konwersatorium	dr I. Matysiak
Migracje i ich konsekwencje	II	30 godzin konwersatorium	<i>Przedmiot ruszy w przyszłym roku</i>
Państwo a społeczeństwo obywatelskie	II	15 godzin wykładu + 30 godzin konwersatorium	dr D. Walczak
Socjologia edukacji	II	15 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	<i>Przedmiot ruszy w przyszłym roku</i>
Socjologia miasta i ruchów miejskich	II	15 godzin wykładu + 15 godzin ćwiczeń	<i>Przedmiot ruszy w przyszłym roku</i>
Dynamika zmian współczesnych rynków pracy	II	30 godzin konwersatorium	<i>Przedmiot ruszy w przyszłym roku</i>
SOCJOLOGIA MEDIÓW			
Socjologia miasta	II	30 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	dr Z. Bogumił
Sztuka w świecie współczesnym	II	30 godzin wykładów	dr hab., G. Pyszczyk, prof. APS (Instytut Profilaktyki i Pracy Socjalnej)
Socjologia mediów	II	30 godzin wykładu + 30 godzin ćwiczeń	dr P. Toczyński
Etyka w mediach	II	30 godzin ćwiczeń	dr I. Stachowska

*zajęcia dla studentów nie po licencjacie z socjologii

Poniżej w tabelce znajdują się przedmioty przygotowujące studentów do pracy badacza:

Poziom studiów	Przedmiot/rok studiów	Forma realizacji
pierwszego stopnia	Metodologia nauk społecznych/I	30 godzin wykładu
pierwszego stopnia	Statystyka/I	60 godzin ćwiczeń
pierwszego stopnia	Komputerowe wspomaganie badań/II	30 godzin ćwiczeń

pierwszego stopnia	Technologia informacyjna/II	30 godzin warsztatów
pierwszego stopnia	Metody i techniki badań społecznych/II	30 godzin wykładów i 60godzin ćwiczeń
pierwszego stopnia	Projekt badawczy/II i III	30 godzin wykładów i 60 godzin ćwiczeń
pierwszego stopnia	Seminarium dyplomowe/II i III	90 godzin
drugiego stopnia	Procedury badań ewaluacyjnych/I	30 godzin ćwiczeń
drugiego stopnia	Etyka badań naukowych/I	15 godzin ćwiczeń
drugiego stopnia	Metodologie badań społecznych/I	30 godzin wykładu i 30 godzin ćwiczeń
drugiego stopnia	Metody badania mediów/I	60 godzin ćwiczeń
drugiego stopnia	Moduł badawczy/II	15 godzin wykładu i 15 godzin ćwiczeń
drugiego stopnia	Metody badań politycznych/I	30 godzin ćwiczeń

Projekty badawcze z udziałem studentów

Badania naukowe pracowników IFiS są bezpośrednio związane z prowadzonymi zajęciami dydaktycznymi, a ich wyniki są wykorzystywane w procesie dydaktycznym. Zapewnia to studentom nie tylko dostęp do najnowszych wyników badań i ustaleń dotyczących studiowanej dyscypliny, ale i możliwość uczestniczenia w prowadzonych przez wykładowców badaniach, śledzenia ich przebiegu - przez co stanowi dla uczestników zajęć istotną inspirację do podejmowania własnych inicjatyw badawczych.

Studenckie projekty badawcze

Studenci mają możliwość zdobywania kompetencji badawczych i udziału w badaniach w ramach zajęć realizowanych metodą projektową. „Projekt badawczy” to zajęcia prowadzone na II roku (30h wykładu i 30 h ćwiczeń) i III roku studiów I stopnia (30h ćwiczeń). W ramach zajęć studenci zapoznają się z dotychczasowymi badaniami w zakresie realizowanego tematu, biorą udział w opracowaniu koncepcji badania, przygotowują narzędzia badawcze i materiały pomocnicze, realizują badanie w terenie, porządkują i weryfikują zebrany materiał badawczy, analizują zebrany materiał badawczy, opracowują pisemny raport z badania i przygotowują prezentację z projektu na konferencji sprawozdawczej.

Przykładowo, w latach 2013 – 2014 studenci brali udział w projekcie badawczym na temat przemian życia codziennego pt. „Od obyczaju do mody” pod kierunkiem dr Joanny Zalewskiej z Katedry Socjologii Kultury. Dwanaście studentek, biorących udział w tym projekcie, kontynuowało i pogłębiło swoją pracę badawczą w ramach seminarium licencjackiego. Łącznie przeprowadzono 287 retrospektywnych wywiadów pogłębionych z mieszkańcami Warszawy i okolic. Schemat badań polegał na prowadzeniu wywiadów z przedstawicielami trzech pokoleń w obrębie badanych rodzin, aby uchwycić ciągłość i zmianę na poziomie rodziny. Pokłosiem tej pracy jest publikacja książkowa „Od obyczaju do. mody. Przemiany życia codziennego” (Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2014), pod redakcją Joanny Zalewskiej i Marty Cobel-Tokarskiej.

Kolejne „Projekty badawcze” realizowane w latach 2014-2019 dla studentów II i III roku studiów I stopnia prowadził zespół prof. Renaty Siemieńskiej-Żochowskiej (obecnie: Katedra Socjologii Zmiany Społecznej). Ogniskowały się one na następujących tematach: Rola kobiet i mężczyzn w budowaniu

spójności społecznej w Pułtuskach i Siedlcach (2014-2015), Instytucje a obywatele w społeczności lokalnej na przykładzie Płocka, Wołomina i Pułtusk (2015-2016), Reforma edukacyjna z perspektywy społeczności lokalnych: społeczności wiejskich, miejskich oraz powiatu (2018-2019). Na zakończenie każdej z edycji projektu badawczego była organizowana w APS konferencja naukowa z udziałem reprezentantów badanych społeczności lokalnych oraz władz uczelni, na której studenci prezentowali wyniki swoich badań. Wyniki min. tych badań zostały wykorzystane w publikacji dr Roberta Pawlaka: „Przemiany edukacyjne w małym mieście” (Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2016). Konferencje z udziałem studentów:

Przykłady angażowania studentów w projekty badawcze

Przykładem angażowania studentów w projekty badawcze jest publikacja książkowa pod red. Marty Cobel-Tokarskiej, Anny Pokrzywy i Magdy Prokopczuk, *Miasto na dyplomach. Szkoła profesor Elżbiety Tarkowskiej* (Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2017) Książka jest pokłosiem projektu badawczego realizowanego w 2015 roku przez prof. Elżbietę Tarkowską (ówczesną dyrektorkę IFiS APS i Kierowniczkę Katedry Socjologii Kultury) pt. „Społeczny i kulturowy wymiar nowych inicjatyw miejskich na przykładzie dzielnicy Ochota”. Jednym z celów projektu była integracja środowiska akademickiego z mieszkańcami i działaczami dzielnicy. W publikacji znalazły się teksty studentów prof. Elżbiety Tarkowskiej, którzy poświęcili swoje prace dyplomowe tematyce miejskiej (np. „Warszawska plaża Poniatówka dawniej i dziś”, „Stadion Narodowy jako epicentrum kultury”, „Lemingi” z miasteczka Wilanów, Galeria handlowa jako instytucja kultury”). Książka była prezentowana z udziałem studentów oraz jej recenzentów w Oddziale Warszawskim PTS oraz na „Spotkaniu z książką” w APS. Pełny raport z projektu „Społeczny i kulturowy wymiar nowych inicjatyw miejskich na przykładzie dzielnicy Ochota” oraz książka zainspirowana „ochockim” projektem zostały przekazane pani burmistrz Ochoty w ramach współpracy ze środowiskiem lokalnym.

Z kolei dr Ilona Matysiak zatrudniła cztery osoby - studentów i studentki socjologii (II rok, studia II stopnia) w swoim grantie NCN – „Rola kapitału kulturowego młodych mieszkańców wsi we współczesnych procesach przemian obszarów wiejskich w Polsce” (konkurs Sonata 6, numer decyzji DEC-2013/11/D/HS6/04574), realizowanym w latach 2014-2017. Każda osoba przeprowadziła ok. 10 wywiadów z młodymi mieszkańcami wsi z wyższym wykształceniem i z liderami lokalnymi (gminy Moszczenica i Gródek nad Dunajcem).

W Instytucie Filozofii i Socjologii APS, w socjologicznej Pracowni Komunikacji i Mediów zrealizowany został program łączący socjologię z internetoznawstwem. Pracownia jest miejscem koordynacji dwóch specjalności dla studentów APS: licencjackiej z socjologii komunikacji i magisterskiej z socjologii mediów. Wspomniany program jest efektem współpracy Pracowni Komunikacji i Mediów APS z operatorem ogólnoeuropejskiego programu Facebook Inc. na rzecz rozwijania kultury cyfrowej. W Warszawie administratorem programu jest społeczność Geek Girls Carrots. Warsztaty zorganizowane przez trenerów edukacji medialnej w kooperacji APS i GGC były pierwszymi w Polsce szkoleniami Facebooka z kultury cyfrowej. Ich format został następnie w uogólnionej wersji udostępniony innym odbiorcom w Warszawie, a później uczestnikom w innych miastach Polski i kilku krajach Europy. Dzięki uruchomieniu współpracy, 130 studentów socjologii kultury, komunikacji i mediów z warszawskiej Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej wzięło udział w jednym z pięciu całonocnych warsztatów w szkoleniowej przestrzeni Facebooka. Do warsztatu rozwijania kompetencji cyfrowych zakwalifikowali się zarówno studenci pierwszych lat, jak i wybrani magistranci.

Od semestru letniego 2019/2020 wybrani studenci socjologii (6 osób) zaangażowani są w międzyuczelnianym projekcie ASK WARSAW (Warszawski Akademicki Semestr Kreatywny). Jest to projekt, w którym bierze udział 6 uczelni warszawskich: Akademia Pedagogiki Specjalnej, Wojskowa Akademia Techniczna, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Politechnika Warszawska, Akademia Leona Koźmińskiego i Uniwersytet Warszawski. Celem projektu jest kształtowanie wśród studentów umiejętności pracy zespołowej, kształtowanie umiejętności komunikacji i współpracy między

studentami z różnych dziedzin nauki oraz zapoznanie studentów z nowymi technikami pracy i rozwiązywania problemów (Problem Based Learning według modelu AAU oraz PDF, Design Thinking). Studenci w interdyscyplinarnych małych grupach pod opieką tutorów (wykładowców), będą rozwiązywać problemy zlecone przez Urząd Miasta St. Warszawy i spółki miejskie. Produktem finalnym ma być stworzenie prototypu i raportu z pracy, które zostaną zaprezentowane na kończącej projekt gali.

Działalność naukową studentów wspiera także Koło Naukowe Socjologii 2%, które działa w Instytucie Filozofii i Socjologii od 2009 roku. W tym czasie członkowie i członkinie Koła zorganizowali 9 edycji Ogólnopolskiej Konferencji Dni Socjologii, podczas której co roku spotykają się młodzi naukowcy i praktycy, aby rozważać współczesne problemy rzeczywistości społecznej. Poniżej zamieszczamy tytuły ostatnich 5 konferencji:

- 19-20 kwietnia 2018 rok – IX edycja Dni Socjologii pt. „Jak żyć? Style życia w świecie niepewności”.
- 27-28 kwietnia 2017 rok – VIII edycja Dni Socjologii pt. „Miliardy samotnych – samotność w XXI wieku” – na konferencji panel ekspercki z udziałem wybitnych socjologów: prof. Marka Krajewskiego (UAM), prof. Tomasza Szlendaka (UMK); prof. Małgorzaty Jacyno (IS UW), dr Marta Cobel-Tokarskiej (APS); dr Bogny Kietlińskiej (ISNS UW).
- 14-15 kwietnia 2016 rok – VII edycja Dni Socjologii pt. „My-Oni. Współczesne linie podziału”
- 16-17 kwietnia 2015 rok – VI edycja Dni Socjologii pt. „Nowy wymiar starych mediów”
- 10-11 kwietnia 2014 rok - V edycja Dni Socjologii pt. „Miasto w kulturze. Kultura w mieście”

Ponadto w ramach prac Koła prowadzone są badania oraz spotkania warsztatowe, podczas których studenci i studentki doskonalą swoje umiejętności metodologiczne i analityczne pod okiem nauczycieli akademickich z IFiS. Koło realizowało m.in. badanie na temat fenomenu „Warszawskich Pawilonów”, prowadziło ewaluację funkcjonowania Uczelnianych Organizacji Studenckich oraz organizowało cykl spotkań popularyzujących socjologię pt. „Co po socjologii?”.

Polityka kadrowa i ocena jakości kadry

Pozyskiwanie nowych pracowników badawczo-dydaktycznych jest dostosowane do potrzeb IFiS oraz uzależnione od możliwości finansowych Uczelni. Wszystkie konkursy na nowe stanowiska pracy w Uczelni są ogłaszane w Biuletynie Informacji Publicznej APS, dostępnym na stronie: <http://bip.aps.edu.pl/>. W konkursach szczególnie kładziony jest nacisk na dorobek naukowy kandydata, jego szanse na rozwój naukowo-badawczy, dostosowanie zainteresowań naukowo-badawczych do programu studiów oraz kompetencje dydaktyczne. Te ostatnie sprawdzane są w trakcie zatrudnienia podczas hospitacji zajęć ze studentami.

Uchwała nr 90/14-15 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 15 października 2014 roku w sprawie zasad dokonywania oceny zajęć dydaktycznych obowiązuje dyrektorów instytutów oraz kierowników podległych im jednostek do systematycznego analizowania wyników studenckiej oceny zajęć i informowania Prorektora ds. kształcenia o działaniach w związku z nimi podejmowanych. Informacje na temat osiągnięć kadry, także jej jakości pracy dydaktycznej, brane są pod uwagę w systemie nagradzania (Uchwała nr 154/15-16 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 16 marca 2016 roku w sprawie przyjęcia Regulaminu przyznawania nagród rektora dla nauczycieli akademickich Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej). Oceny studentów stanowią podstawę ogłaszanego co roku rankingu zajęć najlepiej ocenianych przez studentów. Najlepiej ocenieni nauczyciele otrzymują od studentów statuetki Sów na Święcie Uczelni. Negatywne oceny studentów skutkują interwencjami kierowników katedr i zakładów. Zbiorcze raporty dotyczące tych ocen są publikowane na stronie internetowej Akademii w zakładce Kształcenie - Jakość kształcenia.

Zgłaszane w trakcie semestru uwagi i skargi studentów na temat prowadzonych zajęć (dotyczące obsady, programu, kompetencji prowadzącego, czy jego stosunku do studentów) są na bieżąco analizowane przez władze instytutu.

Nadto prowadzone są systematycznie w cyklu czteroletnim badania autoewaluacyjne. Zbierane są opinie studentów w następujących obszarach: jakość procesu dydaktycznego i oceny jego efektów (raport z roku akademickiego 2012/2013 i 2016/2017); jakość przygotowania zawodowego i dostosowania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy (raport z roku akademickiego 2013/2014 i 2017/2018 w przygotowaniu), jakość kadry naukowo-dydaktycznej, administracyjnej i studentów (raport z roku akademickiego 2010/2011 i 2014/2015); jakość bazy materialnej, warunków kształcenia oraz działania systemu USOS (raport z roku akademickiego 2010/2011 i 2014/2015). Zbiorcze raporty dotyczące ocen jakości kadry i kształcenia są publikowane na stronie internetowej Akademii w zakładce: Jakość kształcenia.

Aktywnie działającym w obszarze współpracy dla podnoszenia jakości kształcenia organem Samorządu Studentów jest Zarząd. Studenci pracujący w samorządzie studenckim są członkami zespołów jakościowych na Wydziale i w Uczelni, uczestniczą w pracach przygotowujących i opiniujących wszelkie rozwiązania systemowe wprowadzane w APS. Są sygnalistami wszelkich nieprawidłowych zachowań obserwowanych w obsłudze i realizacji procesu kształcenia. Uwagi i opinie studentów są motorem do podejmowania konkretnych inicjatyw, np.: zainstalowania ciemniejszych rolet w salach wykładowych, otwarcia sal wykładowych w czasie przerwy, zmiany firmy prowadzącej bar studencki, zaaranżowania strefy malucha i pokoju dla matki z dzieckiem, zmiany w regulaminie studiów, praktyk czy seminariów dyplomowych, usprawnienia systemu elektronicznej komunikacji w Akademii – poczty, USOS, platformy e-learningowej, informatorów, podjęcia prac nad aplikacją na smartfony, zrezygnowania ze współpracy ze źle ocenianymi nauczycielami, zmiany formy realizowanych zajęć, itd.

Dodatkowo, pracownicy Instytutu Filozofii i Socjologii – podobnie jak wszyscy nauczyciele akademicy w APS – co trzy lata podlegają ocenie specjalnej Komisji. Ocena ta dotyczy trzech kategorii: rozwoju naukowego, działalności dydaktycznej i działalności organizacyjnej na rzecz uczelni. Można uzyskać ocenę: pozytywną, warunkową i negatywną. W ostatnich trzech latach nie było ocen negatywnych.

System wspierania i motywowania kadry do rozwoju naukowego i dydaktycznego

W ramach wspierania rozwoju i doskonalenia kadry IFiS podejmowane są następujące działania:

- Organizowane są comiesięczne zebrania dla wszystkich pracowników IFiS o charakterze naukowym i częściowo organizacyjnym, które mają na celu: a) prezentację projektów badawczych realizowanych przez pracowników IFiS; b) prezentację pomysłów na ww. projekty i ich dyskusję w gronie pracowników IFiS; c) dyskusje nad ważnymi problemami naukowymi, dydaktycznymi, itp.; d) zacieśnianie współpracy pomiędzy pracownikami IFiS, w tym tworzenia międzyzakładowych zespołów badawczych oraz otwarcie się pracowników IFiS na współpracę z partnerami zewnętrznymi (zarówno naukowymi, jak i instytucjonalnymi czy organizacjami pozarządowymi);
- Organizowane są zebrania naukowe w ramach Katedr i Zakładów;
- Kontynuowany jest rozpoczęty jeszcze w roku 2012/2013 z inicjatywy profesor Elżbiety Tarkowskiej cykl „Spotkania z książką”, w ramach którego pracownicy IFiS prezentują szerszemu gronu odbiorców swoje publikacje książkowe przy udziale zaproszonych gości-recenzentów;
- Finansowany jest czynny udział pracowników w konferencjach;
- Dofinansowywane są tłumaczenia i „proofreadings” dla publikacji naukowych zgłaszanych w zagranicznych czasopiśmie;
- Wspiera się indywidualne bądź zbiorowe publikacje pracowników w Wydawnictwie APS;
- Organizowane są szkolenia podnoszące kwalifikacje zarówno w zakresie prowadzenia zajęć ze studentami, jak również podnoszenia umiejętności z zakresu warsztatu pracy naukowej;

Pracownicy Instytutu są zachęceni do składania wniosków o granty oraz publikowania w wysoko punktowanych czasopiśmie naukowych. Istnieje możliwość uzyskania gratyfikacji finansowej za publikacje, co uregulowane zostało zarządzeniem nr 273/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 29 października 2019 roku w sprawie ustalenia

Regulaminu przyznawania dodatku naukowego za publikacje wysoko punktowane. Działalność naukowa (jak również dydaktyczna i organizacyjna) wiąże się również z możliwością uzyskania nagród Rektora, zgodnie z zasadami określonymi w Uchwałę nr 154/15-16 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 16 marca 2016 roku w sprawie przyjęcia Regulaminu przyznawania nagród rektora dla nauczycieli akademickich Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej.

Nauczyciele są wspierani i motywowani do rozwoju naukowego również poprzez zapewnienie miejsca do przeprowadzania badań (Pokój Badań Naukowych zlokalizowany w budynku C przy ulicy Szczęśliwickiej 40) oraz dostępu do wewnątrzinstytutowych i ogólnouczelnianych szkoleń dotyczących prowadzenia badań i działalności publikacyjnej. Poniżej podano przykłady tego rodzaju szkoleń z ostatnich lat:

- „Artykuły naukowe - narzędzia, sposoby pisania i wyszukiwania źródeł” (dr hab. Piotr Siuda, styczeń 2020);
- „Przygotowywanie wniosków w ramach konkursu MINIATURA 2 finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki” (dr Joanna Rajchert, październik 2019);
- „Przygotowywanie wniosków w ramach konkursów SONATA i SONATA BIS finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki” (dr Joanna Rajchert, grudzień 2019);
- „Strategie publikacji w kontekście oceny działalności naukowej 2021” (Małgorzata Łada, INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL);
- „Wspomaganie statystycznej analizy wyników badań empirycznych w programie Statistica” (StatSoft Polska);
- „Program MAXQDA a badania jakościowe”;
- Limesurvey (dr Sławomir Postek, marzec 2017);
- 2 Szkoła Letniej Analizy Danych i Metod Badań Jakościowych organizowana przez Pracownię CAQDAS TM działającą przy Instytucie Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Warsztaty pt. „Wprowadzenie do analizy danych z RQDA” (2019);
- warsztaty metodologiczne organizowane przez Instytut Socjologii UAM & Fundację Naukową im. Floriana Znanieckiego pt. „Komputerowa analiza danych jakościowych” (2016).

Doskonalenie kadry

Mistrzowie Dydaktyki

„Mistrzowie Dydaktyki” to projekt pozakonkursowy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego o charakterze wdrożeniowym w ramach Działania 4.3. *Współpraca ponadnarodowa* określony we wniosku o dofinansowanie projektu POWR.04.03.00-00-0074/17. Głównym celem projektu jest wypracowanie i wdrożenie nowych rozwiązań w zakresie szkolenia tutorów oraz kształcenia w formie tutoringów we współpracy z wiodącymi uczelniami zagranicznymi (znajdującymi się w pierwszej setce rankingu szanghajskiego).

Szkoleniowa część projektu dedykowana doskonaleniu umiejętności stosowania metody tutoringów wynosi 100 godzin. Po ukończeniu szkolenia, jego uczestnicy są zobowiązani do przeprowadzenia zajęć ze studentami metodą tutoringów przez okres jednego semestru akademickiego.

W latach 2018-2020 w projekcie wzięło udział pięcioro pracowników Instytutu Filozofii i Socjologii APS:

- dr Piotr Toczyski (University College London)
- dr Marta Cobel-Tokarska (University of Groningen)
- dr Tatiana Kanasz (University of Gandawa)
- dr Mateusz Kucz, dr Piotr Rosół (University of Oslo)

Każdy z uczestników projektu po powrocie podzielił się własnymi doświadczeniami na zebraniu Instytutu. Przykładowe metody aktywizujące i motywujące do pracy studentów rekomendowane przez naszych kolegów to:

- metoda odwróconej klasy;
- metody jigsaw, polegająca na tworzeniu grup eksperckich oraz na przygotowaniu krótkiego tekstu, który jest następnie poddawany naukowej analizie i dyskusji;
- planowanie zajęć z użyciem kategorii Intended Learning Outcomes.

Stypendia i staże

Pracownicy IFiS rozwijają się naukowo nie tylko zdobywając różne granty, ale także biorą udział w różnych stażach naukowych i są nagradzani stypendiami naukowymi:

dr Marta Cobel -Tokarska

- 2019 - Erasmus +, mobilność nauczycieli akademickich, Jassy, Rumunia

dr Mateusz Grodecki

- Zagraniczny staż badawczy: 02.2017 – Uniwersytet Karola w Pradze, Instytut Socjologii.

dr Tatiana Kanasz

- 23.02–28.02.2015 r.: Erasmus + Individual teaching programme for teaching staff mobility Uniwersytet Masaryka w Brnie (Czechy)

dr Ilona Matysiak

- Stypendium Fulbrighta (*Fulbright Senior Award – Research Grant*), finansowane przez Departament Stanu USA oraz Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (01.11.2017 – 30.07.2018)

Tytuł projektu: *Active aging experiences of elder in-migrants in different local settings in non-metropolitan areas*

- Iowa State University (ISU), Ames, Stany Zjednoczone (16.04 – 25.04.2018)
- Krótki staż badawczy (*Short Term Scientific Mission*), finansowany ze środków COST Action IS 1409 “*Gender and health impact of policies extending working life in western countries*” (Europejski Program Współpracy w Dziedzinie Badań Naukowo-Technicznych) (25.01.2017-22.02.2017)

Tytuł projektu: *Innovative ways of facilitating economic and social activity of elderly women and men in rural areas in the Netherlands.*

- Krótki staż badawczy (*Short Term Scientific Mission*), finansowany ze środków COST Action IS 1311 “*Intergenerational Family Solidarity across Europe - INTERFASOL*” (Europejski Program Współpracy w Dziedzinie Badań Naukowo-Technicznych) (02.02.2015-02.03.2015)

Tytuł projektu: *The role of social innovations in strengthening of intergenerational solidarity in the rural areas in Spain*

- Centro de Innovación Social, la Universidad de San Andrés, Buenos Aires, Argentyna (13.07.2016 – 13.09.2016) Staż w ramach międzynarodowego projektu badawczego *FAB-MOVE: For a Better Tomorrow: Social Enterprises on the Move*, finansowanego ze środków Marie Skłodowska-Curie Research and Innovation Staff Exchange (RISE).

dr Piotr Toczyski

- Stypendium “*ERA Fellowships - Science Management*”, czyli stypendium Europejskiej Przestrzeni Badawczej (European Research Area) przyznane przez niemieckie Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań (*Bundesministerium für Bildung und Forschung, BMBF*) na realizację projektu “*ENDORSE. Aufbau eines nachhaltigen NETzwerks für MaNagement und FORSchung zu Onlinehilfen bei DEpression*” w jednostce European Alliance Against Depression e.V., Leipzig, w latach 2019-2020.
- 2019 - wyróżnienie w konkursie Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na międzynarodową promocję polskiego obszaru szkolnictwa wyższego i nauki.

- 2018 - stypendium i grant konferencyjny "*Exceptional Abstract Submission*" przyznane przez francuski Uniwersytet Paris Diderot (Paris 7) na wyjazd do Paryża z wystąpieniem "*Towards the metaphor of garden. Debates on hate speech from Eastern Europe*" w ramach "*2nd International Workshop on Hate Speech in Asia and Europe: A Comparative Approach*", organizowanym przez Center for Korean Studies w Paryżu wraz z Asia Center Seoul National University w Korei i Center for Korean Studies Ritsumeikan University w Japonii.
- 2015 - stypendium w unijnym programie COST EU (Cooperation in Science and Technology in Europe) na zrealizowanie "*Short Term Scientific Mission: New Media Medievalisms in Europe*" jako Visiting Scholar z wystąpieniem "In Search of Transcultural Memory in Europe" w ramach WISERD Research Seminar Series w School of Social Sciences w brytyjskim Bangor University, poprzedzone udziałem w seminarium "*Formulas for Betrayal: Traitors, Deserters and Collaborators in European Politics of Memory*" w Center for European Studies na Uniwersytecie Lund w Szwecji. W rozwinięciu projektu realizowanego ze stypendium COST dr Piotr Toczyski uczestniczył również w prestiżowym kongresie *The Association for The Study of Nationalities (ASN) 2016 Annual World Convention* w Columbia University w NYC (New York, USA) z referatem naukowym w panelu wokół projektu "*Formulas for Betrayal*".
- 2015 - udział w "*TransFormation.doc Soft Skills Program*" (moduły: New Venture Creation, Leadership Skills for Entrepreneurs, Innovation and Growth) w Ivey Business School Western University w Ontario w Kanadzie. Dzięki nawiązanym w Kanadzie kontaktom dr Toczyski wziął także w tym samym roku udział w module "*Business Innovation*" (for audit, prowadzenie: prof. G. LaBlanc) i wizycie studyjnej w kalifornijskich firmach: Altera, San Jose; Applied Materials, Santa Clara; Google, Mountain View; Intuitive Surgical, Sunnyvale oraz dyskusjach programowych Top500 Innovators na Uniwersytecie Kalifornijskim w Berkeley (Haas Business School) w USA. Udział w programie MNISW i jego rozwinięciu poprzedzony był zakwalifikowaniem w tym samym roku dr. Toczyskiego do "Programu Skills" Fundacji na rzecz Nauki Polskiej i udziałem w dwudniowym szkoleniu wyjazdowym "Zarządzanie innowacyjnym przedsiębiorstwem". Jako pokłosie wspomnianych wizyt, w kolejnych latach akademickich dr Toczyski poprowadził dla studentów socjologii i studentów europejskiego programu Erasmus w APS zajęcia w języku angielskim pn. "*Digital Sociology: Technological Innovation and Entrepreneurship*" (2015-2016: 30h; 2016-2017: 30h).

dr Iwona Zielińska

- 2019/2020 - Stypendium Rektora APS za działalność naukową
- 2016/2017 - Stypendium Dziekana Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych za działalność naukową

dr hab. Joanna Zalewska

- 2014/2015 oraz 2019/2020 stypendium naukowe Rektora APS.

Awanse naukowe

Działania naukowe prowadzone w Instytucie przekładają się na awans jego pracowników. W okresie ostatnich 5 lat dwoje socjologów uzyskało stopień doktora habilitowanego (dr hab. Barbara Pasamonik i dr hab. Joanna Zalewska). Dwie pracownice Instytutu w chwili obecnej mają otwarte przewody doktorskie (mgr Anna Pokrzywa i mgr Magda Prokopczuk). Jedna osoba jest w trakcie przeprowadzania przewodu habilitacyjnego (dr Ilona Matysiak).

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Baza dydaktyczna

Akademia Pedagogiki Specjalnej usytuowana jest w czterech obiektach. Aktualnie wykorzystywana baza dydaktyczna obejmuje kompleks trzech obiektów APS w Warszawie przy ul. Szczęśliwickiej 40. Zlokalizowanych jest tu: 6 instytutów i 1 samodzielna katedra, którym podlega 11 katedr i 14 zakładów wchodzących w skład instytutów, 20 pracowników, międzywydziałowe Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, Biblioteka Główna oraz jednostki organizacyjne administracji. Wszystkie jednostki naukowo-dydaktyczne mają w kompleksie do dyspozycji 78 sal wykładowych (w tym 1 dużą aulę na 400 miejsc i 2 aule mniejsze, każda na 200 miejsc, wyposażone w wysokiej jakości sprzęt audiowizualny), 31 średnich sal wykładowych, 30 sal ćwiczeniowych, 1 salę gimnastyczną, 3 sale mniejsze dla sekcji gimnastycznych; łączna powierzchnia wykorzystywana na cele dydaktyczne w obiektach A, B i C wynosi 4 558,2 m². Sale dydaktyczne wyposażone są w rzutniki, telewizory i odtwarzacze DVD. Do wypożyczenia przez prowadzących zajęcia są laptopy.

Akademia dysponuje również obiektem usytuowanym w Warszawie przy ul. Spiskiej 16, który wykorzystywany był do czerwca 2006 r. jako dom studenta. Senat APS podjął uchwałę o zmianie przeznaczenia obiektu i po wykonaniu prac adaptacyjno-remontowych w październiku roku 2007 przeniesiono tam Instytut Edukacji Artystycznej WNP, który do swej wyłącznej dyspozycji otrzymał pomieszczenia (sale wykładowe, ćwiczeniowe, pracownie, pomieszczenia do pracy naukowej i organizacyjnej) o łącznej powierzchni 940 m². Uwolniona przestrzeń w obiektach „A-C” (ok. 300 m²) została w całości przeznaczona dla Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych (działał do 30 września 2019 roku)

Każdy z działających w Uczelni instytutów posiada własną bazę, na którą składają się pomieszczenia dla pracowników, sale seminaryjne oraz pracownie dydaktyczne i badawcze. Ze względu na centralne planowanie zajęć dydaktycznych wszystkie sale wykładowe współużytkowane są przez wszystkie instytuty.

Instytuty posiadają wydzielone gabinety kierownictwa oraz sekretariaty. Wszystkie instytuty oraz wchodzące w ich skład jednostki wyposażone są w niezbędny sprzęt biurowy i naukowo-badawczy oraz podręczne księgozbiory. Instytuty i wchodzące w ich skład jednostki dysponują łącznie około 200 komputerami, kserokopiarkami oraz nowoczesnym sprzętem audiowizualnym (panele projekcyjne, skanery, czytniki, tablice interaktywne, rzutniki pisma itp.). Wszystkie jednostki naukowo-dydaktyczne oraz administracyjne podłączone są do Internetu, istnieje także wewnętrzna sieć intranetowa. Uczelnia dysponuje programem SPSS.

Studenci Akademii mają dostęp na jej terenie do bezprzewodowego Internetu oraz kiosków internetowych. W budynku B znajduje się Informatorium dostępne dla studentów i pracowników Akademii.

Akademia jest przystosowana do wymagań studentów niepełnosprawnych. Wszystkie budynki posiadają odpowiednie windy i pochylnie, pomieszczenia posiadają oznakowanie dla osób niewidomych. Studenci niesłyszący mogą skorzystać z asystenta języka migowego.

W 2020 roku uczelnia otrzymała grant z NCBiR na projekt: W nowe 100-lecie APS nowe do100sowania. Okres realizacji projektu: od: 2020-01-01 do: 2023-10-31 (Numer: POWER.03.05.00-00-A026/19). Projekt skierowany jest na stworzenie rozwiązań systemowych skutkujących otwarciem APS na zaspokajane specyficznych potrzeb edukacyjnych studentów z różnymi niepełnosprawnościami. Działania projektowe będą ulokowane w dwu warstwach: warstwie kształtowania świadomości środowiska akademickiego APS dotyczącej możliwości kształcenia jednostek z niepełnosprawnością na poziomie wyższym pod warunkiem stworzenia im odpowiednich

możliwości oraz warstwie rozwiązań i zabezpieczeń technicznych polegających na odpowiednim oprzyrządowaniu procesu studiowania i uczynienia go w pełni dostępnym dla studentów z niepełnosprawnościami. W tej drugiej warstwie mieszczą się także działania związane z likwidowaniem barier architektonicznych. Cechą znaną projektu jest to, że dominują w nim tak w pierwszej, jak i w drugiej warstwie działania oparte na wykorzystaniu nowoczesnych środków informatycznych. Zarówno problematyka przewidywanych szkoleń, jak też zakupy sprzętu i wyposażenia koncentrują się na rozwiązaniach wymagających sprzętu opartego na technologii cyfrowej. Tym samym działania projektowe posiadają wyraźny charakter prospektywny dzięki czemu wolno oczekiwać, że doprowadzą one do rozwiązań nowoczesnych, a udział w realizacji projektu osób i podmiotów posiadających wysokie kompetencje oraz bogate doświadczenie w zaspokajaniu potrzeb osób z niepełnosprawnością uprawdopodobnia tezę, że będą to rozwiązania wzorcowe. Tezę tę wzmacnia kompleksowy zakres projektu obejmujący szkolenia, przekształcenia organizacyjne, regulacje prawne, zakupy sprzętu i wyposażenia, wytworzenie materiałów dydaktycznych, wsparcie doradcze i edukacyjne, a także w niewielkim zakresie prace adaptacyjno-remontowe. W 2023 r. planowane jest otwarcie budynku D, w którym mają się znajdować sale dydaktyczne, aule pomieszczenia dla pracowników naukowych/dydaktycznych i administracji. Zwiększy to komfort pracy i uczenia się.

Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

Biblioteka Główna APS czynna jest 6 dni w tygodniu oraz dodatkowo w wybrane niedziele. W jej skład wchodzi Wypożyczalnia, Czytelnia i Informatorium. Biblioteka zlokalizowana jest na 3 piętrze budynku „B”, przy ulicy Szczęśliwickiej 40.

W Bibliotece funkcjonuje elektroniczny system biblioteczny Patron. Czytelnicy mają dostęp do katalogu OPAC - on-line, z możliwością wyszukiwania, zamawiania, rezerwacji i prolongaty materiałów bibliotecznych. Biblioteka posiada także trezor biblioteczny, tzw. Wrzutnię, usytuowaną w najbardziej uczęszczanym miejscu uczelni. Wrzutnia umożliwia zwracanie materiałów bibliotecznych poza godzinami pracy biblioteki oraz ułatwia zwrot książek osobom niepełnosprawnym.

Zasoby biblioteki to:

- książki w wersji papierowej - ok. 146 tysięcy woluminów ze szczególnym uwzględnieniem publikacji zalecanych w sylabusach;
- prace dyplomowe – ok. 40 tys. prac licencjackich i magisterskich w wersji papierowej;
- prace dyplomowe w wersji elektronicznej dostępne na 2 stanowiskach komputerowych w Czytelni w ramach Archiwum Prac Dyplomowych (system APD);
- czasopisma drukowane – blisko 100 tytułów czasopism polskich w bieżącej prenumeracie oraz 10 tytułów pozyskiwanych z innych źródeł;
- dostęp do baz w ramach krajowej licencji akademickiej finansowanej przez MNiSW;
- dostęp do bazy IBUK Libra PWN (pełno-tekstowe książki elektroniczne z możliwością korzystania z dowolnego miejsca na dowolnym urządzeniu - obecnie 1800 pozycji);
- dostęp do bazy IBUK Libra Light PWN (wirtualna czytelnia książek elektronicznych przeznaczona dla osób, którym niepełnosprawność nie pozwala czytać zwykłego druku (niewidomym, niedowidzącym i niepełnosprawnym ruchowo). Zawiera publikacje w formatach EPUB i MP3). Obecnie w ofercie dostępnych jest 1250 tytułów;
- w ramach licencji krajowej zakupiony jest dostęp do baz EBSCO: PsycINFO, PsycEXTRA, PsycTESTS, Education Source.

Biblioteka tworzy również własne bazy danych, np. bazę bibliograficzną zawartości czasopism i Bazę Wiedzy APS, tj. bazę bibliograficzną publikacji pracowników. W ramach swoich usług biblioteka oferuje:

- dostęp do najnowszej literatury naukowej;
- pomoc przy wyszukiwaniu, zamawianiu książek;

- szkolenia biblioteczne dla użytkowników;
- pomoc przy korzystaniu z baz danych, szkolenia z korzystania z baz danych;
- udzielanie informacji o innych bibliotekach;
- tworzenie zestawień tematycznych;
- stanowiska komputerowe w Czytelni i Informatorium;
- bezpłatny skaner w Czytelni;
- możliwość korzystania w Czytelni i Informatorium z programu SPSS;
- uczestnictwo w aktywnościach związanych z upowszechnianiem otwartego dostępu do zasobów edukacyjnych i naukowych, promocji czytelnictwa, wystawach i innych wydarzeniach edukacyjnych;
- w ramach Systemu Wypożyczeń Warszawskich (BiblioWawa) dostęp do zasobów innych bibliotek wyższych uczelni należących do SWW.

Pracownicy oraz studenci APS mają możliwość zgłaszania książek do zakupów, a informacja o nowościach w Bibliotece wysyłana jest co miesiąc do całej społeczności uczelni.

W Bibliotece funkcjonuje wypożyczalnia międzybiblioteczna (tradycyjna). W Czytelni dostępny jest terminal z bazą ACADEMICA Biblioteki Narodowej – cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej.

Biblioteka jest członkiem centralnego katalogu NUKAT prowadzonego przez Bibliotekę Uniwersytetu Warszawskiego, zawierającego informacje o zasobach bibliotek naukowych i akademickich.

W Bibliotece działa Rada Biblioteczna składająca się z przedstawicieli nauczycieli akademickich, doktorantów oraz studentów. Działania Biblioteki monitorowane są poprzez system sprawozdawczości oraz ankiet oceniających jej pracę.

Rozwój i doskonalenie infrastruktury

W ramach rozwoju i doskonalenia infrastruktury podejmowane są następujące działania:

- monitorowanie na bieżąco przez pracowników działu informatyczno-medialnego funkcjonowania sprzętu informatycznego w salach wykładowych i pomieszczeniach naukowo-biurowych;
- coroczny przegląd sprzętu biurowego i robiony plan zakupu i wymiany sprzętu. W planie tym uwzględniane są potrzeby interesariuszy wewnętrznych takich jak: pracownicy administracyjni, pracownicy naukowcy, studenci (przedstawiciele samorządu studenckiego);
- współpraca z firmami zewnętrznymi w zakresie konserwacji sprzętu informatycznego;
- podnoszenie jakości usług biblioteki na podstawie analizy ocen pochodzących z ankiet oceniających działalność biblioteki wypełnianych przez pracowników i studentów (w bieżącym roku na podstawie opinii interesariuszy zmieniono system egzekwowania zwrotu książek i zamieniono sankcję za brak zwrotu książek w terminie w postaci blokady konta na sankcję pieniężną; zmiana ta spotkała się z przychylną oceną studentów i pracowników);
- cykliczne badania infrastruktury przez komisję do spraw jakości kształcenia; szczegółową ocenę infrastruktury uczelni przedstawiono w tematycznym raporcie Komisji ds. Jakości Kształcenia opracowanym w roku akademickim 2014/15, pt. *Jakość infrastruktury materialnej i organizacyjnej procesu kształcenia*. Badanie opinii na temat infrastruktury przeprowadzone zostało w grupie 1175 studentów i 47 nauczycieli akademickich.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Instytut Filozofii i Socjologii przywiązuje duże znaczenie do współpracy ze środowiskiem społecznym. Współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego ma znaczący wpływ na proces dydaktyczny bowiem umożliwia realizację efektów kierunkowych i specjalnościowych, w tym budowanie kompetencji zawodowych zgodnych z rzeczywistymi potrzebami rynku pracy.

Współpraca z podmiotami zewnętrznymi obejmuje kilka obszarów:

- realizację praktyk asystenckich (hospitacji) oraz praktyk specjalistycznych (projekt badawczy i staż) we współpracy z instytucjami z otoczenia społecznego,
- udział studentów w warsztatach organizowanych w ramach współpracy IFiS z zewnętrznymi podmiotami,
- pracę studentów w zespołach interdyscyplinarnych mających na celu wypracowanie konkretnych rozwiązań dla interesariuszy,
- realizację przez pracowników Instytutu badań socjologicznych i praca ekspercka na rzecz interesariuszy z otoczenia społecznego.

Lista podmiotów, w których studenci I roku socjologii pierwszego stopnia odbywali praktyki w ostatnich 6 latach i z którymi zostały zawarte stosowne porozumienia przedstawiona została części raportu dotyczącym Kryterium 1 i 2.

Ciekawą inicjatywą podejmowaną w współpracy z otoczeniem zewnętrznym jest udział w projekcie ASK WARSZAW (Warszawski Akademicki Semestr Kreatywny). W projekcie bierze udział 6 uczelni warszawskich: Akademia Pedagogiki Specjalnej, Wojskowa Akademia Techniczna, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Politechnika Warszawska, Akademia Leona Koźmińskiego i Uniwersytet Warszawski. Celem projektu jest rozwiązywanie problemów zlecone przez Urząd Miasta St. Warszawy i spółki miejskie.

Na uwagę zasługuje również współpraca z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Corocznie od 2017 roku na podstawie partnerskiego porozumienia o współpracy zawierane przez Akademię Pedagogiki Specjalnej – Instytut Filozofii i Socjologii z Polskim Towarzystwem Socjologicznym, Instytutem Studiów Politycznych PAN (wydawcą kwartalnika „Kultura i Społeczeństwo”) oraz Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej organizowany jest Konkurs o nagrodę im. profesor Elżbiety Tarkowskiej (do tej pory odbyły się III edycje).

Konkurs jest formą uczczenia wieloletniej dyrektorki naszego Instytutu, która miała nieocenione zasługi dla ukształtowania jego obecnej formy i zasad funkcjonowania. Celem Konkursu jest pogłębianie wiedzy o naturze ubóstwa oraz inspirowanie i promowanie nowych form i metod przewyższania ubóstwa w Polsce przez promowanie wybitnych osiągnięć prof. Tarkowskiej i popularyzację jej szczególnego rodzaju spojrzenia na sytuację osób dotkniętych ubóstwem. Nagroda jest przyznawana w dwóch kategoriach: wyróżniająca się recenzowana autorska (współautorska) praca naukowa z zakresu nauk społecznych o problemach ubóstwa i wynikającego z niego wykluczenia społecznego oraz wyróżniająca się autorski (współautorski) materiał prasowy/medialny. W kapitule konkursu zasiadają pracownicy IFiS (dr hab. Barbara Pasamonik, prof. APS i dr hab. Kazimierz Frieske, prof. APS). W 2018 roku Instytut Filozofii i Socjologii był też odpowiedzialny za organizację części naukowej uroczystości wręczenia nagród, która odbywa się 17 października, w Międzynarodowym Dniu Walki z Ubóstwem w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W uroczystości wręczenia nagród w Konkursie i części popularno-naukowej biorą udział studenci socjologii różnych lat.

Warto również wspomnieć o badaniach pracowników w programie Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków Rany Pamięci. Z inicjatywy Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków Urzędu m.st. Warszawy grupa pracowników Instytutu Filozofii i Socjologii podjęła współpracę w ramach realizowanego przez miasto programu Rany Pamięci. Program został przygotowany w związku z

przypadającą na 2019 rok 80 rocznicą wybuchu II wojny światowej i był poświęcony materialnym śladom działań zbrojnych na terenie Warszawy, zachowanych do dnia dzisiejszego w różnych częściach miasta – postrzelinom na elewacjach budynków i murach, dziurom po kulach, uszkodzeniom elewacji, murów, krat i ogrodzeń oraz napisom. BSKZ wspólnie z mieszkańcami Warszawy opracowali mapę śladów działań zbrojnych prowadzonych na terenie Warszawy. Ten etap projektu został podsumowany przez BSKZ podczas drugiej Warszawskiej Konferencji Konserwatorskiej pt. „Rany pamięci. Ślady zniszczeń z okresu II wojny światowej w topografii miasta” (26-27 września 2019 r.). Kolejnym etapem projektu są możliwości renowacji, konserwacji i ewentualnego wyeksponowania śladów działań zbrojnych w przestrzeni Warszawy.

Zaangażowanie grupy pracowników IFiS APS w projekt Rany Pamięci wychodzi naprzeciw potrzebom poznania przez Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków jakie znaczenia mieszkańcy Warszawy przypisują śladom działań zbrojnych na terenie miasta, czy chcą je upamiętniać czy nie, a jeśli tak, to jakie formy miałyby te upamiętnianie przyjmować. Współpraca z BSKZ Urzędu m.st. Warszawy jest formalizowana poprzez zawarcie porozumienia pomiędzy stronami w zakresie badania zabytków. W ramach współpracy grupa pracowników Instytutu Filozofii i Socjologii zrealizuje badania mieszkańców konkretnych obiektów metodami obserwacji, wywiadów indywidualnych i grupowych. Wyniki tych badań zostaną wykorzystane przy planowaniu i realizacji ekspozycji śladów działań zbrojnych i upowszechnione podczas seminariów i publikacji końcowej.

Nawiązana została również współpraca z Domem Spotkań z Historią w zakresie wystawiennictwa. W 2015 roku, dr Zuzanna Bogumił w ramach projektu „Z kolekcji zdjęć Feliksa Łukowskiego – rekonstrukcja życia wsi w latach 40. XX wieku na Zamojszczyźnie” (finansowanego ze środków APS) koordynowała wystawę historyczną w Domu Spotkań z Historią. W projekcie brała udział Ewa Mazur z Domu Spotkań z Historią oraz historyk sztuki, Beata Mielcarz. Celem projektu było ustalenie czy przyglądając się fotografiom Feliksa Łukowskiego z okresu wojny, możemy zrekonstruować i zrozumieć realia życia wsi zamojskiej okresu okupacji niemieckiej. Rezultatem projektu była wystawa „Zapamiętane niezapisane o wojnie na fotografiach Feliksa Łukowskiego”, którą można było oglądać w Domu Spotkań z Historią między majem i sierpniem 2016 roku. Wystawa następnie była prezentowana w różnych muzeach regionalnych, w tym w Muzeum Zamojskich w Zamościu, gdzie jest przechowywana kolekcja zdjęć Feliksa Łukowskiego. Efektem podjętej współpracy był też artykuł naukowy „Chłopska pamięć wojny – na przykładzie fotografii Feliksa Łukowskiego”, który ukazał się w „Kulturze i Społeczeństwie”.

Poza powyższe wymienionymi przykładami współpracy pracownicy IFiS podejmowali się wielu innych działań (eksperckich/badawczych/szkoleniowych/wdrożeniowych) z różnymi aktorami /podmiotami życia społecznego, m.in.:

Biurow Rzecznika Praw Obywatelskich (2017, 2018) - prof. zw. dr hab. Renata Siemieńska-Żochowska, ocena projektów dotyczących badań antydyskryminacyjnych

Biurow Rzecznika Praw Obywatelskich (2019) – mgr Marcin Grudzień, udział w zespole eksperckim zajmującym się gromadzeniem danych zastanych i dostępnych badań w projekcie „Analiza przekazu medialnego oraz dostępnych badań i dokumentów zastanych w odniesieniu do zjawiska przemocy wobec mężczyzn w Polsce”.

Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy (2018-2019) – mgr Magda Prokopczuk, opracowanie metodologicznego modelu ewaluacji procesów konsultacji społecznych.

Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy (2018-2020) – mgr Magda Prokopczuk, realizacja ewaluacji 8 procesów konsultacji społecznych.

Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy (2019) – mgr Magda Prokopczuk, współautorstwo publikacji „Konsultacje społeczne. 24 inspiracje z Warszawy”, którego celem jest dzielenie się z samorządami z całej Polski różnymi praktykami związanymi z planowaniem, realizacją, moderacją i ewaluacją procesów konsultacji społecznych.

Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy we współpracy z Wydziałem Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego (2019) – mgr Anna Pokrzywa, udział w seminarium „Miejskie wspólnoty sąsiedzkie: realia, praktyki, potencjały” wraz z publikacją na temat kontaktów sąsiedzkich *online* i wpływu tegoż na wspólnoty lokalne.

Miasto Przasnysz, GOPS (2020-2022) – dr hab. Kazimierz Frieske, prof. APS, w innowacyjnym społecznie projekcie „Potencjały – nowe formy kapitału społecznego w mieście Przasnysz”. Koordynatorem projektu jest GOPS w Przasnyszu, który przetestuje wdrożenie wypracowanego w Instytucie Pracy i Spraw Socjalnych przez zespół specjalistów (z udziałem prof. Frieske) Modelu przeciwdziałania dziedziczeniu biedy. Projekt współfinansowany ze środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN (2019) – mgr Magda Prokopczuk, przygotowanie filmu etnograficznego do jednego z segmentów uczestnictwa w kulturze na potrzeby spotkań wewnętrznych Muzeum i zewnętrznych z osobami zajmującymi się zawodowo kulturą i marketingiem.

Stowarzyszenie Klon/Jawor (2020) – dr Ilona Matysiak, udział w seminarium eksperckim dotyczącym organizacji społecznych i społeczeństwa obywatelskiego na terenach wiejskich w Polsce.

Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów i miesięcznik „Gazeta Sołecka” (2012-2017) – dr Ilona Matysiak, pisanie tekstów popularyzujących wyniki badań własnych na temat sołtysów i sołtyszek do miesięcznika oraz przygotowywanego przez jego redakcję „Poradnika Radnego i Sołtysa”, udział jako prelegentka w konferencjach podsumowujących konkurs „Sołtys Roku”, organizowanych w Senacie RP przez KSS i „Gazetę” (2013, 2015, 2017).

Stowarzyszenie Sołtysi Mazowska (2016) – dr Ilona Matysiak, przygotowanie prezentacji na organizowaną przez Stowarzyszenie oraz Wójta i Radę Gminy Lesznów konferencję z okazji Dnia Sołtysa.

Fundacja Wspomagania Wsi (2014) – dr Ilona Matysiak, poprowadzenie warsztatu eksperckiego dla kobiet wiejskich podczas 13 Spotkania Organizacji Działających na Obszarach Wiejskich w Marózie.

Stowarzyszenie Koalicja Karat (2015-2016) – dr hab. Danuta Duch-Krzystoszek, prof. APS, w zespole ekspercko-konsultacyjnym w projekcie „Dyskryminacja krzyżowa. Płeć a szkolnictwo zawodowe”. Projekt realizowany przez Koalicję Karat w ramach programu „Obywatele dla demokracji”, finansowany z funduszy EOG.

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym (2013-2015) – dr hab. Danuta Duch-Krzystoszek, prof. APS, ekspertka w projekcie „Przemoc wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną. Badanie pilotażowe”. Projekt sfinansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, kierownik projektu: dr Monika Zimna-Parjaszewska.

Fundacja Katarzyny Kozyry (2015) - prof. zw. dr hab. Renata Siemieńska-Żochowska, recenzja raportu z badania na temat obecności kobiet w środowisku państwowych wyższych uczelni artystycznych w Polsce.

Fundacja Katarzyny Kozyry (2020) - dr hab. Danuta Duch-Krzystoszek, prof. APS, w projekcie ARCHITEKTONICZKI. To projekt rozpoczęty od cyklu seminariów, który ma na celu pokazanie jak wyglądałaby przestrzeń, miasto, świat, gdyby kobiety miały większy udział w jej tworzeniu.

Rada Programowa Kongresu Kobiet (od 2009) – prof. zw. dr hab. Renata Siemieńska-Żochowska. Rada Programowa jest statutowym organem Stowarzyszenia Kongres Kobiet pełniącym funkcję doradczą. Aktywnie włącza się w bieżące działania Kongresu i podejmuje decyzje w kluczowych dla ruchu kwestiach.

Program Kariera i Rynek Pracy (2017-2019) – mgr Magda Prokopczuk, ekspertka podczas corocznych warsztatów dla stypendystów Fundacji Edukacyjnej Przedsiębiorczości, realizowanych przez firmę The New Answer, w ramach których popularyzowała socjologię jako dyscyplinę naukową.

Komitet Dialogu Społecznego Krajowej Izby Gospodarczej (2018-2019) – dr Piotr Toczyski, „Mądre zarządzanie. Przyszłość organizacji i organizacje przyszłości”. [Dialog, współpraca i przywództwo we

współczesnych modelach kompetencji przyszłości]. Kierownictwo merytoryczne i autorstwo raportu w projekcie Orange Polska realizowanym w partnerstwie z Komitetem Dialogu Społecznego Krajowej Izby Gospodarczej, Fundacji Inicjatyw Społeczno- Ekonomicznych i PulsHR.

Komitet Dialogu Społecznego Krajowej Izby Gospodarczej (2018-2019) – dr Piotr Toczyski, „Mądra organizacja” eksperckie konsultacje i facylitowanie procesu badawczego.

Dziedziniec Dialogu, Centrum Myśli Jana Pawła II (2015) – dr Piotr Toczyski, Szacunek w dialogu: warsztat dla licealistów i studentów (z: M. Sopyło), Warszawa.

Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” (2014, 2019) – dr Ilona Matysiak, wygłoszenie wykładów eksperckich dla pracowników i wolontariuszy „Stoczni”, będących źródłem inspiracji dla nowych programów i projektów (pierwszy o softysach i funduszu sofeckim, drugi o koncepcji gospodarstw opiekuńczych).

KANTAR POLSKA Spółka Akcyjna (2019) – dr hab. Danuta Duch-Krzystoszek, prof. APS, konsultacja kwestionariusza, scenariusza badania o przemocy w rodzinie oraz komentarz do jego wyników. Badanie realizowane dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Uniwersytet Warszawski (od 2017) - prof. zw. dr hab. Renata Siemieńska-Żochowska, współpraca przy projektowaniu i ocenie efektów badań nad dyskryminacją i działaniami antydyskryminacyjnymi w uczelni. Badanie ewaluacyjne dla planowania dalszych działań w obszarze przeciwdziałania dyskryminacji.

Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta (od 2017) – dr Ilona Matysiak, stypendystka Fulbrighta w roku akademickim 2017-2018, następnie współpraca z Fundacją (recenzowanie wniosków składanych przez kandydatów i kandydatki w kolejnych konkursach, członkini komisji przeprowadzającej rozmowy z kandydatami i kandydatkami).

Podsumowując powyższe informacje należy podkreślić, że Instytut Filozofii i Socjologii APS i jego pracownicy prowadzą szeroką współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Jej efekty są wykorzystywane przez pracowników Instytutu w pracy dydaktycznej (wykłady, ćwiczenia, warsztaty dla studentów) oraz naukowej (np. publikacjach naukowych i popularno-naukowych). Za szczególnie ważny w kontekście jakości procesu dydaktycznego należy uznać udział studentów w projektach badawczych. Daje im to możliwość nabycia doświadczeń praktycznych związanych z zawodem socjologa.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Umiędzynarodowienie w koncepcji kształcenia

W tworzeniu koncepcji kształcenia na kierunku socjologia (profil ogólnoakademicki) w Akademii Pedagogiki Specjalnej umiędzynarodowienie stanowi jeden z ważnych jego elementów. Współpraca – zarówno sformalizowana, w ramach programów badawczych, jak i nieformalna, wynikająca z rozległych kontaktów pracowników Instytutu z naukowcami z zagranicznych ośrodków, owocuje doskonaleniem koncepcji kształcenia, wzbogacaniem programów kształcenia na poszczególnych specjalnościach i wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań dydaktycznych (np. projekt Mistrzowie dydaktyki). Podstawą włączania studentów kierunku socjologia w dorobek światowej socjologii jest dobra znajomość przez nich języków obcych (szczególnie języka angielskiego, w którym ukazuje się większość prac socjologicznych).

Lektoraty, fakultety obcojęzyczne i wykłady w językach obcych

Na kierunku socjologia przywiązujemy dużą wagę do nauki i praktyki przez studentów języków obcych. Studenci socjologii mają okazję doskonalić swoją znajomość języka obcego na lektoratach (studia I stopnia) i fakultetach (studia I i II stopnia).

Kompetencje językowe studentów socjologii I stopnia są rozwijane w trakcie lektoratów obejmujących na I i II roku 4 semestry nauki po 30 godzin – razem 120 godzin ćwiczeń. Lektoraty pogłębiają znajomości struktur gramatycznych, wzbogacają słownictwo, a przede wszystkim wprowadzają w terminologię obcojęzyczną z zakresu dyscypliny nauk społecznych. Prowadzą do osiągnięcia kompetencji językowych na poziomie B2.

Kwestie liczebności grup lektorskich reguluje Zarządzenie nr 250/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku, zgodnie z którym, grupa liczy co najmniej 14, ale nie więcej niż 20 osób, co sprzyja osiąganiu przez studentów zamierzonych efektów uczenia się.

Pracownicy IFiS posiadają kwalifikacje językowe pozwalające im na prowadzenie zajęć w językach: angielskim, niemieckim, francuskim i rosyjskim. Dzięki temu studenci I i II stopnia socjologii otrzymują bogatą ofertę fakultetów obcojęzycznych. Studenci mogą też konsultować z wykładowcami literaturę obcojęzyczną niezbędną do pisania prac zaliczeniowych czy też dyplomowych. Z przedstawionej oferty fakultetów obcojęzycznych w poszczególnych latach zostały wybrane przez studentów i uruchomione następujące:

w roku 2019 - 2020:

- dr Karolina Ziembowicz: *“Assertiveness Training Not Only Saying „No”* (studia pierwszego stopnia)
- dr Mateusz Kucz i dr Piotr Rosół: *„Future Societies”* (studia drugiego stopnia)
- dr Karolina Ziembowicz: *“Art Techniques in Group Training”* (studia drugiego stopnia)

w roku 2018 - 2019:

- dr Iwona Zielińska, mgr Anna Treger: *„Emotions and Media”* (studia drugiego stopnia)
- dr Iwona Zielińska, mgr Małgorzata Wyszyńska: *„Devils and Angels. Introduction to the Sociology of Norm and Deviance”* (studia drugiego stopnia)

w roku 2017-2018

- dr Adam Buczkowski: *“Welcome to the New Sexuality? Sexuality in Consumer Culture”* (studia pierwszego stopnia)
- dr Adam Buczkowski: *“Forever Young? Forever Fit? Body in Consumer Culture”* (studia pierwszego stopnia)

- dr Joanna Ulatowska: *"Deception and its Detection"* (studia pierwszego stopnia)
- dr Wojciech Kozłowski: *"War, Crime, Totalitarianism – Understanding the Inhuman 20th Century"* (studia pierwszego stopnia)
- dr Magdalena Rowicka: *"Behavioural Addictions"* (studia pierwszego stopnia)

w roku 2016-2017

- dr Adam Buczkowski: *"Forever Young? Forever Fit? Body in Consumer Culture"* (studia pierwszego stopnia)
- dr Magdalena Rowicka: *"Behavioural Addictions"* (studia pierwszego stopnia)
- dr Iwona Zielińska, mgr Anna Treger: *"Emotions and Media"* (studia drugiego stopnia)

Swoje wysokie kompetencje językowe i merytoryczne pracownicy Instytutu Filozofii i Socjologii wykorzystują także w pracy z zagranicznymi studentami. Obecnie na kierunku socjologia mamy dwóch studentów z innych państw. Obaj studenci znają język polski, który jest językiem wykładowym na kierunku socjologia pierwszego i drugiego stopnia, w stopniu pozwalającym im na zrozumienie wszystkich przekazywanych treści. W przypadku jakichkolwiek trudności studenci cudzoziemcy mogą liczyć na pomoc ze strony pracowników APS i indywidualną z nimi pracę.

Zajęcia w językach obcych nasi pracownicy prowadzą nie tylko dla studiujących w APS. Prof. dr hab., Ryszard Radzik, którego obszarem zainteresowań jest Europa Wschodnia i Środkowowschodnia prowadzi cykliczne seminaria dyskusyjne organizowane dla studentów i doktorantów z krajów Europy Wschodniej i Środkowowschodniej (np. z Czech, Gruzji, Armenii, Ukrainy, Białorusi) nad projektami ich prac dyplomowych (magisterskich i doktoranckich) pisanych na ogół w ich krajach pochodzenia. Seminaria te w wymiarze 10h organizowane są przez Studium Europy Wschodniej UW na Wydziale Orientalistyki co roku w marcu. Językiem wykładowym jest rosyjski/angielski w zależności od preferencji uczestników seminarium.

Innym obszarem, w którym studenci mogą praktykować socjologiczny język obcy i doskonalić jego zrozumienie są wykłady prowadzone w APS przez zaproszonych naukowców z zagranicy. Informacje o ogólnie dostępnych wykładach są zamieszczane na stronach APS. Przykładowo, wydarzeniem, które wypełniło słuchaczami sale wykładowe po brzegi, był wykład w APS światowej sławy amerykańskiego psychologa Philipa Zimbardo (2014). Zimbardo, znany z eksperymentu w Stanford University, wygłosił dla kadry akademickiej i studentów wykład pt. *"My journey from creating evil to inspiring heroism"*. Studenci socjologii wysłuchali też między innymi wykładów i mogli wziąć udział w towarzyszącym im dyskusjach przybyłych na zaproszenie prof. Siemieńskiej Żochowskiej badaczek: Helena Desivilya Syna z The Max Stern Yezreel Valley College wygłosiła wykład pt. *"Israeli Women in Business"* (2018), a dr Gila Oren z Collage of Management Academic Studies z Rison LeZion mówiła o *"Heritage as experience brands"* (2018).

Program ERASMUS+ dla studentów

Program wymiany Erasmus + skierowany jest do studentów APS, którzy spełniają wymogi określone w programie. Szczegółowe informacje dotyczące kryteriów, harmonogramu, formularzy, listy uczelni partnerskich i rekrutacji znajdują się na stronie uczelni www.aps.edu.pl w zakładce Studenci. W ostatnich trzech latach spośród studentów socjologii 3 osoby wyjechały na semestr letni 2019/2020 na University of Limerick do Irlandii. Mała liczba studentów socjologii wyjeżdżających w ramach programu Erasmus jest spowodowana brakiem oferty dla studentów tego kierunku (dominują kierunki pedagogiczne, psychologiczne i artystyczne). Uczelniany koordynator zajmujący się programem Erasmus, przy pomocy pracowników naukowych IFiS podejmuje działania zmierzające do znalezienia większej liczby uczelni, do których w ramach wymiany mogliby jeździć studenci kierunku socjologia. *Inter-Institutional agreement* z University of Limerick w Irlandii w programie Erasmus+ zostało podpisane na lata 2019-2021.

Starania w kierunku nawiązania współpracy w zakresie wymiany studenckiej podejmowane są także przez pracowników IFiS. Dr Iwona Zielińska nawiązała ścisłą współpracę z University of Lincoln w Wielkiej Brytanii. W lutym 2019 zorganizowała w APS wizytę dla grupy angielskich studentów z

University of Lincoln wraz z ich wykładowcami. W planie jest także podpisanie umowy Erasmus+ między uczelniami aby umożliwić studentom wyjazdy do University of Lincoln i odwrotnie.

Dr Piotr Toczyski prowadził dla studentów socjologii i studentów europejskiego programu Erasmus w APS zajęcia w języku angielskim pn. Digital Sociology: Technological Innovation and Entrepreneurship (2015-2016: 30h; 2016-2017: 30h).

Projekt Mistrzowie Dydaktyki

Pracownicy IFiS APS czynią starania w kierunku doskonalenia swoich umiejętności dydaktycznych, w tym metody tutoring, z którą zapoznają się na wiodących zagranicznych uczelniach. W latach 2018-2020 w projekcie Mistrzowie Dydaktyki wzięło udział pięcioro pracowników naszego Instytutu:

dr Piotr Toczyski (University College London)
dr Marta Cobel-Tokarska (University of Groningen)
dr Tatiana Kanasz (University of Gandawa)
dr Mateusz Kucz i dr Piotr Rosół (University of Oslo)

Mistrzowie Dydaktyki to projekt pozakonkursowy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego o charakterze wdrożeniowym w ramach Działania 4.3. *Współpraca ponadnarodowa* określony we wniosku o dofinansowanie projektu POWR.04.03.00-00-0074/17. Głównym celem projektu jest wypracowanie i wdrożenie nowych rozwiązań w zakresie szkolenia tutorów oraz kształcenia w formie tutoring w współpracy z wiodącymi uczelniami zagranicznymi (znajdującymi się w pierwszej setce rankingi szanghajskiego). Szkoleniowa część projektu w doskonaleniu umiejętności stosowania metody tutoring wynosi 100 godzin. Po ukończeniu szkolenia, jego uczestnicy są zobowiązani do przeprowadzenia zajęć ze studentami metodą tutoring przez okres jednego semestru akademickiego.

Zagraniczne staże i stypendia pracowników

Ważnym elementem umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku socjologia jest rozwój naukowy pracowników IFiS poprzez wyjazdy do zagranicznych placówek naukowych w ramach staży i stypendiów. Dają im one możliwość rozwoju międzynarodowych karier zawodowych oraz poszerzanie i rozwijanie kompetencji badawczych w europejskich instytucjach akademickich. W tym zakresie pracownicy IFiS mają duże osiągnięcia, w tym: stypendium Fulbrighta (dr Ilona Matysiak) i stypendium Komisji Europejskiej *Marie Skłodowska-Curie European Fellowships* (dr Iwona Zielińska). Poniżej wykaz wyjazdów zagranicznych pracowników w ramach staży i stypendiów:

dr Marta Cobel -Tokarska

- 2019 - Erasmus +, mobilność nauczycieli akademickich, Jassy, Rumunia

dr Mateusz Grodecki

- Zagraniczny staż badawczy: 02.2017 – Uniwersytet Karola w Pradze, Instytut Socjologii.

dr Tatiana Kanasz

- 23.02–28.02.2015 r.: Erasmus + Individual teaching programme for teaching staff mobility Uniwersytet Masaryka w Brnie (Czechy)

dr Ilona Matysiak

- Stypendium Fulbrighta (*Fulbright Senior Award – Research Grant*), finansowane przez Departament Stanu USA oraz Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (01.11.2017 – 30.07.2018)

Tytuł projektu: *“Active aging experiences of elder in-migrants in different local settings in non-metropolitan areas”*.

- Iowa State University (ISU), Ames, Stany Zjednoczone (16.04 – 25.04.2018)
- Krótki staż badawczy (*Short Term Scientific Mission*), finansowany ze środków COST Action IS 1409 *“Gender and health impact of policies extending working life in western countries”* (Europejski Program Współpracy w Dziedzinie Badań Naukowo-Technicznych) (25.01.2017-22.02.2017)

Tytuł projektu: *"Innovative ways of facilitating economic and social activity of elderly women and men in rural areas in the Netherlands"*.

- Krótki staż badawczy (*Short Term Scientific Mission*), finansowany ze środków COST Action IS 1311 *"Intergenerational Family Solidarity across Europe - INTERFASOL"* (Europejski Program Współpracy w Dziedzinie Badań Naukowo-Technicznych) (02.02.2015-02.03.2015)
Tytuł projektu: *The role of social innovations in strengthening of intergenerational solidarity in the rural areas in Spain*
- Centro de Innovación Social, la Universidad de San Andrés, Buenos Aires, Argentyna (13.07.2016 – 13.09.2016) Staż w ramach międzynarodowego projektu badawczego *FAB-MOVE: For a Better Tomorrow: Social Enterprises on the Move*, finansowanego ze środków Marie Skłodowska-Curie Research and Innovation Staff Exchange (RISE).

dr Piotr Toczyski

- Stypendium *"ERA Fellowships - Science Management"*, czyli stypendium Europejskiej Przestrzeni Badawczej (European Research Area) przyznane przez niemieckie Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań (*Bundesministerium für Bildung und Forschung, BMBF*) na realizację projektu *"ENDORSE. Aufbau eines nachhaltigen NETzwerks für MaNagement und FORSchung zu Onlinehilfen bei DEpression"* w jednostce European Alliance Against Depression e.V., Leipzig, w latach 2019-2020.
- 2019 - wyróżnienie w konkursie Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na międzynarodową promocję polskiego obszaru szkolnictwa wyższego i nauki.
- 2018 - stypendium i grant konferencyjny *"Exceptional Abstract Submission"* przyznane przez francuski Uniwersytet Paris Diderot (Paris 7) na wyjazd do Paryża z wystąpieniem *"Towards the metaphor of garden. Debates on hate speech from Eastern Europe"* w ramach *"2nd International Workshop on Hate Speech in Asia and Europe: A Comparative Approach"*, organizowanym przez Center for Korean Studies w Paryżu wraz z Asia Center Seoul National University w Korei i Center for Korean Studies Ritsumeikan University w Japonii.
- 2015 - stypendium w unijnym programie COST EU (Cooperation in Science and Technology in Europe) na zrealizowanie *"Short Term Scientific Mission: New Media Medievalisms in Europe"* jako Visiting Scholar z wystąpieniem *"In Search of Transcultural Memory in Europe"* w ramach WISERD Research Seminar Series w School of Social Sciences w brytyjskim Bangor University, poprzedzone udziałem w seminarium *"Formulas for Betrayal: Traitors, Deserters and Collaborators in European Politics of Memory"* w Center for European Studies na Uniwersytecie Lund w Szwecji. W rozwinięciu projektu realizowanego ze stypendium COST dr Piotr Toczyski uczestniczył również w prestiżowym kongresie *The Association for The Study of Nationalities (ASN) 2016 Annual World Convention* w Columbia University w NYC (New York, USA) z referatem naukowym w panelu wokół projektu *"Formulas for Betrayal"*.
- 2015 - udział w *"TransFormation.doc Soft Skills Program"* (moduły: New Venture Creation, Leadership Skills for Entrepreneurs, Innovation and Growth) w Ivey Business School Western University w Ontario w Kanadzie. Dzięki nawiązanym w Kanadzie kontaktom dr Toczyski wziął także w tym samym roku udział w module *"Business Innovation"* (for audit, prowadzenie: prof. G. LaBlanc) i wizycie studyjnej w kalifornijskich firmach: Altera, San Jose; Applied Materials, Santa Clara; Google, Mountain View; Intuitive Surgical, Sunnyvale oraz dyskusjach programowych Top500 Innovators na Uniwersytecie Kalifornijskim w Berkeley (Haas Business School) w USA. Udział w programie MNiSW i jego rozwinięciu poprzedzony był zakwalifikowaniem w tym samym roku dr. Toczyskiego do "Programu Skills" Fundacji na rzecz Nauki Polskiej i udziałem w dwudniowym szkoleniu wyjazdowym „Zarządzanie innowacyjnym przedsiębiorstwem”. Jako pokłosie wspomnianych wizyt, w kolejnych latach akademickich dr Toczyski poprowadził dla studentów socjologii i studentów europejskiego programu Erasmus w APS zajęcia w języku angielskim pn. *"Digital Sociology: Technological Innovation and Entrepreneurship"* (2015-2016: 30h; 2016-2017: 30h).

dr Iwona Zielińska

- 2018 - nawiązanie współpracy z badaczami z Anglii (i dr Anithą Sundari, która przewodzi zespołowi badającemu przemoc domową w emigranckich diasporach) oraz przyznanie rocznego statusu

Visiting Fellow na okres czerwiec 2019-czerwiec 2020 przez University of Lincoln. Udział w realizacji projektu "Problem przemocy domowej wśród polskich imigrantów w Anglii w opinii brytyjskich praktyków".

- 2019 – uzyskanie stypendium Komisji Europejskiej *Marie Skłodowska-Curie European Fellowships*.

Udział kadry w wielośrodkowych międzynarodowych projektach badawczych

Pracownicy Instytutu biorą też udział w międzynarodowych projektach badawczych pozwalających im na wejście w międzynarodowe sieci naukowe.

W tej chwili realizowany jest projekt: *"Building Capacities to Prevent and Respond to any Form of Violence against the LGBTQI+ Community in Higher Education Institutions of Europe"*. Koordynatorką projektu w Polsce jest prof. dr hab. Renata Siemieńska-Żochowska. Projekt jest finansowany ze środków Komisji Europejskiej w ramach Konkursu Erasmus+. Czas trwania projektu: 2019 – 2021. Projekt ma na celu rozpoznanie sytuacji mniejszości seksualnych na uczelniach w krajach Europy i podejmowanych w działaniach na rzecz zapobiegania praktykom dyskryminacyjnym. W projekcie biorą udział ośrodki akademickie z Hiszpanii, Włoch, Polski i Cypru.

Pracownicy Instytutu podejmują wiele działań w kierunku dalszego umiędzynarodowienia prowadzonych badań. Obecnie złożyli ze swoimi zagranicznymi partnerami dwa kolejne wnioski projektowe.

Inne aktywności w obszarze umiędzynarodowienia socjologii w APS

Socjologowie Instytutu Filozofii i Socjologii APS swój dorobek naukowy upowszechniają na forum międzynarodowym poprzez udział w międzynarodowych konferencjach i publikacje w językach obcych, międzynarodowych pismach i wydawnictwach.

W latach 2015-2019 ukazało się blisko 40 obcojęzycznych tekstów ich autorstwa. Wśród nich należy podkreślić:

- dwie książki wydane w Berghahn Books: Zuzanny Bogumił *„Gulag Memories: The Rediscovery and Commemoration of Russia's Repressive Past”* (2018) i jej współautorską książkę *„The Enemy on Display: The Second World War in Eastern European Museums”* (2015).
- trzy książki wydane w Peter Lang Publishing Group: Zuzanny Bogumił *„Community, Religion and Historical Politics”* (2019), Marty Cobel-Tokarskiej *„Desert Island, Burrow, Grave. Wartime Hiding Places of Jews in Occupied Poland, Studies in Jewish History and Memory”* (2018) oraz pod współredakcją Iwony Zielińskiej *„Sociology of the Invisible Hand”* (2018).

Pracownicy IFiS publikowali też swoje teksty w polskich naukowych anglojęzycznych czasopismach (np. *„Polish Sociological Review”*) i naukowych czasopismach zagranicznych, np. *„Journal of Consumer Culture”, „East European Politics and Societies Social Sciences and Humanities Journal”, „Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities”, „Acta Innovations”*.

Pracownicy IFiS licznie wyjeżdżali też na konferencje w kraju i poza jego granicami. Wygłosili swoje referaty na konferencjach, które odbyły się w ośrodkach akademickich Europy Zachodniej (Londyn, Cambridge, Manchester, Wiedeń, Rotterdam), Europy Wschodniej (Sant Petersburg, Wilno, Odessa, Praga), Północnej (Kopenhaga, Helsinki) i w krajach południa Europy (Zagrzeb, Turyn). Byli także obecni z referatami w ośrodkach akademickich poza Europą. Dr Ilona Matysiak wystąpiła na *Midwest Political Science Association Annual Meeting w Chicago, Annual Meeting of the Southern Rural Sociological Association* czy na *Trans-Atlantic Rural Research Network (TARRN) Meeting w Cornell University*, gdzie mówiła o *„Drivers and Consequences of Spatial Mobility of Older Adults upon Retirement”* do badaczek i badaczy z uczelni amerykańskich (m.in. Cornell University, Penn State) oraz europejskich (m.in. University of Leicester, University of Wageningen).

Działalność naukowa (szczególnie w obszarze publikacyjnym, w tym anglojęzycznym) jest wspierana i monitorowana przez Prorektora APS ds. Nauki, nowo powstałą w APS Radę dyscypliny nauki socjologiczne, Dyrektorów Instytutu Filozofii i Socjologii oraz kierowników katedr i zakładów w IFiS.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Wsparcie studentów – zakres i formy wsparcia

Wsparcie studentów kierunku socjologia odbywa się na kilku poziomach. Jest nakierowane na rozwój naukowy, osobisty oraz rozwijanie kompetencji związanych z uczestnictwem w praktycznych działaniach socjologicznych. Wsparcie dostosowane jest do różnych potrzeb studentów.

Najnowszy Regulamin studiów, stanowiącego załącznik do Uchwały nr 200/2019 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 24 września 2019 roku, obowiązuje od roku akademickiego 2019/2020. Zawarte są informacje dotyczące m.in. organizacji studiów, praw, obowiązków i odpowiedzialności studenta, warunków i trybu zaliczania zajęć, zasad udzielania urlopów i usprawiedliwiania nieobecności, pomocy dla studentów z niepełno sprawnościami, zasad przeprowadzania egzaminów dyplomowych oraz przyznawania nagród i wyróżnień.

Poniżej wymienione są najważniejsze rozwiązania służące wspieraniu studentów w procesie uczenia się.

Wsparcie studentów z niepełnosprawnością

Szczególną opieką w procesie dydaktyki i wspierania rozwoju naukowego objęci zostali studenci z niepełnosprawnością. Zapisy dotyczące osób niepełnosprawnych uwzględnione są w paragrafie 25 obowiązującego w APS Regulaminu studiów w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej (Załącznik do uchwały nr 168/2019 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 16 maja 2019 roku). Studenci niepełnosprawni mają możliwość ubiegania się o indywidualne rozwiązania problemów związanych z ich kształceniem. Wśród różnych udogodnień warto wymienić: a) dostosowanie formy zaliczenia zajęć do potrzeb i możliwości studenta (np. zmiana formy zaliczenia z pisemnej na ustną, z grupowej na indywidualną, z testowej na problemową itp.), b) zgodę na zwiększenie liczby absencji (ze względu na chorobę, leczenie lub logistyczne problemy w docieraniu na zajęcia), c) zgodę na obecność osób trzecich podczas zajęć (np. tłumaczy języka migowego lub asystentów osoby niepełnosprawnej), d) zgodę na używanie specjalistycznych urządzeń technicznych podczas wykładów i ćwiczeń.

Równoległe wykładowcy zostali uwrażliwieni na metodykę pracy dydaktycznej z osobami z niepełnosprawnością. Już 2009 roku zostały przygotowane przez studentów z Samorządu Studenckiego dokumenty ze wskazówkami dla nauczycieli akademickich jak prowadzić zajęcia z osobami z niepełnosprawnością mowy, ze studentami niesłyszącymi i niedosłyszącymi oraz niewidomymi oraz słabo widzącymi. Szczegółowych informacji na temat wspierania osób z niepełnosprawnością udziela Pełnomocnik Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych, dr Wojciech Polak.

Indywidualna Organizacja Studiów (IOS)

Według Regulaminu Studiów, student może ubiegać się o indywidualną organizację studiów. Przyznaje się go studentowi, który nie może realizować zajęć według obowiązującego planu z powodu: realizacji różnic programowych, powtarzania przedmiotów, studiowania drugiego kierunku lub na innej uczelni, powtarzania przedmiotów, ważnych wydarzeń życiowych. Dostaje wówczas pozwolenie na realizację przedmiotów wymaganych programem studiów według indywidualnego planu (najczęściej w różnych grupach)

Indywidualny Program Studiów (IPS)

Studiowanie według IPS polega na rozszerzeniu efektów uczenia się w ramach studiowanego kierunku bądź w wyniku udziału studenta w projektach badawczych. Jest to możliwość skierowana do studentów o wysokiej średniej, chcących w sposób indywidualny, pod opieką samodzielnego pracownika naukowego realizować program studiów.

Erasmus +

Program wymiany Erasmus + skierowany jest do studentów APS, którzy spełniają wymogi określone w programie. Szczegółowe informacje dotyczące kryteriów, harmonogramu, formularzy, listy uczelni partnerskich i rekrutacji znajdują się na stronie uczelni www.aps.edu.pl w zakładce Studenci. W ostatnich trzech latach wśród studentów socjologii 3 osoby wyjechały na semestr letni 2019/2020 do Irlandii. Mała liczba studentów socjologii wyjeżdżających w ramach programu Erasmus jest spowodowana brakiem oferty dla studentów tego kierunku (dominują kierunki pedagogiczne, psychologiczne i artystyczne). Uczelniany koordynator zajmujący się programem Erasmus, przy pomocy pracowników naukowych IFiS podejmuje działania zmierzające do znalezienia większej liczby uczelni, do której na wymianę mogliby jeździć studenci kierunku socjologia.

Stypendium rektora

Studenci o wybitnych osiągnięciach naukowych, sportowych czy artystycznych oraz mający wysoką średnią ocen, mogą ubiegać się o stypendium rektora. Zasady przyznawania stypendium, regulamin i zarządzenia znajdują się na stronie uczelni www.aps.edu.pl w zakładce Studenci. Stypendium rektora przyznawane jest także studentom o niskim dochodzie w postaci pomocy materialnej i zapomóg.

Stypendium ministra

Wybitni studenci mogą ubiegać się co roku o **stypendium** Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za znaczące osiągnięcia. Informacje na ten temat znajdują się również na stronie uczelni www.aps.edu.pl w zakładce Studenci.

Poradnia psychologiczna

W kontekście wszechstronnego wsparcia udzielanego studentom warto wspomnieć również o działającej w APS Akademickiej Poradni Psychologicznej. Porad dla studentów udzielają w niej przede wszystkim psychoterapeuci będący pracownikami Instytutu Psychologii. Poradnia jest dostępna również dla studentów innych kierunków studiów w APS (kieruje nią dr Lidia Zabłocka-Żytka z Katedry Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego). Porady udzielane są pięć razy w tygodniu.

Poradnia prawna

Studenci APS, którzy ze względu na swoją sytuację materialną nie są w stanie skorzystać z odpłatnej pomocy prawnej adwokata lub radcy prawnego, mogą skorzystać z pomocy 3 prawniczek, pracownic naukowo – dydaktycznych Pracowni Prawa i Kryminologii w Instytucie Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej. Konsultacje odbywają się 6 razy w miesiącu.

Wsparcie działalności naukowej studentów

Wsparcie rozwoju naukowego studentów odbywa się poprzez umożliwianie im brania czynnego udziału w projektach naukowych realizowanych przez pracowników Instytutu oraz poprzez zaangażowanie w prace studenckiego koła naukowego.

Studenci mają możliwość zdobywania kompetencji badawczych i udziału w badaniach w ramach zajęć realizowanych metodą projektową. „Projekt badawczy” to zajęcia prowadzone na II (30h wykładu i 30 h ćwiczeń) i III roku (30h ćwiczeń) studiów I stopnia. W ramach zajęć studenci zapoznają się z dotychczasowymi badaniami w zakresie realizowanego tematu, biorą udział w opracowaniu koncepcji badania, przygotowują narzędzia badawcze i materiały pomocnicze, realizują badanie w terenie, porządkują i weryfikują zebrany materiał badawczy, analizują zebrany materiał badawczy, opracowują pisemny raport z badania i przygotowują prezentację z projektu na konferencji sprawozdawczej.

Przykładowo, w latach 2013 – 2014 studenci brali udział w projekcie badawczym na temat przemian życia codziennego pt. „Od obyczaju do mody” pod kierunkiem dr Joanny Zalewskiej z Katedry Socjologii Kultury. Dwanaście studentek, biorących udział w tym projekcie, kontynuowało i pogłębiło swoją pracę badawczą w ramach seminarium licencjackiego. Łącznie przeprowadzono 287 retrospektywnych wywiadów pogłębionych z mieszkańcami Warszawy i okolic. Schemat badań

polegał na prowadzeniu wywiadów z przedstawicielami trzech pokoleń w obrębie badanych rodzin, aby uchwycić ciągłość i zmianę na poziomie rodziny. Pokłosiem tej pracy jest publikacja książkowa „Od obyczaju do mody. Przemiany życia codziennego” (Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2014), pod redakcją Joanny Zalewskiej i Marty Cobel-Tokarskiej.

Kolejne „Projekty badawcze” realizowane w latach 2014-2019 dla studentów II i III roku studiów I stopnia prowadził zespół prof. Renaty Siemieńskiej-Żochowskiej (obecnie: Katedra Socjologii Zmiany Społecznej). Ogniskowały się one na następujących tematach: Rola kobiet i mężczyzn w budowaniu spójności społecznej w Pułtusku i Siedlcach (2014-2015), Instytucje a obywatele w społeczności lokalnej na przykładzie Płocka, Wołomina i Pułtuska (2015-2016), Reforma edukacyjna z perspektywy społeczności lokalnych: społeczności wiejskich, miejskich oraz powiatu (2018-2019). Na zakończenie każdej z edycji projektu badawczego była organizowana w APS konferencja naukowa z udziałem reprezentantów badanych społeczności lokalnych oraz władz uczelni, na której studenci prezentowali wyniki swoich badań. Wyniki min. tych badań zostały wykorzystane w publikacji dr Roberta Pawlaka: „Przemiany edukacyjne w małym mieście” (Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2016). Konferencje z udziałem studentów:

Kolejnym przykładem angażowania studentów w projekty badawcze jest publikacja książkowa pod red. Marty Cobel-Tokarskiej, Anny Pokrzywy i Magdy Prokopczuk, *Miasto na dyplomach. Szkoła profesor Elżbiety Tarkowskiej* (Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2017) Książka jest pokłosiem projektu badawczego realizowanego w 2015 roku przez prof. Elżbietę Tarkowską (ówczesną dyrektorkę IFiS APS i Kierowniczkę Katedry Socjologii Kultury) pt. „Społeczny i kulturowy wymiar nowych inicjatyw miejskich na przykładzie dzielnicy Ochota”. Jednym z celów projektu była integracja środowiska akademickiego z mieszkańcami i działaczami dzielnicy. W publikacji znalazły się teksty studentów prof. Elżbiety Tarkowskiej, którzy poświęcili swoje prace dyplomowe tematyce miejskiej (np. „Warszawska plaża Poniatówka dawniej i dziś”, „Stadion Narodowy jako epicentrum kultury”, „Lemingi” z miasteczka Wilanów”, „Galeria handlowa jako instytucja kultury”). Książka była prezentowana z udziałem studentów oraz jej recenzentów w Oddziale Warszawskim PTS oraz na „Spotkaniu z książką” w APS. Pełny raport z projektu „Społeczny i kulturowy wymiar nowych inicjatyw miejskich na przykładzie dzielnicy Ochota” oraz książka zainspirowana „ochockim” projektem zostały przekazane pani burmistrz Ochoty w ramach współpracy ze środowiskiem lokalnym.

Od semestru letniego 2019/2020 wybrani studenci socjologii (6 osób) zaangażowani są w międzyuczelnianym projekcie ASK WARSAW (Warszawski Akademicki Semestr Kreatywny). Jest to projekt, w którym bierze udział 6 uczelni warszawskich: Akademia Pedagogiki Specjalnej, Wojskowa Akademia Techniczna, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Politechnika Warszawska, Akademia Leona Koźmińskiego i Uniwersytet Warszawski. Celem projektu jest kształtowanie wśród studentów umiejętności pracy zespołowej, kształtowanie umiejętności komunikacji i współpracy między studentami z różnych dziedzin nauki oraz zapoznanie studentów z nowymi technikami pracy i rozwiązywania problemów (Problem Based Learning według modelu AAU oraz PDF, Design Thinking). Studenci w interdyscyplinarnych małych grupach pod opieką tutorów (wykładowców), będą rozwiązywać problemy zlecone przez Urząd Miasta St. Warszawy i spółki miejskie. Produktem finalnym ma być stworzenie prototypu i raportu z pracy, które zostaną zaprezentowane na kończącej projekt gali.

Działalność naukową studentów wspiera także Koło Naukowe Socjologii 2%, które działa w Instytucie Filozofii i Socjologii od 2009r. W tym czasie członkowie i członkinie Koła zorganizowali 9 edycji Ogólnopolskiej Konferencji Dni Socjologii, podczas której co roku spotykają się młodzi naukowcy i praktycy, aby rozważać współczesne problemy rzeczywistości społecznej. Ponadto w ramach prac Koła prowadzone są badania oraz spotkania warsztatowe, podczas których studenci i studentki doskonalą swoje umiejętności metodologiczne i analityczne. Koło realizowało m.in. badanie na temat fenomenu „Warszawskich Pawilonów”, prowadziło ewaluację funkcjonowania Uczelnianych

Organizacji Studenckich oraz organizowało cykl spotkań popularyzujących socjologię pt. „Co po socjologii?”.

Nagrody i wyróżnienia studentów kierunku socjologia

Od 2012 roku, w którym ustanowiony został Konkurs Rektora APS na najlepsze prace dyplomowe obronione na 6 kierunkach studiów w APS prace napisane i obronione w Instytucie Filozofii i Socjologii zyskiwały uznanie w oczach Kapituły konkursu. Co roku przyznawane są trzy nagrody w kategorii prac licencjackich i trzy w kategorii prac magisterskich. Wiele nagród, które zdobyły prace napisane przez studentów kierunku socjologia odczytujemy jako świadectwo dobrej pracy promotorów ze studentami, które pozwoliły na wypracowanie wysokiej jakości prac dyplomowych studentów kierunku socjologia. Wyjątkowym rokiem w tym względzie był 2018, gdy w VII edycji Konkursu z 6 nagrodzonych prac dyplomowych aż 3 zostały napisane i obronione w IFiS. Poniżej wykaz prac, które zostały nagrodzone:

rok 2015

- Magda Prokopczuk za pracę: „Kultura czy natura? O osmologicznych konsekwencjach strategii dezodoryzacji”. Promotor: prof. dr hab. Elżbieta Tarkowska

rok 2016

- Wojciech Kacprzak za pracę: „Rozumienie terminów „lewica” i „prawica” w skrajnych środowiskach politycznych”. Promotor – prof. dr hab. Elżbieta Tarkowska (III miejsce, mgr)
- Justyna Tufalska za pracę: „Od obyczaju do mody – przemiany wesel łowickich”. Promotor: dr Joanna Zalewska (III miejsce, lic.)

rok 2018

- Marcin Grudzień za pracę: „Mężczyźni w poszukiwaniu tożsamości. Analiza męskich ruchów społecznych” Promotor: prof. dr hab. Renata Siemieńska-Żochowska (I miejsce, mgr)
- Paulina Filipiak za pracę: „Żeglarstwo na Mazurach – subkultura czy sposób spędzania wolnego czasu?”. Promotor: dr hab., prof. APS Barbara Pasamonik (I miejsce, lic.)
- Karolina Szczechowska za pracę: „Kontrowersje technologiczne w społeczeństwie ryzyka. Na przykładzie stowarzyszenia STOP NOP”. Promotor: dr Iwona Zielińska (III miejsce, lic.)

Warto wspomnieć też o innych konkursach. W V edycji konkursu zbadaj.to w 2015 r., której partnerem wspierającym był Instytut Socjologii UJ. jedną z finalistek została studentka socjologii w APS p. Kinga Fatek. Zbadaj.to, konkurs organizowany przez PTBRiO i OFBOR od 2010 roku, składa się z dwóch etapów. Pierwszy - formularz z pytaniami konkursowymi umieszczony stronie www.zbadaj.to (zgłoszenia do 31.03.2015), drugi - przygotowanie odpowiedzi na zadanie konkursowe w formie prezentacji. Autorzy najlepiej ocenionych prezentacji zostają zaproszeni na warsztaty badawcze do prac nad rzeczywistym zagadnieniem badawczym, przesłanym przez partnera merytorycznego konkursu. Dotychczasowe warsztaty odbyły się w Kazimierzu Dolny, Nowym Zyzdroju, Badowie i Rybieniu. W 2014 r. odbyła się także specjalna edycja konkursu – zbadaj.to Extra, w której udział wzięli jego dotychczasowi dla finaliści i laureaci.

Nagrodami w konkursie są między innymi płatne staże w renomowanych agencjach badawczych, 3-dniowe Warsztaty Badawcze, oraz udział w Kongresie Badaczy – największej imprezie branży w Europie Środkowej.

Stypendia

W poniższych tabelach zaprezentowano liczbę stypendiów udzielanych studentom kierunku socjologia w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej.

Stypendia - socjologia – studia pierwszego stopnia

L.p.	Rok akademicki	Stypendium socjalne	Stypendium dla osób niepełnosprawnych	Stypendium rektora
1	2015/2016	32	3	3
2	2016/2017	35	3	1
3	2017/2018	19	4	2
4	2018/2019	18	4	-
5	2019/2020	18	3	1

Stypendia – socjologia – studia drugiego stopnia

L.p.	Rok akademicki	Stypendium socjalne	Stypendium dla osób niepełnosprawnych	Stypendium rektora
1	2015/2016	10	3	7
2	2016/2017	8	2	9
3	2017/2018	8	-	4
4	2018/2019	6	2	4
5	2019/2020	5	3	2

Wsparcie w kontynuowaniu nauki i wchodzeniu na rynek pracy

Studenci socjologii I stopnia mogą kontynuować studia na II stopniu, a po uzyskaniu tytułu zawodowego magistra – po spełnieniu odpowiednich wymagań – w Szkole Doktorskiej (wcześniej na studiach doktoranckich).

We wchodzeniu na rynek pracy szczególnie przydatne są praktyki zawodowe w formie: hospitacje (na I roku – 9 godzin), praktyki związane z realizacją projektu badawczego (na II roku – 80 godzin) i staże w placówkach zatrudniających socjologów (na III roku – 120 godzin).

Badanie losów absolwentów pokazuje, że absolwenci kierunku socjologia dobrze radzą sobie na rynku pracy. Pierwsi absolwenci socjologii APS są na rynku pracy maksymalnie 10 lat, więc ich kariery można nazwać dopiero nabierającymi rozpędu. Ich losy pokazują jednak, że kierunek daje solidne podstawy do zawodowego rozwoju w różnych branżach.

Nasi absolwenci pracują w mediach: w Isobar Polska, Dentsu Aegis Network czy w reklamie: Mullenlowe Mediahub. Jedna z absolwentek jest laureatką prestiżowego w branży reklamowej konkursu Young Creative Cannes 2018.

Absolwenci socjologii odnajdują się także jako pracownicy marketingu, pracują w korporacjach takich jak Unilever, Oriflame, OBI czy Microsoft Polska (kariera w tej firmie jest kontynuacją studenckiego stażu studenta). Silna reprezentacja absolwentów realizuje się także w dziedzinie *human resources* w firmach takich jak: Human Res, Diverse CG, Jeronimo Martins Polska. Część absolwentów znalazła także zatrudnienie w organizacjach pozarządowych (np. w Fundacji Zwalczyć Nudę, Stowarzyszeniu Kreatywni 55+ czy Ogólnopolskim Strajku Kobiet), należy zaznaczyć, że pełnią tam funkcje zarządcze lub koordynujące.

Silna prezentacja absolwentów socjologii APS pracuje w branży badawczej. Zatrudniają bądź zatrudniały ich firmy takie jak: KANTAR Polska, GfK Polonia, IPSOS, Izmałkowa Consulting, MR Nielsen. Jeden z absolwentów – starszy specjalista ds. badań w Cyfrowy Polsat - regularnie od czterech lat jest zapraszany na zajęcia dydaktyczne obecnych studentów studiów magisterskich i przekazuje najświeższą wiedzę z zakresu badań marketingowych, które realizuje. Wspomnieć też należy o dwójce studentów socjologii - laureatach popularnego w branży badawczej konkursu Zbadaj.to, w którym wygrali płatne staże w Ipsos oraz TNS Polska (obecnie KANTAR).

Różne rodzaje aktywności studentów

APS jest uczelnią sprzyjającą realizowaniu przez studentów różnych rodzajów aktywności, odpowiadających ich potrzebom: sportowym, artystycznym czy organizacyjnym.

W uczelni działa od wielu lat Akademicki Związek Sportowy, w ramach którego studenci i studentki mogą uczestniczyć w spotkaniach sekcji: piłki siatkowej kobiet, piłki koszykowej kobiet, piłki ręcznej kobiet oraz futsalu mężczyzn. Obowiązkowe zajęcia na I roku z wychowania fizycznego pozwalają studentom na wybór określonej formy zajęć: aerobik, siłownia czy gry zespołowe. Nasi studenci uczestniczą w różnych rozgrywkach i zawodach, zdobywając nagrody drużynowe i indywidualne. Od dwóch lat, w trakcie święta uczelni w maju, organizowany jest w Parku Szczęśliwickim bieg im. Marii Grzegorzewskiej, w którym tłumnie uczestniczą nie tylko studenci, ale także pracownicy APS.

Na terenie uczelni prężnie działają koła naukowe z różnych kierunków, nie ograniczające się w przyjęciach do swojego grona, tylko swoich studentów. Dzięki przynależności i działalności w kołach naukowych, studenci mogą realizować swoje pasje i zainteresowania, nierzadko mając możliwość uczestniczenia w badaniach i konferencjach.

Sposoby informowania studentów o systemie wsparcia, w tym pomocy materialnej

Studenci socjologii – podobnie jak studenci innych kierunków w APS – są informowani o systemie wsparcia na stronie APS: www.aps.edu.pl w zakładce studenci. Informacji udzielają również doradcy studentów (każdy rocznik ma swojego doradcę, ich wykaz znajduje się na stronie APS). Powyższe informacje przekazywane są również na dniu adaptacyjnym dla I roku studiów zarówno stacjonarnych jak i niestacjonarnych. Informacji na temat wsparcia osób niepełnosprawnych, w kwestii akademików czy pomocy materialnej udziela również Samorząd Studencki oraz Biuro Pomocy Materialnej i Absolwentów (czynne codziennie).

Sposoby rozstrzygnięcia skarg i rozpatrywania wniosków studentów

Studenci składają wnioski na odpowiednich, dostępnych na stronie uczelni formularzach, do Biura Spraw Studenckich (BSS). Po opisanu przez pracowniczkę biura, podanie trafia do Dyrektora studiów, odpowiedzialnego za podejmowanie decyzji w sprawach studenckich.

Wszelkie skargi i wnioski studentów trafiają najpierw do doradcy studentów. W przypadku niemożliwości rozwiązania przez niego problemu trafia on do dyrekcji Instytutu. Jeśli i w tym przypadku nie dojdzie do satysfakcjonującego rozwiązania, sprawa jest przekazywana do Dyrektora Studiów i w ostateczności do Prorektora ds. kształcenia.

System obsługi administracyjnej studentów (kwalifikacje kadry wspierającej proces kształcenia)

Sprawami kształcenia w APS zajmuje się Prorektor ds. kształcenia. Do zadań **Prorektora ds. kształcenia** należy w szczególności: nadzór w zakresie: organizacji studiów, planów i programów studiów, procesu zapewniania jakości kształcenia, praktyk zawodowych studentów, tworzenia nowych kierunków studiów i specjalności, studiów podyplomowych, oraz kursów dokształcających i szkoleń, działalności studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających i szkoleń w Akademii, obsady zajęć i obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich; rozpatrywanie odwołań i wydawanie decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach studentów związanych z tokiem studiów na poziomie drugiej instancji, w oparciu o stosowne upoważnienie zgodne z wymogami Kodeksu postępowania administracyjnego otrzymane od Rektora; współpraca z jednostkami pozauczelnianymi w zakresie kształcenia oraz zapewniania jakości kształcenia; współpraca z Senacką Komisją ds. Kształcenia i Spraw Studenckich; współpraca z dyrektorami kierunków i Kwestorem w zakresie ustalania opłat za studia i zajęcia dydaktyczne; dysponowanie, we współpracy z samorządem studenckim, funduszem materialnym i własnym funduszem stypendialnym Akademii oraz rozpatrywanie odwołań studentów od decyzji Komisji Stypendialnej w oparciu o stosowne upoważnienie zgodne z wymogami Kodeksu postępowania administracyjnego otrzymane od Rektora; współpraca z Zarządem Samorządu Studenckiego w zakresie określonym w ustawie Prawo o

szkolnictwie wyższym oraz regulacjach wewnętrznych; rejestracja organizacji studenckich; przyjmowanie rocznych sprawozdań z działalności organizacji studenckich.

Kadra administracyjna wspierająca studentów w procesie kształcenia składa się z pracowników z wykształceniem wyższym i średnim, z wieloletnim doświadczeniem, którzy w swojej pracy nieustająco podnoszą kwalifikacje i służą pomocą nie tylko studentom, ale także młodszym, mniej doświadczonym pracownikom.

Zakres zadań i odpowiedzialności jednostek administracyjnych oraz ich pracowników reguluje Regulamin organizacyjny APS (załącznik nr 2 do Zarządzenia Rektora APS Nr 239/2019 z dnia 30 września 2019 roku).

System obsługi administracyjnej studentów znajduje się w pionie organizacyjnym Prorektora ds. kształcenia i składa się następujących jednostek:

Samodzielne Stanowisko ds. Osób z Niepełnosprawnościami - do zadań należy w szczególności: informowanie kandydatów o rodzaju udogodnień, wsparcia, stypendiach itp.; rejestracja studentów i indywidualne ustalenie wsparcia; rejestracja studentów z niepełnosprawnościami w bazie USOS, aktualizacja dokumentacji; wydawanie studentom zgód na nagrywanie wykładów, wraz z deklaracjami dotyczącymi praw autorskich; współpraca z Biurem Planowania Kształcenia w zakresie dostosowania planów zajęć dla studentów w dostępnych salach, zmniejszonej liczby okienek, zmniejszonej potrzeby przemieszczania się itp.; koordynowanie transportu specjalistycznego dla studentów lub wydawanie stosownych zezwoleń na wjazd na parking Akademii; przydzielanie, koordynowanie działań tłumaczy języka migowego; przydzielanie, koordynowanie lektoratów z języka obcego dla studentów z wadą słuchu i wadą wzroku; koordynowanie działań asystentów osób z niepełnosprawnościami; zbieranie dokumentacji, pomoc w wypełnianiu wniosków, zbieranie wniosków do stypendiów specjalnych; pomoc w wypełnianiu wniosków do innych stypendiów, zapomóg, programów PFRON itp.; wsparcie doradcze w sytuacjach trudnych lub konfliktowych zarówno dla studentów, jak wykładowców; przygotowywanie i wprowadzanie do bazy POL-on informacji w zakresie doktorantów z niepełnosprawnościami; doradzanie przy pisaniu i składaniu wniosków, opiniowanie pism i podań do władz Akademii, kierowników jednostek lub nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia; ustalanie form dostosowania egzaminów i zaliczeń, (zmiana formy i terminów egzaminów i zaliczeń, udział jako asystent podczas egzaminu), zwiększenia absencji, wydłużenia sesji egzaminacyjnej itp.; nawiązywanie współpracy z innymi pełnomocnikami lub biurami BON innych uczelni celem wymiany doświadczeń, dobrych praktyk, doradztwa itp.; przygotowywanie umów i rozliczanie rachunków bądź faktur za wszystkie działania w tym umów i rachunków za działania asystentów, tłumaczy języka migowego, lektoratów z języka obcego, porad psychologicznych, faktur za transport specjalistyczny lub innych zajęć; wnioskowanie o finansowanie niezbędnych urządzeń i wyposażenia uczelni; współpraca z pełnomocnikiem programu ERASMUS w zakresie kwalifikacji i wsparcia studentów z niepełnosprawnościami do programu ERASMUS + (POWER); przekazywanie studentom z niepełnosprawnościami w postaci newslettera istotnych informacji, m.in. nowych form wsparcia na uczelni, przypomnianie o terminach składania wniosków o stypendia, możliwości uczestniczenia w badaniach, np. do pracy dyplomowych studentów lub w badaniach naukowych prowadzonych na uczelni z zakresu niepełnosprawności, dystrybucja szkoleń, staży, informacji o programach wsparcia i ofert pracy skierowanych bezpośrednio do studentów/absolwentów z niepełnosprawnościami.

Osoba zatrudniona na Samodzielnym Stanowisku ds. Osób z Niepełnosprawnościami pełni funkcję Pełnomocnika Rektora ds. Osób z Niepełnosprawnościami.

Biuro Spraw Studenckich (BSS) - do zadań należy w szczególności: współpraca z dyrektorami studiów w zakresie spraw związanych z przebiegiem studiów (m.in. seminaria, fakultety, nostryfikacje); przyjęcie z Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej kompletu dokumentów osób przyjętych w wyniku rekrutacji na I rok studiów w danym roku akademickim; sprawdzanie kompletności dokumentów przyjętych od Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej; transport danych kandydatów z systemu IRK do

systemu USOS i nadanie numerów albumów; zlecenie wydruku ELS i przedłużanie ważności ELS; prowadzenie dokumentacji przebiegu studiów w formie papierowej i elektronicznej zgodnie z obowiązującymi przepisami; przygotowanie i wydanie studentom różnego rodzaju zaświadczeń; prowadzenie korespondencji ze studentami w sprawach dotyczących przebiegu studiów; monitorowanie i kontrola wnoszenia opłat za studia (zgodnie z procedurą obsługi modułu opłat za usługi edukacyjne w USOS); sporządzanie obowiązujących statystyk i sprawozdawczości w zakresie organizacji i przebiegu studiów (w tym w systemie POL-on); przygotowanie akt i niezbędnej dokumentacji do egzaminu dyplomowego; prowadzenie spraw związanych z praktykami studenckimi i hospitacjami we współpracy z koordynatorem praktyk oraz opiekunami i kierownikami praktyk; przekazanie do archiwum akt studentów skreślonych. Biuro Spraw Studenckich prowadzi obsługę sekretarską dyrektorów studiów.

Biuro Organizacji Kształcenia – do jego zadań należy: wsparcie dyrektorów studiów w zakresie opracowywania: programów studiów, materiałów do suplementów, wzorów dyplomów studiów wyższych, materiałów informacyjnych dla promocji i rekrutacji, aktów prawnych dotyczących procesu kształcenia, sprawdzenia poprawności obsad; współpraca z właściwymi jednostkami organizacyjnymi w zakresie opracowywania wzorów decyzji administracyjnych, projektów regulaminów, zarządzeń i innych aktów regulujących rekrutację i przebieg studiów wyższych, a także wsparcie działań mających na celu zwiększenie elektronicznej obsługi procesu kształcenia; bieżące monitorowanie zmian w ustawodawstwie dotyczących kształcenia i spraw studenckich oraz przekazywanie informacji do kierowników jednostek organizacyjnych; aktualizacja strony internetowej i IRK, BIP w zakresie informacji dotyczących kształcenia i związanych z nim aktów prawnych; udzielanie informacji kandydatom na studia wyższe poza okresem rekrutacji; koordynacja sprawozdawczości dotyczącej spraw studenckich, m.in. POL-on, GUS, WKU, raporty dotyczące jakości kształcenia. Sporządzanie zestawień na potrzeby kierownictwa Akademii; prowadzenie rejestru i przyjmowanie sprawozdawczości organizacji studenckich; współpraca z komisją rekrutacyjną w zakresie przyjmowania na studia wyższe kandydatów z zagranicy; współpraca z Biurem Spraw Studenckich w zakresie weryfikacji dokumentów studentów cudzoziemców; współpraca z uczelnianym koordynatorem Erasmus+ w zakresie obsługi studentów w ramach europejskich programów wymiany studenckiej; prowadzenie dokumentacji i sprawozdawczości w zakresie obsługi studentów cudzoziemców i studentów europejskich programów wymiany (w USOS, POL-on, NAWA).

Biuro Pomocy Materialnej i Absolwentów – do jego zadań należy: obsługa stypendiów dla studentów i doktorantów z funduszu pomocy materialnej: przygotowanie projektów aktów normatywnych dotyczących pomocy materialnej, gromadzenie dokumentacji, sprawdzanie poprawności złożonych dokumentów oraz obliczanie wysokości dochodu, sporządzanie list wypłat stypendiów dla studentów i doktorantów, przygotowanie i wydawanie decyzji administracyjnych, prowadzenie rejestrów decyzji administracyjnych; obsługa stypendiów doktoranckich: przygotowanie projektów aktów normatywnych dotyczących stypendiów doktoranckich, gromadzenie dokumentacji, sporządzanie list wypłat stypendiów, przygotowanie decyzji administracyjnych, prowadzenie rejestrów decyzji administracyjnych, obsługa Programu Stypendialnego dla Polonii w ramach Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej: rozdział stypendiów na podstawie skierowań z NAWA, sporządzanie list wypłat stypendiów, sporządzanie semestralnych sprawozdań dla NAWA; obsługa studenta kończącego studia: przygotowanie projektów aktów normatywnych dotyczących absolwentów, wprowadzanie danych dotyczących egzaminu dyplomowego/magisterskiego do dyplomu i suplementu, drukowanie i wydawanie dyplomów i suplementów, prowadzenie księgi dyplomów, przekazywanie dokumentacji absolwentów do archiwizacji; a ponadto: prowadzenie spraw związanych z przyznawaniem miejsc w domach studenckich, sporządzanie obowiązujących statystyk i sprawozdawczości w zakresie stypendiów i absolwentów, bieżąca obsługa absolwentów, prowadzenie ewidencji i gospodarki drukami ścisłego zarachowania pobieranych z magazynu Akademii, aktualizacja informacji dotyczących stypendiów i absolwentów na stronie internetowej Akademii.

Biuro Planowania Kształcenia – do jego zadań należy: planowanie kształcenia: przygotowywanie obsady pedagogicznej dla poszczególnych lat studiów we współpracy z dyrektorami instytutów, kierownikami katedr, zakładów oraz pracowni, przygotowywanie kart obciążeń dydaktycznych dla nauczycieli akademickich, opracowywanie semestralnych/rocznych rozkładów zajęć dydaktycznych dla studiów I i II stopnia, jednolitych studiów magisterskich, studiów III stopnia/szkoły doktorskie (z wyłączeniem studiów podyplomowych) z uwzględnieniem podziału na grupy wykładowe, ćwiczeniowe oraz wykorzystanie pomieszczeń dydaktycznych; organizacja kształcenia: bieżące uaktualnianie obsady oraz zmiany w planach, współpraca z nauczycielami akademickimi w sprawie ustalania zajęć, hospitacji, seminariów, przygotowywanie wykazu obciążeń sal dydaktycznych, zamieszczenie na stronie internetowej Akademii rozkładów zajęć, wykazów odwołanych zajęć oraz innych informacji związanych z tokiem kształcenia, umieszczanie rozkładów zajęć w USOS i ich bieżąca aktualizacja dla studiów stacjonarnych, doktoranckich i niestacjonarnych, przyjmowanie oraz przechowywanie dokumentacji osobowej (podanie o zatrudnienie, kopie dyplomów, CV) nauczycieli akademickich zatrudnianych na umowy cywilnoprawne, sporządzanie i rozliczanie umów cywilnoprawnych na przeprowadzenie zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych, niestacjonarnych i doktoranckich/szkołach doktorskich, wydawanie zaświadczeń o przebiegu i okresie zatrudnienia pracowników zatrudnianych na umowy cywilnoprawne; a ponadto: rezerwacja sal dla studiów podyplomowych, na konferencje, na zebrania kół naukowych oraz przekazywanie informacji w tym zakresie do Działu Administracyjnego i Działu Informatyczno-Medialnego, sporządzanie zestawień dla potrzeb kierownictwa Akademii oraz sprawozdawczości w zakresie obciążeń dydaktycznych, gromadzenie składanych na koniec roku akademickiego indywidualnych kart zrealizowanego obciążenia dydaktycznego oraz kart obciążenia dydaktycznego na następny rok akademicki, rozliczanie pensum pracowników badawczo-dydaktycznych Akademii, przygotowywanie listy wynagrodzeń godzin ponadwymiarowych pracownikom dydaktycznym i badawczo-dydaktycznym Akademii, rozliczanie zajęć realizowanych przez uczestników studiów doktoranckich Akademii w ramach praktyk doktoranckich, archiwizacja dokumentów.

Koordinator praktyk – do zadań uczelnianego koordynatora praktyk należy: współtworzenie strategii realizacji praktyk studenckich w Uczelni oraz sprawowanie merytorycznego nadzoru nad ich przebiegiem, nadzór nad przestrzeganiem procedury składania programów praktyk (sylabusów) przez opiekunów praktyk z ramienia Uczelni oraz ocena merytoryczna tych programów, współdziałanie z opiekunami praktyk z ramienia Uczelni w zakresie kontroli przebiegu realizacji praktyk poszczególnych specjalności, nadzór nad kompletowaniem dokumentacji niezbędnej do opracowania sprawozdania dla rozliczeń finansowych wszystkich praktyk za dany rok akademicki, współpraca z dyrektorami/kierownikami placówek przyjmujących studentów na praktyki, Studenckim Biurem Wolontariatu APS i innymi jednostkami, jak też nawiązywanie współpracy z placówkami zgłaszającymi swoje zainteresowanie przyjmowaniem studentów na praktyki, przygotowywanie wzorów i treści porozumień lub umów zawieranych z placówkami, w których odbywają się praktyki (zakładami pracy).

Biuro Aplikacji Komputerowych – do jego zadań należy m.in.: administrowanie systemem USOS oraz aplikacjami powiązаныmi, wdrażanie nowych aplikacji oraz modułów funkcjonalnych w ramach projektu USOS; administrowanie aplikacjami wspierającymi obsługę toku studiów; współpraca z Działem Informatyczno-Medialnym w zakresie integracji uczelnianych systemów informatycznych; zarządzanie uprawnieniami użytkowników uczelnianych systemów informatycznych obsługiwanych przez Biuro; zapewnienie wsparcia użytkownikom uczelnianych systemów informatycznych, w tym szkolenia dla użytkowników; promowanie oraz wdrażanie nowych rozwiązań informatycznych wspierających funkcjonowanie Akademii; monitorowanie bezpieczeństwa eksploatowanych oraz wdrażanych rozwiązań teleinformatycznych; przygotowywanie uczelnianych rejestracji dla studentów i nadzór techniczny nad ich przebiegiem; wprowadzanie do systemu USOS nowych planów: kodowanie przedmiotów, definiowanie etapów kształcenia, aktualizacja słowników (dla studiów pierwszego i drugiego stopnia, jednolitych studiów magisterskich); generowanie protokołów zaliczeń i egzaminów, w tym egzaminów poprawkowych (dla studiów pierwszego i drugiego stopnia,

jednolitych studiów magisterskich); współpraca z innymi jednostkami w zakresie obsługi oraz rozwoju aplikacji komputerowych.

Działania informacyjne i edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa studentów, przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy oraz system wsparcia jej ofiar

Na I roku studiów licencjackich i magisterskich pięcioletnich, oraz na I roku studiów magisterskich uzupełniających (studiów stacjonarnych i niestacjonarnych) – studenci mają obowiązkowe zajęcia z Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w wymiarze 15 lub 12 godzin ćwiczeń.

W każdym semestrze uczelnia przeprowadza alarm przeciwpożarowy, mający na celu przećwiczenie procedur zarządzających sytuacją kryzysową.

Procedura przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji opisana jest w Zarządzeniu Nr 232/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 20 września 2019 r. w sprawie zasad przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. Na jej mocy powołana jest Komisja ds. Przeciwdziałania Mobbingowi i Dyskryminacji w APS, która zajmuje się zgłaszanymi przez pracowników i studentów sprawami dotyczącym dyskryminacji i lobbingu.

Studenci, ofiary mobbingu i/lub dyskryminacji mogą szukać pomocy w Poradni psychologicznej, prowadzonej przez doświadczonych terapeutów, pracowników Instytutu Psychologii APS oraz w Poradni prawnej, w której porad udzielają prawniczki, pracowniczkę dydaktyczno - naukowe Instytutu Profilaktyki i Pracy Socjalnej.

Kodeks etyki studentów, w całości umieszczony na stronie uczelni określa wskazane zachowania studentów wyrażające się szacunkiem wobec każdego człowieka, co wpisane jest również w misję uczelni.

Ocena kadry i monitorowanie i ocena systemu wsparcia studentów

Student raz na semestr ma prawo wyrazić opinię na temat realizowanych przez niego zajęć prowadzonych przez konkretnego wykładowcę, poprzez semestralne ankiety ewaluacyjne, wypełniane drogą internetową, z zachowaniem dobrowolności i anonimowości. Wyniki ankiet są poufne i dostępne dla ocenianego nauczyciela, dyrektora instytutu, bezpośredniego przełożonego (kierownika Katedry, Pracowni). Uchwała Senatu nr 90/14-15 w sprawie zasad dokonywania oceny zajęć dydaktycznych obliguje dyrektorów instytutów oraz kierowników podległych im jednostek do systematycznego analizowania wyników studenckiej oceny zajęć i informowania Prorektora ds. kształcenia o działaniach w związku z nimi podejmowanych. Informacje na temat osiągnięć kadry, także jej jakości pracy dydaktycznej, brane są pod uwagę w systemie nagradzania (uchwała senatu nr 154/15-16 Regulamin nagród dla nauczycieli akademickich). Negatywne oceny studentów skutkują interwencjami kierowników katedr i pracowni.

Zbiorcze raporty dotyczące tych ocen są publikowane na stronie internetowej Akademii w zakładce: Jakość kształcenia.

Oceny studentów stanowią podstawę ogłaszanego co roku rankingu zajęć najlepiej ocenianych przez studentów. Najlepiej ocenieni nauczyciele otrzymują na Święcie Patronki od studentów statuetki Sów.

Nadto prowadzone co roku w cyklu czteroletnim badania samoewaluacyjne za każdym razem dotyczą zbierania opinii studentów skupionych na analizowanych obszarach, tj.: jakość procesu dydaktycznego i oceny jego efektów – raport z roku akademickiego 2012/2013 i 2016/2017; jakość przygotowania zawodowego i dostosowania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy – raport z roku akademickiego 2013/2014 i 2017/2018 w przygotowaniu, jakość kadry naukowo-dydaktycznej, administracyjnej i studentów – raport z roku akademickiego 2010/2011 i 2014/2015; jakość bazy materialnej, warunków kształcenia oraz działania systemu USOS – raport z roku akademickiego 2010/2011 i 2014/2015.

Aktywnie działającym w obszarze współpracy dla podnoszenia jakości kształcenia organem Samorządu Studentów jest Zarząd. Studenci pracujący w samorządzie studenckim są członkami zespołów jakościowych na Wydziale i w Uczelni, uczestniczą w pracach przygotowujących i opiniujących wszelkie rozwiązania systemowe wprowadzane w APS. Są sygnalistami wszelkich nieprawidłowych zachowań obserwowanych w obsłudze i realizacji procesu kształcenia.

Zdanie studentów jest motorem do podejmowania konkretnych inicjatyw, np.: zainstalowanie ciemniejszych rolet w salach wykładowych, otwarcie sal wykładowych w czasie przerwy, zmiana firmy prowadzącej bar studencki, strefa malucha, pokój dla matki z dzieckiem, zmiany w regulaminie studiów, praktyk czy seminariów dyplomowych, usprawnianie systemu elektronicznej komunikacji w Akademii – poczty, USOS, platformy e-learningowej, informatory, prace nad aplikacją na smartfony, zrezygnowanie ze współpracy ze źle ocenianymi nauczycielami, zmiana formy realizowanych zajęć, itd.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Akademia Pedagogiki Specjalnej jako instytucja utrzymywana ze środków publicznych realizuje politykę informacyjną z uwzględnieniem zasady transparentności i pełnego dostępu do informacji wszystkich zainteresowanych. Realizacji tej polityki służy funkcjonowanie strony internetowej Uczelni, systemu USOS i IRK, wewnętrznej sieci intranetowej, pełnej otwartości na współpracę z mediami oraz na zapytania złożone w trybie uzyskania informacji publicznej.

Informacje o rekrutacji, programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach są w pełni dostępne i sprofilowane zgodnie z potrzebami określonych grup odbiorców, np. aktualnych i przyszłych studentów. I tak: zestaw efektów kształcenia na kierunku socjologia udostępniany jest kandydatom w systemie IRK oraz jest zamieszczony na stronie Akademii Pedagogiki Specjalnej (zakładka: <http://www.aps.edu.pl/rekrutacja/socjologia/>). W zakładce: Kierunki studiów i specjalności znajdują się rozbudowane informacje o prowadzonym kierunku i specjalnościach, a także o kwalifikacjach uzyskiwanych w trakcie ich realizacji.

Studenci socjologii i pracownicy Uczelni korzystają z systemu USOS. W zakładkach systemu USOS dedykowanych poszczególnym przedmiotom znajdują się sylabusy zawierające szczegółowy spis efektów kształcenia oraz planowanych metod ich weryfikacji, opis przedmiotu wraz z problematyką zajęć oraz listą lektur.

Pracownicy Akademii korzystają z Intranetu APS jako bazy publikującej stanowione w Akademii prawo, opis procedur działania organów statutowych Akademii, instrukcje i druki wewnętrzne oraz rozsyłanych elektronicznie do poszczególnych pracowników newsletterów czy innych wiadomości tekstowych na konta pocztowe. W roku akademickim 2016/2017 WSZJK zorganizował cykl indywidualnych szkoleń z obsługi i konfigurowania elektronicznej poczty służbowej.

Wszyscy interesariusze wewnętrzni, zewnętrzni i wszyscy inni zainteresowani mogą korzystać z informacji umieszczanych na stronie internetowej uczelni posiadającej funkcjonalne zakładki ułatwiające dostęp do wybranych informacji. Uruchomiona w nowym formacie w październiku 2017 roku strona Akademii została przeorganizowana na wniosek interesariuszy wewnętrznych, którzy zasygnalizowali niedziałanie poprzedniej strony. W 2019/2020 ponownie wprowadzono zmiany na stronie Akademii wynikające ze zmiany struktury uczelni na skutek Ustawy 2.0. W ramach tych zmian rozbudowano zakładkę Instytutu Filozofii i Socjologii i poprawiono jej funkcjonalność. Od 2016 roku Instytut Filozofii i Socjologii rozpoczął także prowadzenie strony na Facebook'u (Instytut Filozofii i Socjologii APS), która pozwala na zamieszczanie aktualności i dzielenie się ważnymi dla społeczności akademickiej informacjami (najnowsze publikacje, konferencje, warsztaty, dokonania studentów i pracowników).

W świetle raportów Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia z lat 2014/2015 i 2018/19 studenci i nauczyciele akademicy dobrze oceniają działanie USOS i poczty elektronicznej. Odpowiadając na zgłoszony w nich postulat studentów – łatwej dostępności do planu całego przebiegu studiów – plany umieszczono dodatkowo na stronie uczelni w zakładce studenci/plany studiów.

Na temat funkcjonowania polityki informacyjnej APS interesariusze wewnętrzni mogą wypowiadać się w trakcie prowadzonych badań samoewaluacyjnych, a także mogą przysyłać wszelkie uwagi, skargi, wnioski, refleksje oraz propozycje doskonalenia tejże polityki na skrzynkę kontaktową jakość.kształcenia@aps.edu.pl. O tej możliwości przypominają cyklicznie powtarzane akcje plakatowe oraz informacje na stronie internetowej Akademii.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Polityka jakości, sposoby i zakres bieżącego monitorowania oraz okresowego przeglądu programu studiów i źródła informacji wykorzystywanych w tych procesach

Zasadniczym celem budowania i skutecznego realizowania polityki jakości w APS jest systematyczne doskonalenie jakości kształcenia akademickiego. Osiągnięciu tego celu służy Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK) wprowadzony w 2010 roku Uchwałą nr 88/09-10 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 15 września. W obecnym roku akademickim, w związku ze zmianami organizacyjnymi w Uczelni (likwidacja wydziałów) konieczne było ponowne ustalenie zasad funkcjonowania i organizacji systemu. Wprowadzone zostały one w życie Zarządzeniem nr 240/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku.

WSZJK obejmuje ocenę stanu rzeczy oraz stały monitoring i działania doskonalące w zakresie następujących obszarów:

- organizacji i warunków materialnych procesu kształcenia;
- planów i programów studiów w wymiarze koncepcyjnym i realizacyjnym, obejmującym prowadzenie procesu kształcenia i ocenę jego efektów;
- potencjału osób uczestniczących w procesie kształcenia, w tym jakości uprawianej przez nauczycieli akademickich nauki i dydaktyki, kompetencji pracowników administracji i obsługi zaangażowanych w proces kształcenia, potencjału studentów oraz jakości relacji społecznych;
- spójności kształcenia i uzyskiwanych kwalifikacji zawodowych z potrzebami rynku pracy, rozumianego w kategoriach dbałości o planowanie, weryfikowanie, monitorowanie efektów uczenia się i ustawiczne ulepszanie programów studiów oraz utrzymanie i podnoszenie standardów jakości.

Za koordynację WSZJK odpowiada Pełnomocnik Rektora ds. Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, a za realizację zadań systemu - Uczelniany Zespół ds. Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Do kluczowych zadań zespołu należy:

- określanie strategii zapewniania jakości kształcenia w APS i przedstawianie jej Rektorowi;
- określenie zadań planowanych w danym roku akademickim;
- określanie formy corocznego raportu samooceny (dotyczącego w każdym kolejnym roku jednego z czterech obszarów kluczowych dla jakości kształcenia w APS);
- gromadzenie i analizowanie informacji na temat stanu jakości kształcenia w Uczelni;
- opracowanie na podstawie zebranych informacji – raportu zawierającego wnioski, wskazania i zalecenia dotyczące zapewniania jakości kształcenia oraz rekomendacji dla Rektora;
- udostępnienie wyników oraz wskazań i zaleceń społeczności APS; raporty, podawane do wiadomości publicznej w wersji elektronicznej na stronie APS w zakładce Kształcenie – Jakość Kształcenia (raporty są też corocznie przedstawiane i dyskutowane podczas zebrań Instytutów czy Senatu APS);
- sprawdzanie stopnia realizacji wskazań i zaleceń raportu oraz przedstawianie wyników kontroli Rektorowi.

W ramach WSZJK zapewniony jest nie tylko okresowy, ale również bieżący monitoring jakości kształcenia w postaci:

- przeprowadzania hospitacji zajęć, w szczególności prowadzonych przez doktorantów, młodszych lub dopiero rozpoczynających pracę nauczycieli,
- sprawozdań Doradców Studentów ze współpracy ze studentami,
- oceny ankietowej zajęć dokonywanej na koniec każdego semestru.

Plany planowych hospitacji składane są na początku semestru przez dyrektorów instytutów do Pełnomocnika Rektora ds. Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Po przeprowadzeniu planowej hospitacji osoba hospitująca zobowiązana jest do sporządzenia Protokołu hospitacji. Wzór protokołu określony jest w Zarządzeniu nr 272/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 29 października 2019 roku w sprawie hospitacji zajęć dydaktycznych w ramach Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. W protokole odnotowywane są rozmaite uwagi i obserwacje dotyczące sposobu prowadzenia zajęć oraz realizacji efektów uczenia się. Szczególną wagę mają zawarte w protokole wskazówki i zalecenia dla prowadzącego zajęcia.

Doradcy Studentów zobowiązani są do składania raz do roku do Pełnomocnika Rektora ds. Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia sprawozdań ze współpracy ze studentami. W sprawozdaniach doradcy odnotowują problemy, z jakimi zgłaszali się studenci oraz zgłaszane przez nich postulaty.

Ankietyzacja dotycząca zrealizowanych przez studentów zajęć ma na celu poznanie opinii studentów na temat przedmiotów umieszczonych w planie studiów. Uczelniany Zespół ds. Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia wraz z Samorządem Studentów corocznie odejmuje wysiłki, aby zachęcić studentów do wypełniania ankiet. Wyniki ankiet dostępne są dla nauczyciela prowadzącego zajęcia. Do analizy treści ankiet zobowiązani są kierownicy katedr i zakładów, dyrektorzy instytutów, Prorektor ds. Kształcenia.

Sposoby sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkiem studiów, kompetencji i zakresu odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za kierunek

Na poziomie Instytutu nadzór merytoryczny nad kierunkiem studiów sprawuje Dyrektor Instytutu oraz, powoływane doraźnie spośród pracowników Instytutu, zespoły: analizujące dotychczasowe programy studiów w celu zaproponowania ewentualnych zmian czy też zespoły analizujące poziom osiągania zakładanych efektów uczenia się. Dyskusje dotyczące merytorycznej zawartości programów studiów odbywają się również podczas zebrań zakładów i katedr, zebrań kierowników zakładów i katedr oraz zebrań Instytutu.

Za nadzór organizacyjny nad kierunkiem studiów odpowiedzialni są w największym stopniu: Wicedyrektor Instytutu (zapewnienie obsady i realizacji zajęć, przygotowanie oferty zajęć fakultatywnych, oferty seminariów dyplomowych) oraz Dyrektor Studiów, który ustala szczegółową organizację roku na kierunku socjologia (terminy realizacji kolejnych etapów procedur związanych z rejestracją na specjalności, seminaria dyplomowe, zajęcia fakultatywne, jak również terminy składania dokumentów i wykonywania czynności związanych z procesem kształcenia), dba o zamieszczanie informacji związanych z procesem kształcenia na stronie internetowej Uczelni (oferty fakultetów, seminariów dyplomowych, list zagadnień na egzamin dyplomowy itp.), na podstawie wyników rejestracji w systemie USOS podejmuje decyzje dotyczące uruchomienia zajęć fakultatywnych z oferty przedstawionej przez Instytut. Dyrektor Studiów bierze udział w pracach związanych z przygotowaniem projektów regulaminów, zarządzeń rektora i uchwał Senatu dotyczących procesu kształcenia w APS. Dyrektorzy Studiów, Wicedyrektorzy Instytutów i Prorektor ds. Kształcenia spotykają się raz w miesiącu na posiedzeniach Komisji Kształcenia, gdzie omawiane są problemy związane z realizacją studiów, jak również przedstawiane są propozycje nowych rozwiązań.

Sprawną organizacją procesu kształcenia możliwa jest dzięki wsparciu administracyjnemu. Na poziomie Instytutu jest to sekretariat Instytutu, zapewniający Dyrektorowi i Wicedyrektorowi Instytutu pomoc w pracy o charakterze biurowym oraz pośredniczący w przekazywaniu informacji i dokumentów. Na poziomie Uczelni wsparcie administracyjne zapewnia Biuro Planowania Kształcenia (przygotowanie planów zajęć na kierunku na podstawie obsady przygotowanej w Instytucie), Biuro Spraw Studenckich (podpinanie grup studentów pod konkretne zajęcia), Biuro Spraw Studenckich, Sekcja Praktyk (przygotowanie dokumentów związanych z praktykami, np. skierowań na praktyki) oraz Biuro Aplikacji Komputerowych (przygotowanie rejestracji dla studentów w systemie USOS) i

Biuro Organizacji Kształcenia (wsparcie Dyrektorów Studiów w procesie przygotowania dokumentów związanych z procesem kształcenia studentów).

W Uczelni za całość procesu kształcenia, nadzór merytoryczny i organizacyjny, jak również za zapewnienie wsparcia administracyjnego w tym procesie, ostatecznie odpowiedzialny jest Prorektor ds. Kształcenia.

Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów, przegląd programów studiów

Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów zawarte są w Uchwale nr 114/2018 z dnia 21 listopada 2018 roku Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w sprawie wytycznych do projektowania programów studiów na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich oraz Uchwale nr 125/2018 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 19 grudnia 2018 roku w sprawie zmiany uchwały w sprawie wytycznych do projektowania programów studiów na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich.

Zawarte w nich wytyczne precyzyjnie określają formalno-merytoryczne zasady konstruowania nowych i zmieniania starych programów oraz sposób opisu (elementy składowe dokumentacji) programu studiów. Znajdują się tam regulacje dotyczące np. konieczności uwzględniania w programach studiów efektów dotyczących krytycznego korzystania ze źródeł informacyjnych, działań antydyskryminacyjnych, działań na rzecz środowisk społecznych, działań na rzecz samorozwoju i podnoszenia kultury osobistej, ochrony własności intelektualnej, a w programach studiów o profilu ogólnoakademickim dodatkowo efekty z zakresu analizy tekstów naukowych, pisarstwa akademickiego, metodologii badań. Są też ustalenia odnoszące się do maksymalnej liczby godzin kontaktowych w semestrze i ogólnej liczby godzin kontaktowych realizowanych na danym poziomie i w danej formie studiów, jak również spis przedmiotów realizowanych na wszystkich kierunkach w APS (z określeniem wymiaru godzinowego i liczby ECTS oraz formy zajęć).

Prace nad tworzeniem programu studiów przebiegają następująco:

1. Spośród pracowników Instytutu powoływany jest zespół, którego głównym zadaniem jest określenie merytorycznej zawartości programu studiów oraz ustalenie planów studiów dla formy stacjonarnej i niestacjonarnej. Zespoły powoływane są przez Rektora (do roku 2019 po konsultacji z Dziekanem Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych). Zespół analizuje zawartość merytoryczną programu z punktu widzenia: nowych trendów i osiągnięć w rozwoju nauki, zgłaszanych przez studentów oczekiwań oraz potrzeby doskonalenia ich kompetencji (interesariuszy wewnętrznych), potrzeby odpowiedzi na sugestie zgłaszane przez rynek pracy, przede wszystkim od opiekunów praktyk w uczelni i opiekunów w miejscu odbywania praktyk (interesariuszy zewnętrznych). Jeśli propozycje programowe, związane są z otwieraniem nowych ścieżek kształcenia specjalnościowego, może je wnieść jednostka, zespół bądź nauczyciel akademicki poprzez zgłoszenie jej do Rektora wraz z uzasadnieniem oraz udokumentowaniem potrzeby dokonania zmiany. Ostateczną decyzję w sprawie utworzenia specjalności na kierunku studiów podejmuje Senat APS.
2. Wersję programu studiów, wypracowaną przez instytutowy zespół, analizuje pod względem formalnym Dyrektor Studiów. W szczególności sprawdza zgodność programu z wytycznymi zawartymi w Uchwale Senatu. Na tym etapie Dyrektor Studiów może liczyć na administracyjne wsparcie Biura Organizacji Kształcenia.
3. Wersja programu studiów uznana przez Dyrektora Studiów na tym etapie za ostateczną kierowana jest do zaopiniowania przez senacką Komisję Kształcenia i Spraw Studenckich. Komisja formułuje również uwagi i zalecenia mające na celu udoskonalenie projektu programu. Zespół merytoryczny powołany w Instytucie jest zobligowany do wprowadzenia zmian zgodnie ze wskazówkami Komisji.

4. Program studiów w jego ostatecznej postaci zatwierdza Senat APS. Uchwały Senatu w sprawie programów studiów realizowanych od kolejnego roku akademickiego, w tym ich zmiany, powinny być podejmowane nie później niż w lutym roku akademickiego poprzedzającego wprowadzanie zmian.

Ocena osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów ocenianego kierunku, przydatność efektów uczenia się na rynku pracy lub w dalszej edukacji i wykorzystania wyników tej oceny w doskonaleniu programu studiów

Ocena osiągnięcia efektów uczenia się dokonywana jest przez nauczycieli akademickich w czasie trwania i na koniec zajęć dydaktycznych uwzględnionych w programach studiów, a kończących się zaliczeniem, zaliczeniem z oceną bądź egzaminem. Nauczyciele akademicy oceniają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne studentów w sześciostopniowej skali ocen (ocena niedostateczna, dostateczna, dostateczna plus, dobra, dobra plus, bardzo dobra) oraz w dwustopniowej skali zaliczeń (niezaliczone, zaliczone). Podstawą oceny jest precyzyjnie opisany w sylabusie sposób i kryteria dokonywania oceny osiągniętych efektów uczenia się oraz dokonanie tej oceny w oparciu o wskazane kryteria. Najczęściej wykorzystywane przez nauczycieli nie kierunku socjologia sposoby weryfikacji zdobytej wiedzy i umiejętności podczas seminariów, ćwiczeń, warsztatów to: kolokwia, prace pisemne, prezentacje, referaty, analizy przypadków. W przypadku wykładu sposobem weryfikacji efektów uczenia się jest egzamin w formie pisemnej (testy z pytaniami zamkniętymi i/lub otwartymi) lub egzamin w formie ustnej.

Warto zwrócić również uwagę na proces weryfikacji efektów uczenia się uzyskanych w wyniku odbycia praktyk. Student, odbywając praktyki, według Regulaminu Praktyk Studenckich, wprowadzonego Zarządzeniem nr 245/2019 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 1 października 2019 roku, ma dwóch opiekunów praktyk – uczelnianego oraz opiekuna w miejscu praktyki (na socjologii dotyczy to tylko praktyk w formie stażu na III roku studiów I stopnia). Obydwaj są odpowiedzialni za przeprowadzenie praktyk według ustalonych w Regulaminie zasad. Podstawą zaliczenia praktyki przez uczelnianego opiekuna praktyk jest stwierdzenie osiągnięcia efektów uczenia się przez opiekuna praktyk w placówce.

Ostatnim etapem weryfikacji efektów uczenia się jest proces dyplomowania. Standard pracy dyplomowej określa Regulamin seminariów dyplomowych i uzyskiwania tytułu zawodowego w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej przyjęty Uchwałą nr 279/2020 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 29 stycznia 2020 roku. Zapisy Regulaminu wspierają dążenie Uczelni do zapewnienia wysokiej jakości prac dyplomowych i egzaminów dyplomowych. Podnoszeniu jakości prac dyplomowych służy opieka promotorska, obecnie sprawowana nad mniejszą liczbą dyplomantów. Elementem działań związanych z zapewnieniem wysokiej jakości prac jest również procedura sprawdzania oryginalności tekstu, obecnie z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego. Pozytywny wynik sprawdzenia pracy z wykorzystaniem tego programu jest warunkiem zaliczenia przez promotora ostatniej części seminarium dyplomowego.

Prace dyplomowe studentów wprowadzane są przez studenta, i potem przechowywane, w Archiwum Prac Dyplomowych (APD). System APD wykorzystywany jest także w procesie recenzowania pracy (recenzje sporządzane są i przechowywane z wykorzystaniem tego systemu). Każda praca jest recenzowana przez promotora i recenzenta.

Zwieńczeniem procesu kształcenia i ostatecznym potwierdzeniem osiągnięcia efektów uczenia się jest egzamin dyplomowy. Student przygotowuje się do egzaminu dyplomowego, znając listę zagadnień kierunkowych i specjalnościowych (dostępnych na stronie internetowej Uczelni w zakładce Studenci). Podczas egzaminu student odpowiada na cztery pytania: związane z wylosowanym przez siebie zagadnieniem kierunkowym, związane z wylosowanym przez siebie zagadnieniem specjalnościowym oraz związane z jego pracą dyplomową - zadane kolejno przez promotora i recenzenta.

W roku akademickim 2016/2017 problematyka jakości prac dyplomowych i procedury dyplomowania stała się celem raportu samooceny Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości, a wnioski wzbudziły dyskusje na Radzie (nieistniejącej od tego roku akademickiego) Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych i na poświęconych jakości kształcenia comiesięcznych spotkaniach z Dyrektorami Instytutów.

Niezależnie od tego, przez lata, aż do poprzedniego roku akademickiego, powoływano w Instytucie Filozofii i Socjologii Zespół ds. analizy poziomu osiągania zakładanych efektów kształcenia, którego zadaniem była analiza realizacji założonych efektów uczenia się w zakresie: prowadzonych zajęć, praktyk studenckich, prac dyplomowych, egzaminów dyplomowych, jak również pobieranych przez studentów stypendiów za osiągnięcia naukowe, artystyczne, sportowe oraz za wysoką średnią ocen. Zespół każdorazowo przeprowadzał całościową analizę wyników we wszystkich omawianych kategoriach oraz na podstawie ujednocionej metodologii porównawczej wydawał zalecenia i rekomendacje, które były i są podstawą do wdrożenia zmian w latach kolejnych w celu zapewnienia jak najwyższych standardów nauczania oraz efektywnej realizacji zakładanych efektów uczenia się. Jedynie w obecnym roku akademickim, w związku z przekształceniami struktury Uczelni, taki raport nie został jeszcze przygotowany.

Zakres, formy udziału i wpływ interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów, i interesariuszy zewnętrznych na doskonalenie i realizację programu studiów

Proces kształcenia na kierunku socjologia zakłada stałe bezpośrednie uczestnictwo w nim interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. W ujęciu systemowym doskonalenie planowania i realizacji programów kształcenia skupione jest na następujących działaniach i interesariuszach:

1. Uwzględnianie opinii studentów

Student ma prawo wyrazić opinię na temat realizowanych przez niego zajęć prowadzonych przez konkretnego wykładowcę, poprzez semestralne ankiety ewaluacyjne, wypełniane drogą internetową, z zachowaniem dobrowolności i anonimowości. W 2018/2019 roku wprowadzono udogodnienie w postaci aplikacji USOS na smartfony, która umożliwia szybki dostęp do ankiet ewaluacyjnych. Wyniki ankiet są poufne i dostępne dla ocenianego nauczyciela, dyrektora instytutu, bezpośredniego przełożonego (kierownika katedry, zakładu). Uchwała nr 90/14-15 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 15 października 2014 roku w sprawie zasad dokonywania oceny zajęć dydaktycznych obliuguje dyrektorów instytutów oraz kierowników podległych im jednostek do systematycznego analizowania wyników studenckiej oceny zajęć i informowania Prorektora ds. kształcenia o działaniach w związku z nimi podejmowanych. Informacje na temat osiągnięć kadry, także jej jakości pracy dydaktycznej, brane są pod uwagę w systemie nagradzania (Uchwała nr 154/15-16 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 16 marca 2016 roku w sprawie przyjęcia Regulaminu przyznawania nagród rektora dla nauczycieli akademickich Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej). Oceny studentów stanowią podstawę ogłaszanego co roku rankingu zajęć najlepiej ocenianych przez studentów. Najlepiej ocenieni nauczyciele otrzymują od studentów statuetki Sów na Święcie Uczelni. Negatywne oceny studentów skutkują interwencjami kierowników katedr i zakładów. Zbiorcze raporty dotyczące tych ocen są publikowane na stronie internetowej Akademii w zakładce Kształcenie - Jakość kształcenia.

Nadto prowadzone co roku w cyklu czteroletnim badania samoewaluacyjne za każdym razem dotyczą zbierania opinii studentów skupionych na analizowanych obszarach, tj.: jakość procesu dydaktycznego i oceny jego efektów – raport z roku akademickiego 2012/2013 i 2016/2017; jakość przygotowania zawodowego i dostosowania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy – raport z roku akademickiego 2013/2014 i 2017/2018, jakość kadry naukowo-dydaktycznej, administracyjnej i studentów – raport z roku akademickiego 2010/2011, 2014/2015 i 2019/2020 (w przygotowaniu); jakość bazy materialnej, warunków kształcenia oraz działania systemu USOS – raport z roku akademickiego 2010/2011 i 2014/2015 i 2018/2019.

Aktywnie działającym w obszarze współpracy dla podnoszenia jakości kształcenia organem Samorządu Studentów jest Zarząd. Studenci pracujący w samorządzie studenckim są członkami zespołów jakościowych działających w Uczelni, uczestniczą w pracach przygotowujących i opiniujących wszelkie rozwiązania systemowe wprowadzane w APS. Są sygnalistami wszelkich nieprawidłowych zachowań obserwowanych w obsłudze i realizacji procesu kształcenia.

Zdanie studentów jest motorem do podejmowania konkretnych inicjatyw, np.: zainstalowanie ciemniejszych rolet w salach wykładowych, otwarcie sal wykładowych w czasie przerwy, zmiana firmy prowadzącej bar studencki, strefa malucha, pokój dla matki z dzieckiem, zmiany w regulaminie studiów, praktyk czy seminariów dyplomowych, usprawnianie systemu elektronicznej komunikacji w Akademii – poczty, USOS, platformy e-learningowej, informatory, prace nad aplikacją na smartfony, zrezygnowanie ze współpracy ze źle ocenianymi nauczycielami, zmiana formy realizowanych zajęć, itd.

2. Uwzględnianie opinii nauczycieli akademickich i pracowników administracji w Akademii

Prowadzone co roku w cyklu czteroletnim wyżej wspomniane badania samoewaluacyjne za każdym razem dotyczą zbierania opinii nauczycieli akademickich i często pracowników administracji. Zdanie pracowników akademii skutkuje podejmowaniem konkretnych działań, np.: zainstalowanie ciemniejszych rolet w salach wykładowych, zmiany w regulaminie studiów, praktyk czy seminariów dyplomowych, usprawnianie systemu przepływu informacji, w tym elektronicznej komunikacji w Akademii – poczty, USOS, platformy e-learningowej, informatory, newslettery, wprowadzenie aplikacji USOS na smartfony, uruchamianie szkoleń i seminariów tematycznych itp.

3. Uwzględnianie opinii pracodawców

Kształcenie na kierunku socjologia zakłada stałe uczestnictwo w nim interesariuszy zewnętrznych w osobach opiekunów praktyk w miejscach ich odbywania, kierowników i personelu instytucji partnerskich. Ich opinie o kompetencjach posiadanych przez studentów oraz o programie kształcenia wyrażane w czasie szkoleń, konferencji i spotkań roboczych są systematycznie zbierane i uwzględniane w projektowaniu i realizacji programów kształcenia.

W ramach działań wewnętrznego systemu zapewniania jakości problem praktyk i przygotowania do rynku pracy poddany był bardziej szczegółowym badaniom omawianym w raporcie samooceny z roku 2013/14. W 2017/2018 roku, analizy i raportowanie dotyczą także związku rynku pracy z kształceniem w APS. Zagadnienie omawiane było w optyce absolwentów Akademii oraz raportów dotyczących losów absolwentów generowanych przez zusowski system ELA.

Rekomendacje obu raportów zostały uwzględniane w nowej koncepcji organizowania praktyk studenckich i współpracy z pracodawcami i środowiskiem społecznym, zmienionym Regulaminie praktyk (Uchwała Senatu z 26.06.2019 roku).

4. Działania doskonaląco-kontrolne podnoszące jakość i dyscyplinę zajęć

W Instytucie Filozofii i Socjologii przeprowadzane są cyklicznie, planowane na początku roku akademickiego i realizowane w ciągu jego trwania, hospitacje zajęć dydaktycznych. Szczególną wagę przywiązuje się do hospitacji zajęć prowadzonych przez młodszych pracowników naukowo-dydaktycznych, doktorantów i pracowników realizujących zajęcia w trybie prac zleconych. Nadto przeprowadzane są hospitacje koleżeńskie, które są okazją dla nauczyciela akademickiego do zasięgnięcia zewnętrznej opinii doświadczonego kolegi na temat swojego warsztatu dydaktycznego.

Przynajmniej raz w roku akademickim przeprowadzane są audyty odbywania się zajęć dydaktycznych oraz sprawdzające studencką frekwencję. Losowo wybrany, a utrzymywany w tajemnicy termin audytu umożliwia rzetelne sprawdzenie obecności na zajęciach tak nauczycieli akademickich, jak i studentów czy słuchaczy studiów podyplomowych. Sprawozdania z audytu przedstawiane były na Radach Wydziału (obecnie na posiedzeniach Senatu); w sytuacjach

wymagających wyjaśnień podejmowane są interwencje Dyrektora, a wykładowcy zobowiązani są do złożenia pisemnego wyjaśnienia absencji.

Organizowane są także działania szkoleniowe z przedstawicielami instytucji zewnętrznych, których celem jest podnoszenie jakości dydaktyki akademickiej oraz wyzwalać aktywne uczestnictwo studentów w procesie kształcenia. W roku 2018/2019 pracownicy Instytutu wzięli udział w wyjazdach sesyjnych w ramach programu MNiSW „Mistrzowie Dydaktyki”. Wyjazdy miały na celu podniesienie kompetencji dydaktycznych kadry i wprowadzenie zindywidualizowanego sposobu nauczania w postaci tutoringu. Szkolenia trwające 5-10 dni odbywały się na najlepszych uczelniach europejskich (np. University College London, University of Oslo). Po szkoleniu dydaktycy mieli za zadanie odbyć przynajmniej 100 godzin zajęć stosując metodę tutoringu, w ramach trwania programu, a po zakończeniu programu kontynuować działania przez kolejne lata.

Informacje na temat funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, podejmowanych działań i ich efektów, publikowane są na stronie internetowej APS (zakładka: Jakość Kształcenia). Tam też zgłaszane są uwagi i postulaty dotyczące podnoszenia jakości kształcenia. W roku akademickim 2014/2015 odbywały się comiesięczne spotkania projakościowe, na których dyskutowano różne problemy zgłaszane na bieżąco (w dokumentacji Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia). Od roku 2015/2016 dostępna jest stała elektroniczna skrzynka kontaktowa. Od roku 2016/2017 odbywają się comiesięczne spotkania projakościowe z przedstawicielami Instytutów, gdzie dyskutowane są wszelkie problemy kształcenia i poszukiwane są ich rozwiązania systemowe. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia wzmacnia dodatkowo: systematyczność i cykliczność analiz wybranych obszarów badań, harmonijne wpisywanie się działań systemu w organizację pracy na wydziale oraz jego „oddolność”, czyli angażowanie środowiska akademickiego nauczycieli akademickich i studentów, wynikające z namacalności działań naprawczych.

Sposoby wykorzystania wyników zewnętrznych ocen jakości kształcenia i sformułowanych zaleceń w doskonaleniu programu studiów na ocenianym kierunku

Z uwagi na pozytywną ocenę Polskiej Komisji Akredytacyjnej skoncentrowano się na podtrzymaniu dotychczasowych dobrych praktyk: dbałości o podtrzymywanie wysokiej jakości kształcenia (w szczególności poprzez obsadzanie w roli promotorów prac dyplomowych magisterskich nauczycieli ze stopniem doktora habilitowanego lub tytułem profesora) oraz monitorowanie poziomu osiągnięcia przez studentów założonych efektów uczenia (analiza i raportowanie wyników egzaminów i zaliczeń, wyników praktyk, treści prac dyplomowych i recenzji, śledzenie osiągnięć studentów kierunku socjologia). APS z kolei podejmuje nieustająco wysiłki mające na celu podniesienie pracy i studiowania, głównie związanych z infrastrukturą i wyposażeniem sal.

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p>Mocne strony</p> <p>Wielkość Instytutu: mała liczba pracowników i studentów sprzyja bliższym relacjom; mniej proceduralne podejście do zarządzania pracownikami i zasobami; indywidualne traktowanie studentów; dobra atmosfera pracy i studiowania;</p> <p>Kompetentna kadra: - dobre merytoryczne i dydaktyczne przygotowanie kadry (udział w programie Mistrzowie Dydaktyki); - dobra struktura wieku zespołu (spora grupa młodych pracowników);</p> <p>Pozytywne zmiany w programie: zajęcia socjologiczno-filozoficzne uczące krytycznego myślenia, zajęcia poruszające aktualne problemy społeczne.</p> <p>Dopracowany system praktyk studenckich na studiach pierwszego stopnia</p> <p>Aktywności dodatkowe dla studentów: Koło Naukowe, Spotkania z książką, włączanie studentów w projekty naukowe pracowników.</p>	<p>Słabe strony</p> <p>Infrastruktura i warunki pracy: - słaby lub niedostępny Internet bezprzewodowy na terenie uczelni; - zbyt duże pensje dydaktyczne utrudnieniem w godzeniu pracy dydaktycznej z nauką; - słabe wsparcie administracyjne pracowników przy realizacji projektów;</p> <p>Brak koncepcji IFiS na pozycjonowanie się na warszawskim, bardzo konkurencyjnym rynku usług edukacyjnych w kierunku socjologia;</p> <p>Brak interdyscyplinarnych studiów w języku angielskim: najlepiej we współpracy z jakąś uczelnią angielską → tzw. podwójny dyplom - oferta skierowana do obcokrajowców i Polaków zwiększyłaby atrakcyjność kierunku</p> <p>Brak systemowego monitoringu karier absolwentów: wiedza o karierach zawodowych absolwentów cennym źródłem wiedzy dla studentów i wykładowców</p>
Czynniki zewnętrzne	<p>Szanse</p> <p>Ustawa 2.0: - większe możliwości samodzielnego decydowania przez uczelnię o programach studiów; - pożądany przelicznik liczby studentów przypadających na wykładowcę (13) jest szansą na mniej liczebne grupy i bardziej zindywidualizowaną i efektywną pracę dydaktyczną; - nowe kryterium ewaluacji, tzw. wpływ społeczny – otwiera możliwości podniesienia oceny IFiS i APS;</p>	<p>Zagrożenia</p> <p>Ustawa 2.0: - częste zmiany w szkolnictwie wyższym: brak stabilizacji, konieczność poświęcania czasu na dostosowywanie się do nowych wymogów formalnych; - presja na publikowanie, obciążenia administracyjne ze szkodą dla dydaktyki; komercjalizacja uczelni, narastanie korporacyjnej atmosfery;</p> <p>Niż demograficzny: mniejsza liczba kandydatów na studia związana z przemianami demograficznymi i</p>

<p>Położenie uczelni: dobre skomunikowanie z miastem i podwarszawskimi miejscowościami (łatwy dojazd motywacją do wyboru APS jako miejsca studiów);</p> <p>Interdyscyplinarność w obrębie nauk społecznych w APS: możliwość korzystania z potencjału innych kierunków (psychologia społeczna, pedagogika społeczna) - wspólne interdyscyplinarne projekty badawcze, spotkania i wymiana myśli;</p> <p>Zmiany na rynku pracy: długoterminowy wzrost znaczenia studiów humanistycznych i społecznych w związku ze wzrostem na rynku pracy rangi umiejętności miękkich (np. efektywnej komunikacji społecznej)</p>	<p>niepozyskiwaniem studentów z zagranicy; ograniczone możliwości selekcji przy rekrutacji</p> <p>Negatywny klimat wokół nauk społecznych, a przede wszystkim humanistycznych: stereotyp, że wiedza socjologiczna to nie żadna wiedza – ma ją każdy i nie trzeba jej studiować; pogłoska, że po socjologii nie ma pracy</p> <p>Słaba motywacja studentów do studiowania: oprócz tego co powyżej, łączenie przez studentów studiowania z pracą zawodową, konflikt ról;</p> <p>Charakterystyka uczelni kojarząca ją tylko z pedagogiką</p>
--	---

Pieczęć uczelni

dr hab. Danuta Duch-Krzystoszek, prof. APS

prof. dr hab. Stefan Kwiatkowski

.....

(podpis Kierownika jednostki)

.....

(podpis Rektora)

Warszawa, dnia 04.03.2020 r.